

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΟ ΛΕΩΦΟΡΟΥ

ΕΥΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

AL 5341.Φ2.0023

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ: ΜΑΡΙΕΤΤΑ ΜΙΝΩΤΟΥ

ΙΟΝΙΟΣ

ΔΙΣΤΟΛΟΓΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β'
ΕΤΟΣ Ε'-1931

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΟ ΛΕΩΦΟΡΟΥ
ΑΘΗΝΑΙ
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ
ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΔΡΑΧ. 6

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

“ΙΟΝΙΟΥ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑΣ,”

Έτησία . . . . Δραχ. 50
 Εξάμηνος 25
 Έτησία εξωτερικού δολλάρια 2

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ : ΜΑΡ. ΜΙΝΩΤΟΥ;

Έμβάσματα, συννεργασία και
 ὅ, τι ἄλλο σχετικὸ μὲ τὸ περιο-
 δικὸ στέλλονται προσωρινῶς ἐπὶ
 διεύθυνση :

Μαρ. Μινώτου, Ξενοδοχείον
 Σπλένιτ — Ἀθήναι

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ὁ Γεώργιος Καλοσγούρος καὶ τὸ λογο-
 τεχνικὸ του ἔργο . . . . .
 Στὸν Καρυωτάκη (ποίημα) . . . . .
 Κλέφταροι (διήγημα) . . . . .

Εἰρήνης Δεντρινού
Σωτήρη Σπίτη
Γιάννη Βλαχογιάννη

Ποιήματα

Τραγούδια τῆς ζήλειας.— Στὸ κοιμητήρι
 τῆς Ἀγάπης.— Τὸ σπασμένον ποτήρι.
 Θᾶναι βράδν . . . . .
 Da Costis Palamas.— Inviato al poeta
 Mavilis . . . . .
 Πατρικοὶ λυγμοί.— Τὸ κανὸν.— Τὰ χερά-
 κια σου.— Στ’ ὄνειρό μου . . . . .
 Ζάν Μωρεάς.— Στροφές . . . . .
 Χάινε, -- Intermezzo . . . . .
 Ἐθνικαὶ ὑπηρεσίαι δύο ἐπιφανῶν γυ-
 ναικῶν . . . . .
 Γνώμες γιὰ τὸ Φώσκολο . . . . .
 Ἡ Φυγή (δρᾶμα) . . . . .
 Γνωμικὰ . . . . .
 Ἡ ἀντιποπολιστικὴ φιλολογία . . . . .

Μιχ. Ἀργυρόπουλου
Δίλλας Καρακάλου

(μετάφρ.) *Θεοδ. Βρίνου*

Μιχ. Πετρίδη
 (μετάφρ.) *Ἀν. Σκιαδαρέση*

† *Διον. Σωμερίτη*
A. Meillet

Ἄλ. Βεϊνόγλου
Παύλου Φλόρον.— Γκόρκυ
Μαριέττας Μινώτου

Ἑπτανησιακὰ σημειώματα

Ἱστορικὲς σελίδες Ζακύνθου . . . . .
 Ἐπιστολαὶ Λασκαράτου ἐν τῇ ἀλληλο-
 γραφίᾳ Δεβιάζη . . . . .
 Οἱ Καλλέργαι ἐν Ζακύνθῳ . . . . .
 Bibliographie Jonienne (προσθήκαι) . . . . .
 Ὁ Θεοδ. Δεληγιάννης γιὰ τοὺς Ἑπτα-
 νησίους . . . . .

Κώστα Καιροφύλα
Διον. Παπαγιαννοπούλου
Α. Ζώη
Διον. Παπαγιαννοπούλου

Α. Ι. Ζώντου

Ξένα Φιλολογία.—Ρουμανία, Ἰταλία.

Μαρ. Μινώτου

Διάφορα.— Θεατρικὴ Ἐπισκόπηση: Ντόλη Νίβα.— Βιβλιοκρισίαι.
 —Ρήγα Γκόλφη: «Λυρικὰ χρώματα» ἀπὸ τὸν Τέλλο Ἄγρα.— Διαλε-
 χτῆς Ζευγώλη: «Τραγούδια τῆς μοναξιάς» ἀπὸ τὸν Βελ. Φ.— Νέες
 ἐκδόσεις.— Περιοδικὰ κ’ ἐφημερίδες.— Ἀλληλογραφία.

ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ

«Τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ πολιτικοῦ βίου τοῦ Ἰωάν. Καποδίστρια» τοῦ
 κ. Στ. Λάσκαρη, Α’ γραμμ. τῆς ἐν Ἀγνύρῳ Ἑλληνικῆς Πρεσβείας,
 Ὑψηλοῦ τοῦ Πανεπιστημίου.— «Δώδεκα νύχτες», (διήγημα) τοῦ κ.
 Ντόλη Νίβα.— Θεατρικὴ Ἐπισκόπηση τοῦ κ. Ντόλη Νίβα.— Ὁ-
 ραϊότατα ποιήματα καὶ μελέτες.

Ἐμβάσατε τὰς συνδρομάς σας.— Θὰ λάβετε δωρεὰν ἐν ὄρωο βιβλίον.

ΕΙΡΗΝΗΣ ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

Ο ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΛΟΣΓΟΥΡΟΣ *
ΚΑΙ ΤΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΤΟΥ ΤΟ ΕΡΓΟ

Ὁ Γεώργιος Καλοσγούρος γεννήθηκε στὴν Κέρκυρα, στὶς 19
 Ὀκτωβρίου 1853. Ἐσπούδασε στὰ δημόσια Κερκυραϊκὰ σχολεῖα καὶ
 κατάφερε, χωρὶς ποτὲ νὰ πάρει ἰδιαίτερα μαθήματα—τὰ οικονομικὰ
 τοῦ σπιτιοῦ του δὲν ἐπέτρεπαν μιὰ τέτοια πολυτέλεια—νὰ μάθῃ στὴν
 ἐντέλεια τὰ Ἰταλικά καὶ λατινικά, καθὼς ἐπίσης ἐσπούδαξε μόνος του
 καὶ ἔμαθε Γαλλικά καὶ Ἀγγλικά, ὅχι γιὰ νὰ φουγονάρε μ’ αὐτὲς στὰ
 σαλόνια καὶ στ’ ἄλλα κοσμικὰ κέντρα, ἢ γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ λέῃ γλυκα-
 νάλατες ἀνοησίες σὲ περισσότερες ἀπὸ μιὰ γλῶσσα, ἀλλὰ μὲ τὸν ἀνί-
 κητο πόθο νὰ κατορθώσῃ νὰ μελετήσῃ στὸ πρωτότυπο τοὺς κλασι-
 κοὺς καὶ συγχρόνους του ποιητὲς καὶ λογοτέχνες. Ἀπὸ δεκατεσσάρων
 χρόνων παιδί, ἐνῶ φοιτοῦσε ἀκόμα στὸ Γυμνάσιο, ἀναγκάστηκε νὰ
 ἐργαστεῖ, γιὰ νὰ βοηθήσῃ τὴν οἰκογένειά του, παραδίνοντας μαθή-
 ματα Ἑλληνικῆς στὰ πλουσιόπαιδα τοῦ τόπου.

Παντρεύτηκε τὸ 1882 μὲ τὴν Αἰκατερίνη Μαρτινέλλη, μιὰν ἀπὸ
 τὶς ὠραιότερες Κορφατοπούλες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἡ Αἰκατερίνη
 Μαρτινέλλη εἶχε ἀραπηρεῖ, πρὶν ἀπὸ τὸ γάμο της, ἀπὸ τὸ γνωστὸ
 σπουδ. Κερκυραῖον ἱστοριοδίφην Λορέντζο Βροκίνη. Ἀφωσιωμένη
 στὸν ἀντρα τῆς καὶ κατόπι στὰ δύο τοὺς παιδιά, στάθηκε στὸ πλευρὸ

* Διάλεξι στὴν Κέρκυρα τὸ Νοέμβριον τοῦ 1929.

τοῦ σοφοῦ Κερκυραίου ἢ πραγματικῆ σύντροφος κι' ἢ παρηγορήτρα τῆς ζωῆς του δύναμη. Δὲν εἶναι πλούσια σὲ γεγονότα ἢ ζωὴ τοῦ Καλοσογούρου. Δὲν εἶναι πολυθόρυβη καὶ πολυκύμαντη. Ἡ βιογραφία του μπορεῖ νὰ περιοριστεῖ σὲ τρεῖς ἡμερομηνίες, τῆ γέννηση, τὸ γάμο, τὸ θάνατό του. Σὲ ἀντιστάθμισμα μᾶς παρουσιάζεται πλούσια ἢ λογοτεχνικῆ του παραγωγή. Ὅταν συλλογιστοῦμε, πὼς ὁ Καλοσογούρος ἐδούλευε ἐννιά ὡς δέκα ὥρες, γιὰ νὰ θρέψει τὴν οἰκογένειά του καὶ νὰ μορφώσει τὰ παιδιά του, ἀπλὸς δημοδιδάσκαλος, γιὰτὶ δὲν εἶχε τὰ μέσα νὰ φύγει καὶ νὰ σπουδάξει στὸ Ἀθηναῖκὸ Πανεπιστήμιο, ὅταν συλλογιστοῦμε, πὼς μὲ τὴ βαθειά του μόρφωση καὶ τὶς πλούσιες γνώσεις του, θὰ μπορούσε νὰ διδάξει ἀρκετοὺς ἀπὸ τοὺς σημερινούς καθηγητὲς στὰ Πανεπιστήμια τῆς Ἀθήνας καὶ τῆς Θεσσαλονίκης, καὶ πὼς μόνο οἱ ξεροὶ τύποι δὲν τοῦ ἐπέτρεψαν νὰ δώσει, δίχως φοίτηση, ἐξετάσεις καὶ νὰ πάρει ἓνα δίπλωμα καθηγητῆ τῆς φιλολογίας, πού θὰ τοῦ χρειάζονταν, γιὰ νὰ διοριστεῖ ἀπὸ τὸ Κράτος καὶ νὰ μὴν ἐξαντλεῖται σὲ πολύωρη ἐργασία μὲ τιποτένια ἀμοιβὴ δασκάλου, δουλειὰ πού θὰ μπορούσε νὰ τσακίσει κάθε λογοτεχνικὴ δημιουργία, δὲν μπορεῖ, παρὰ νὰ μᾶς φανεῖ ὑπεράνθρωπο τὸ ἔργο, πού μᾶς κληροδότησε ὁ Κερκυραῖος διανοούμενος.

Ὅλη του ὁμως αὐτὴ ἢ ἐξαντλητικὴ ἀλτρουϊτικὴ προσπάθεια εἶχε τὴν ἀμοιβή της, ὅταν τὴ νύχτα τραβιώντανε στὸ γραφεῖο του καὶ μόνος κάτου ἀπὸ τὸ φῶς μιᾶς λάμπας πετρελαίου, ἄρχιζε τὴ μελέτη του μὲ τοὺς κλασσικοὺς Ἑλληνας, Ἱταλοὺς, Λατίνους, Γάλλους καὶ Ἀγγλους συγγραφεῖς, ἢ καταπιάνωνταν τὴν ὥρα τῆς δημιουργικῆς του παραγωγῆς τὶς κριτικὲς του μελέτες ἢ ἀξιόλογα μεταφράσματα κλασσικῶν ξένων ἔργων. Πόσες φορὲς τὸν βρῆκε ἢ ἀγῆ σκυμμένον ἀπάνου στὰ βιβλία του!

Ἀναμφισβήτητα ὁ Καλοσογούρος δὲν μπορούσε νὰ ξεφύγει ἀπὸ τὴν ἐπίδραση, πού τὸ περιβάλλον ἀσκεῖ πάντα ἀπάνου στὸν ἄνθρωπο καὶ ἰδιαίτερα στὸν τεχνίτη. Ἡ φιλία του μὲ τὸν Ἰάκωβο Πολυλά εἶναι γνωστὴ σὲ ὄλους τοὺς συγχρόνους του. Μολονότι ἀνίκανος γιὰ τραχεῖς πολιτικοὺς ἀγῶνες ἠκολούθησε τὸν Πολυλά πιστὸς καὶ ὅταν ἀκόμα ὁ τελευταῖος ἀπόμεινε σχεδὸν μόνος, γυμνωμένος ἀπὸ φίλους καὶ ἀπὸ κάθε πολιτικὴ ἐπιρροή. Ἐπίστεψε στὸν Πολυλά καὶ στὰ ἠθικὰ ἐλατήρια τοῦ πολιτικοῦ του προγράμματος καὶ θεωροῦσε πάντα ἀνυπολόγιστη τοπικὴ καὶ ἐθνικὴ ζημία τὴν πολιτικὴ ἐξουδετέρωση τοῦ ἀρχηγοῦ του. Δὲ στάθηκε στὸν ἴδιο βαθμὸ βαθειὰ ἢ ἐπίδραση τοῦ Πολυλά καὶ στὸ λογοτεχνικὸ του τὸ ἔργο. Ὁ τρόπος τῆς εργασίας, ἢ μορφὴ στὶς κριτικὲς του μελέτες κι' ἢ γλώσσα σὲ κάποια του πεζογραφήματα μαρτυροῦν, πὼς μιὰ κάποια ἐπιρροή τοῦ Πολυλά εἶχε βάλει τὴ σφραγίδα της στὴν ψυχὴ καὶ στὸ πνεῦμα τοῦ φίλου του. Θεωρῶ ὁμως σὰν βασικὴ παρανόηση τὸ ὅτι ὁ Καλοσογούρος στάθηκε

μαθητὴς ἢ μιμητὴς τοῦ Πολυλά. Τὸν ἀκολουθεῖ στὶς γλωσσικὲς καὶ τεχνικὲς θεωρεῖες του, ἀνῆκει καὶ αὐτὸς στὴν Κερκυραϊκὴ σχολή, ἀγκαλιάζει πλατειὰ τὴ Γλωσσικὴ καὶ Ἐθνικὴ της προσπάθεια, ἀλλὰ ἐκεῖ πού τὸ δημιουργικὸ του δαιμόνιο σφίγγει, καταχτᾷ, τὸν Καλοσογούρο, κι' αὐτὸ φαίνεται καθαρότερα στὴν μετάφραση τοῦ ποιήματος «Ἡ ψυχὴ ἐρωτευμένη στὸν Πλάστη της» τοῦ Torquatto Tasso, στοὺς Τάφους τοῦ Foscolo καὶ στὴν μετάφραση τῆς Κόλασης τοῦ Dante, ὅπου βλέπουμε τὴν πλέρια ἐξαφάνιση τῆς Πολυλαϊκῆς ἐπιρροῆς, πού ἀφήνει τὴ θέση της—ἀν εἶναι ἀνάγκη κρίνοντας ἓνα ἔργο λογοτεχνικὸ νὰ ζητοῦμε ἄλλης ἀγνωρισμένης ἀξίας τὴν ἐπιβολή—στὴν ἐπίδραση τῆς Σολωμικῆς τεχνοτροπίας, πού θαυμαστής της ὁ Καλοσογούρος. Καὶ δὲ θαυροῦμε ὑπερβολικὸ νὰ ποῦμε, πὼς ἐκεῖνα εἶναι τὰ τεχνικότερα καὶ ἀριώτερα ἔργα του καὶ σὰ γλώσσα καὶ σὰν αἰσθητικὴ καὶ σὰ φόρμα. Νὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ σᾶς ἀπαγγείλω τὴν «Ψυχὴ ἐρωτευμένη στὸν Πλάστη της», γιὰ νὰ κρίνετε τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων μου.

Πρόσχαροι κάμποι, χλωρασιαῖς, πρωτοφανήσιμ' ἄνθη,
π' ἄδολαις πάντοι' εὐωδιαῖς στοὺς οὐρανοὺς σκορπᾶτε,
κρύσταλλα μυριοχάριτα, πού σταις τερπναῖς κοιλάδες
τριχάρο παιγνιδίζοντας μὲ σιγαλὴ μουρμούρα,
λαλούμενα τῆς ἀνοιξης, πουλιά, πού πάντ' ἀγάπη
σ' ἓνα κλαδί, σ' ἄλλο κλαδί πετιῶντας κελαιδᾶτε,
αὔραις δροσάταις καὶ γλυκίαις, αὔραις χαριτωμέναις,
ἔργα Ἐκκεινοῦ πού τῆς καρδιάς μου κυβερνᾷ τὰ φύλλα,
εἰπέτε σεῖς τοῦ Πλάστη μου καὶ τ' ἀκριβοῦ μου Ἀφέντη,
πὼς ὄλα, ὄλα, ὁ πόθος του τὰ σωθικά μου ἀνάφτει.
Εἰπέτε του, πού ἢ φλόγα του, ἄπειρη, ἀγνή, καθάρια,
ὄλη βαθυὰ μὲ καρβαλεῖ ὄλην ἀγάλη, ἀγάλη!
πὼς ὅταν βγαίνει ὁ ἥλιος, ὅταν βυθᾷ στὸ κῦμα,
μόνο τ' ἄγιο του τ' ὄνομα τὰ χεῖλη μου ἀνακρᾶζουν.
Γι' αὐτόν, μόνο μου ἀγάλλισμα, λαλῶ καὶ συλλογοῦμαι!
γι' αὐτόν καὶ κλαίω καὶ ποιῶ καὶ γλυκοαναστενάζω,
καὶ τόσ' ὁ πόθος τὴν ψυχὴ γλυκὰ μοῦ συνεπαίρνει,
π' ἄλλη γλυκάδα εἶναι γιὰ μὲ μαρτύριο καὶ φαρμάκι.
Μ' αὐτόν μαζί, πάντα μαζί, ὁ ἐρωτευμένος νοῦς μου,
καὶ πάντ' αὐτόν καὶ ἀνιστορεῖ κι' αἰσθάνεται καὶ βλέπει.
ἸΑΚΚΙ ἄν, ὅπως πάντα, μ' ἀγαθὸ καὶ μὲ ἱλαρὸ τὸ βλέμμα
ΔΗΜΟΓΡΟΙΚᾶ, καὶ τῆς ἀγάπης μου δὲν δίνω καταφρόνια,
ΜΟΥΣΣΕΪ Εἰπέτε πὼς στὸν πόθο του πιστὴ τὸν ἀναμείνω,
ἐνῶ τὰ χεῖρα καταλεῖ χαροποῖος Ἀπρίλης.
Ξέρω, πού τούτη μου ἢ μονιά, κι' ἄμετρα κάλλη ἂν εἶχε,

σ' αὐτόν, πὸν τέτοιο κατοικῆ λαμπρότατο λημέρι,
δὲν πρέπει' ἀλλὰ τὸ σπλάγχθος τοῦ τ' ἀπέραντο, πὸν μέρος,
ὅσο κι' ἂν εἶναι ταπεινό, ποτὲ δὲν ἀπαρηγήθη,
ὄχι, οὐδὲ τώρα θ' ἀρηγήθῃ παρηγοριὰ καὶ σκέπη
σὲ τοῦτη τῇ βαρύνουσι ψυχῇ μου, πὸν ἐμαράθη,
πὸν αὐτὲς ἐλύτρωσε ἀκριβὰ μὲ τ' ἅγιο τοῦ τὸ αἶμα.

Ἄ πότε, πότε, θέλ' ἰδῶ τὴν ποθητὴν ἡμέρα,
πὸν δλόθαρρη στὸ πλούσιο τοῦ παλάτι θὰ καθίσω,
νὰ τῇ θωρῶ, νὰ χαίρωμαι τὰ κάλλη πὸν ἀγαποῦσα,
κι' ἄλλο ἢ περίχαρη καρδιὰ νὰ μὴν ἀποζητήσῃ!
Ἦ! ἂν ἐσεῖς, ἀγναῖς ψυχαῖς, ἐβλέπατε τὸ φῶς μου,
εὐθύς καθ' εὐτυχίᾳ τῆς γῆς θὰ θάμπωνεν ἐμπρός σας,
καὶ μόνον γιὰ τὰ κάλλη του, τῇ δόξα, τῇ λαμπράδα,
τὰ σιγήθη σας θ' ἐκαίονταν, καὶ φλογερὰ τὰ χεῖλη,
χαρὰ, θὰ κράζαν στῇ ζωῇ παρόμοια δὲν ἐστάθη.

Εἶναι τ' ἄγνό μου ἀγάλλιασμα, εἶν' ἢ ἀκριβὴ μου ἀγάπη.
Γεῖλῃ ἢ θωριὰ καὶ ροδαριαῖς· σὲ μύριας ἁμορφάδες
δὲν εἶναι τι ὄραιότερο στὸ ὑπέρλαμπρό του δῶμα.

Μ' ἀνθούς ὑακίθου στολιστὸ τὸ τρυφερό του χέρι·
ἢ κεφαλὴ του μάλαμα, τὰ σιγήθη ἐλεφαντένια.

Πότε κόβει τριαντάφυλλο, πότε δροσάτο κρίνο
ὁ εὐγενικός μου ποθητὸς στὰ ἁμορφα περιβόλια·
γελοῦν οἱ χλόαις, τὰ φυτὰ, καὶ ξεφυτρόνουν γιούλια
ὅπου τ' ἅγια τοῦ φέγγη αὐτὸς τὰ θεϊκὰ γυρίζει·
μόνον γι' ἀγάπη κι' ἔρωτα καὶ γιὰ ταπεινοσύνη
βγάζει τὰ λόγια ἔτσι γλυκά, πὸν δὲν αἰσθάνομαι ἄλλη,
οὐδὲ ἠμπορῶ νὰ φαντασθῶ γλυκύτερη εὐτυχία.

Τετραγώνο κι' ἀσάλευτο τὸ οὐράνιο τοῦ λημέρι,
πὸν κῦμα καθαρῶτατο γύρω τὸ περιζῶνει,
(ὄλο διαμάντι ἀτίμητο καὶ λαγαρὸ χρυσάφι!)

ἀστράφτει μέσα κι' ἐξῶθε τῇ νύχτα, τὴν ἡμέρα.
Δώδεκα πύλαις λαμπεραῖς, πύλαις ἀχινοβόλαις,
ἀνοιγοκλοῦν τὸ ἔμπα του καὶ ἄλλα τόσ' ἀστέρια,
καθάρια, ὠραῖα, φωτεινά, δείχνουν τὰ σύνορά του.

Ἐκεῖ δὲν ἐζήσαν ποτὲ πάθη φαρμακευμένα,
ἀλλ' ἅγιοι μόνον στοχασμοί, καὶ πόθοι ἅγιοι καὶ θεῖοι,
εἰρήνη, ἀγάπη καὶ χαρὰ, νίκη κι' αἰῶνια δόξα.

Σ' αὐτὴν τὴν ἰσοσφαιρική, τὴν ἅγια κατοικίᾳ,
Τραγοῦδι, παρακάλεσε τὸν ἀγαθὸ μου Ἀφέντη,
ὅπως τώρα μὲ τ' ὄνειρό τὸν βλέπει ὁ λογισμὸς μου,
ἔτσι μιὰ μέρα ν' ἀξιωθῶ καὶ νὰ τὸν ἀντικρύσω.

Συγκρίνατε τώρα τὴ μετάφραση αὐτή, πὸν ἀχνοθυμίζει κά-
ποιους στίχους τῶν Ἑλεύθερων πολιορκημένων μὲ ὅποιαν ἄλλη ποιη-
τικὴ μετάφραση τοῦ Ἰάκωβου Πολυλά ἢ μὲ τὰ τρία πρωτότυπα σο-
νέττα μου καὶ θέλετε πιστοποιήσει πόσο ἀνεξάρτητη καὶ γλωσσικὰ
καὶ τεχνικὰ μᾶς παρουσιάζεται ἡ ποιητικὴ ἐργασία τοῦ Καλοσγούρου.
Δὲ θὰ μποροῦσα νὰ πῶ τὸ ἴδιο καὶ γιὰ τίς κριτικὲς του μελέτες.
Ἐκεῖ ἡ γλῶσσα δὲν παρουσιάζει οὐσιαστικὲς παραλλαγές μὲ τὸ γλωσ-
σικὸ ἰδίωμα τοῦ Πολυλά, ἐκεῖ δανείζεται τὸ ὕφος του, πὸν κλείνει
πρὸς τὸν κλασικισμό καὶ τὸ ἀλύγιστο καὶ πολὺ συχνὰ κουραστικὸ
δούλεμα στῇ φράση. Γι' αὐτὸ δὲ διστάζουμε καθόλου νὰ ποῦμε, πὸς
ἂν ἢ φιλία ἐνὸς Ἰάκωβου Πολυλά τὸν ὠφέλησε στὴν πνευματικὴ
του κατεύθυνση, καὶ στὴν τάση του πρὸς τὴ μελέτη καὶ τὴν παραγω-
γικὴ λογοτεχνικὴ ἐργασία, ἀπὸ τὴν ἄλλη ὅμως μεριά, σὰν τεχνίτη,
τὸν ἔβλαψε.

(ἔχει συνέχεια)

ΕΙΡΗΝΗ ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΑ

ΣΤΟΝ ΚΑΡΥΩΤΑΚΗ

Εὐαίσθητέ μου ποιητῆ, σ' ἄλλον σοῦπρεπ' ἐσένα
νᾶχεις αἰῶνα γεννηθῆ, νὰ ζήσης σ' ἄλλον τόπον.
Ἦ ἔκφραση νᾶσαι ἀνώτερων—ποιὸς ξέρει ποιῶν—ἀνθρώπων,
τὰ ἰδανικά τους νὰ μᾶς λὲς τὰ πιὸ ἐξευγενισμένα.

Ἦ ὅμως σ' αὐτοὺς ἀνάμεσα ποῦ σ' ἔροξε ἢ Εἰμαρμένη,
εἶσουν τὸ ἀηδόνι στὸ κλουβί! Κι' εἶταν ἢ αὐτοχειρία
ἢ τραγικὴ σου, ἐνάντια τους σὰ μιὰ διαμαρτυρία,
ποῦ σὰν τὸ δυνατώτερο ποίημά σου θενὰ μένει.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

ΣΩΤΗΡΗΣ ΣΚΙΠΗΣ

ΓΙΑΝΝΗ ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗ

ΚΛΕΦΤΑΡΟΙ

Ὁ σοφὸς μὲ τ' ἀχένιστα μαλλιά καὶ μὲ τὰ σοφὰ γυαλιά του, βασιτώντας ἓνα σωρὸ βιβλία στὴν ἀγκαλιά, ἔβγαине ἀπὸ τὴν πίσω πόρτα τῆς δημοσίας βιβλιοθήκης, μ' ἔννοια καὶ προσοχή, σὰν κλέφτης πού πέτυχε ἀφύλαχτο διαμαντικό, ἢ σὰν ἐρωτεμένος ποῦ κλεβε τὸν πυργοσφαλισμένο του θησαυρό, περνώντας ἀπὸ μιὰ μικρούλα σιδερόπορτα, μισανοιχτὴ λησμονημένη.

Μὰ ἐκεῖ, βγαίνοντας μόλις, ἔκοψε ἀτόμο τὸ βῆμα του ὁ σοφός, καὶ στάθηκε σὰ νὰ τὸν εἶχε πιάσει τὸν κλέφτη ὁ νοικοκύρης. Ὅμως δὲν ἦταν ἐκείπερα κανένας κίντυνος γιὰ τὸ σοφὸ καὶ τ' ἀκριβὰ του λάφυρα. Ἄλλη γινόταν ἀρπαγὴ ἐκεῖ φοβερώτερη, κ' ἀληθινὴ αὐτὴ κλεψιά, κ' ὄχι χωράτεμα. Δυὸ παιδάκια, πού δὲ μοιάζανε παιδιὰ τοῦ δρόμου κλέφτικα καὶ ξυπολιάρικα, μὰ καθαρὰ παιδάκια τοῦ σχολειοῦ, μαδολογοῦσαν καὶ ρημάζαν τὸν μικρὸν ἀνθόκηπο τῆς δημοσίας βιβλιοθήκης. Ἀκούοντας ὅμως τ' ἄνοιγμα τῆς πόρτας, βλέποντας τὸν ἄνθρωπο νὰ βγαίνει μὲ τὸ βῆμα του τὸ σιγαλό, σὰν τὰ σπουργίτια πού στὸ λαχανόκηπο μαρτυροῦν τὴν παρουσία τους μὲ τ' ἀπότομο ξεπέταγμα τους, ἔτσι κ' αὐτὰ φωνάζαν τὴν κακὴ τους πράξη στὸν ἄγνωστο μὲ τὴν ξαφνικὴ τους τὴν τρεχάλα ἀνάμεσα στὰ δέντρα. Δὲ λάβανε μάλιστα καιρὸ μήτε νὰ τὸν προσέξουνε τὸν ἄνθρωπο· τοὺς ἔφτανε πῶς ἦταν ἡ παρουσία του ὄχι ποθητὴ, γιὰ νᾶναι κ' ὑποφτη στὴ σκέψη τους τὴν πονηρὴ οἱ σκοποὶ του.

Περάσανε τὰ κάγκελλα σὰν ἀλεπουδάκια, μὲ πηδήματα ἄταχνα· μὰ πονηρότερα ἀπὸ κεῖνα, κάναν ἀμέσως τὸ βῆμα τους στρωτὸ καὶ ἀδιάφορο, μόλις βγήκανε στὸ δρόμο. Κι' ὁ δρόμος, γιὰ καλὴ τους τύχη, ἦτανε λιγοςύχναστος αὐτὴ τὴν ὥρα. Κι' ὅλη ἀναμμένη ἦτανε ἡ ὄψη τῶν παιδιῶν ἀπ' τὴ χαρὰ τους καὶ τὸ φόβο τους μαζί. Καὶ σφίγγανε στὴς φοῦχτες τ' ἄνθη ὅπως τᾶχανε κόψει ἀνάκαιτα, καὶ σκύβανε νὰ πιάσουν ὅσα τοὺς χυνόνταν ἀπὸ τ' ἀπότομά τους τὰ κινήματα, τὰ νευρικά τους γέλοια καὶ τὰ πνιγμένα τους ξεφωνητά. Κάποτε πάλι ἢ ἀνησυχία ξυπνοῦσε στὴ ματιά τους, κ' ὁ φόβος, γιὰτὶ ξέσαν πῶς αὐτὸ ἦτανε κακό, τίναζε τὰ κορμιά τους, τᾶκανε νὰ γυρίζουνε καὶ νὰ κυτᾶνε πίσω τους κ' ὀλόγυρά τους Ὅστερα τὰ λησμονοῦσαν ὅλα, σταματοῦσανε καὶ βάνανε σὲ τάξη τὰ λουλουδία καὶ μιλοῦσανε γοργὰ σὰ νὰ φιλονικοῦσαν.

- Ἐγὼ πῆρα τὰ καλύτερα!
- Ὅχι, τὰ δικά μου εἶναι πιὸ καλὰ καὶ περισσότερα!
- Ὅχι, τὰ δικά μου!
- Βάζεις στοίχημα; Θὰ ρωτήσουμε τὴ μάνα μου!
- Ὅχι, ἐγὼ θὰ τὰ πάω σπίτι στὰ κορίτσια!

- Φοβᾶσαι, ρέ, μὴ σοῦ τὰ κλέψω;
- Ναί. . . μὲ νομίζεις ἐμένα κουτό!

Κανένα ἀπὸ τὰ δύο δὲν ἦτανε τόσο κουτό, νὰ μὴν καταλάβῃ καὶ τὸν κύρ σοφὸ, ποῦρχόταν ἀπὸ πίσω μὲ τὸ βῆμα του ἤσυχο, μὲ τὸ κεφάλι του σειστό, κάνοντας τὸν κουτὸ κ' ἐκεῖνος. Εἶχε ἀκούσει τὰ τελευταῖα τὰ λόγια τους, μὰ ἔκανε πῶς δὲν ἄκουσε· κ' ἐστράφταν τόσο τὰ γυαλιά του, ποῦ τῶν παιδιῶν ἢ πονηρὴ ματιὰ δὲ μποροῦσε νὰ πιάσῃ τὴ δική του. Ἐπειτα εἶχε τόση σκοτούρα αὐτὸς γιὰ τὰ βιβλία του· τὰ χάιδευσε καὶ τᾶσφιγγε τόσο τρυφερά, ποῦ οἱ πειρασμοὶ διώξανε πὰ κάθε κακὸ ἀπὸ τῶν παιδιῶν τὸ νοῦ. Πάλι ὅμως, τὴν τελευταῖα στιγμή, καθὼς περνοῦσε ἐκεῖνος ἀπὸ τὸ πλευρὸ τους, καὶ βράδυνε τὸ βῆμα του, μιὰ ἀπόκρυφη φωνὴ τοὺς σφύριξε στ' ἀφτιά τους νάχουνε προσοχή.

— Ρε σύ, εἶπε τὸ μικρότερο σιγά, δὲν εἶναι αὐτὸς ποῦ βγήκε ἀπ' τὴ βιβλιοθήκη; Δὲ βαστοῦσε βιβλία κ' ἐκεῖνος, ρέ;

— Ἄλλος ἦτανε, ρέ; Τοῦτος εἶναι στραβός, δὲ βλέπει μπροστά του!

Καὶ προχωρῆσαν ἔτσι οἱ τρεῖς τους λίγα βήματα πρὸ πέρα, σὰν παλιοὶ γνώριμοι καὶ σὰν καλοὶ φίλοι.

Ἐδῶ τώρα ἔκαμε ἓνα λάθος ὁ σοφός. Φορτωμένος ἄνθρωπος μὲ τῆς σοφίας τὸ βάρος, θέλησε νὰ τοὺς πιάσῃ καὶ τοὺς δυὸ μονοκοπανιά. Πίσω ἀπὸ τὴν πλάτη τοῦ μικρότερου, πού πήγαινε στὴ μέση, ἄπλωσε τὸ ἓνα χέρι, τὸ λεύτερο, κ' ἄρπαξε τὸν πιὸ μεγάλο ἀπὸ τὸ μανίκι, καὶ μὲ τ' ἀριστερό, τὸ φορτωμένο τὰ βιβλία, δοκίμασε νὰ κρατήσῃ τὸ μικρόν. Ὅμως μὲ σύγκαιρο ἓνα τίναγμα κ' οἱ δυὸ διαβόλοι ξέφυγαν καὶ βρεθήκανε μακριά, καὶ σκόρπια, πέσανε στὸ δρόμο τὰ βιβλία καὶ τὰ γυαλιά, καὶ τὸ καπέλλο τοῦ σοφοῦ, ἀφοῦ πῆρε δυὸ τρεῖς γύρους, πῆγε καὶ ξαπλώθηκε στὸ χῶμα.

— Πιάστε τους, πιάστε τους τοὺς μασκαράδες. Πιάστε τους τοὺς κλέφταρους!

Ὁ κόσμος, βλέποντας δυὸ παιδάκια μ' ἄνθη στὴν ἀγκαλιά νὰ τρέχουν, ἄνοιγε τὸ δρόμο του καὶ τ' ἄφινε. Λίγοι τὰ φωνάζανε μὲ χωρατὸ ἀπὸ πίσω, ὅμως κανεὶς δὲν ἄπλωνε τὸ χέρι νὰ τὰ πιάσῃ. Τέλος, ὄχι τρέχοντας παρὰ πετώντας, φτάσαν οἱ κλέφταροι στὸ πέρα τ' ἀγκωνάρι, κ' ἐκεῖ, ἀφοῦ κυττάξαν πίσω κ' ἀλλάξανε λόγια βιαστικά, χαθήκανε πέρα μεριὰ καὶ δῶθε.

Ντροπιασμένος ὁ σοφός, χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ σὲ κανέναν ἀπὸ τοὺς περιεργούς καὶ τοὺς ξηγήση, μάζεψε τὰ σπασμένα καὶ λερωμένα του καὶ τράβηξε μπουρμιοζάντας φοβέρες. Τὸς σατανάδες.. τοὺς κακοηθέστατους! Πῶς κατατῆσαν ἔτσι σήμερα τὰ παιδιὰ; Ψεύτικα, κλέφτικα, μιὰ πήχη γλῶσσα. . . Ὅριστε, ἡ νέα γενεά. . . Μὰ, δὲν ἤμαστε ἡμεῖς ἔτσι στὴν ἡλικία τους!

Εἶχαμε κ' ἓνα σπειρὶ ντροπῆ καὶ σεβασμὸ στὸ γεροντότερο. Ὅχι κλεψιές! Μὰ θὰ τοὺς πιάσω ἐγὼ, ποῦ θὰ μοῦ πᾶνε;

Πιὸ πέρα ἦτανε τὸ σπίτι του: μπῆκε βιαστικός, παράδωσε τὰ βιβλία στὴ σκάλα, καὶ στάθηκε στὴν πόρτα πάλι σιάζοντας νευρικά τὰ γυαλιά του, μὰ λημονῶντας τὰ γάλια τοῦ καπέλλου του. Ἐσκαζε ἀπὸ τὸ κακό του. Σφουγγίζε τὸ μέτωπο μὲ τὸ μαντήλι. Τέλος ἄρχισε νὰ τινάζη καὶ τὸ καπέλλο, καὶ ξεκίνησε. Ἀφοῦ πέρασε δυὸ τρία τετράγωνα, στάθηκε καὶ συλλογιῶνταν. Ἡ συνοικία τριγύρω εἶχε μεγάλα σπίτια: μὰ, νὰ το, ἓνα τετράγωνο μ' ὄλο μικρὰ παλιόσπιτα, καὶ παλιαυλές καὶ μάντρες. Στενὰ δρομάκια σμίγαν ἐκεῖ κι' αὐλάκια βρώμικα λιμνάζανε.

Σοβαρὸς καὶ ἀδύσφορος, διαβάτης ξένος τάχα, μπῆκε σ' ἓνα δρομάκι, κι' ἀπ' αὐτὸ σ' ἄλλο καὶ σὲ τρίτο, κι' ὄλο κατασκοπεύε. Εἶχε βγάλει τὰ γυαλιά, κρατοῦσε καὶ στὸ χέρι τὸ καπέλλο. Ἐβ'επε καὶ μακρότερα ἔτσι, χωρὶς τὴ βοήθεια τῶν ψεύτικων ματιῶν. Καὶ προχωροῦσε, κ' ἦταν ἔτοιμος ν' ἀφήσῃ αὐτὴν τὴν ἄχαρη δουλειά. Μὰ, ἓνα κεφαλάκι στρουμπουλὸ κρυφοκτυοῦσε ἀπὸ μιὰ πορτίτσα, καὶ μόλις τὸν ἀγνάντεψε τὸν κύρ σοφὸ, τὸ μεταμορφωμένον, ἀμέσως τονὲ γνώρισε: τραβήχτηκε γοργὰ κ' ἔκλεισε μ' ὄρμη τὴν πόρτᾶ. Καὶ τὴ γλύτωσε τὸ πονηρό, ἔτσι νόμιζε.

— Ἐδῶ σ' ἔχω τώρα, κλέφταρ! εἶπε ὁ σοφός.

Δὲν ἀπεφάσισε ὅμως νὰ μπῆ κιόλα στὸ ξένο σπίτι. Εἶδε τὸν ἀριθμὸ καὶ τράβηξε τὸ δρόμο του. Ἐφερε πολλοὺς γύρους, ἔφτασε καὶ πέρα ἀπὸ τὴ γειτονιά μὰ κόπος μάταιος.

— Τὶ δυστυχία εἶν' αὐτή; ἔλεγε. Οὔτε ἓνας χωροφύλακας!

Μ' ὄρμη γύρισε καὶ πῆγε ἴσια κ' ἔσπρωξε τὴν παλιόπορτα. Μιὰ χωματένια αὐλίτσα μακρουλή: σιθῶνα πλευρὸ δυὸ καμαράκια καὶ τὸ μαγερεῖο, καὶ στ' ἄλλο γυμνὸς τοῖχος. Στὸ βάθος ἀντίκρου ἦτανε τὸ παιδί, καὶ καθὼς τὸν εἶδε πάλι τὸν ἐπιφοβὸ του ἔχτρο, χόθηκε στὴν τελευταία πορτούλα χωρὶς δισταγμὸ, γοργὸ σὰν τὸ κουνέλι. Τότε μονάχα ὁ ἀκάλεστος ὁ ἐπισκέφτης πρόσεξε καὶ δυὸ κορίτσακια μαυροφόρα καὶ χλωμά, μὲ λιγωμένα ὀλόμαυρα ματάκια, ποῦ βαστοῦσαν καὶ χαϊδεῦαν ἀπάνω στὰ στηθάκια τους ἀπὸ λίγα ἄνθη: τὰ χαϊδεῦαν καὶ τὰ μυρίζονταν, καὶ κᾶναν τὸ καθένα χωριστὰ τὸ σιωπηλὸ περίπατό του. Καὶ ὅμως δὲν εἶχανε καμμιά χαρὰ στὰ προσωπάκια τους γιὰ τῶν ἀνθῶν αὐτὴ τὴν εὐτυχία.

Βλέποντάς τὸν ἄγνωστο μὲ τὸ πρόσωπο τ' ἀγριοπὸ, νοῶσαν ἴσως κᾶποια φόβο, μὰ ἡ ὕψη τους καθόλου δὲν ταραχτήριε.

— Τὶ θέλετε; ρωτήσαν καὶ τὰ δυὸ, μὲ δυὸ μονότονες φωνίτσες μαραμμένες.

— Ποῦ εἶν' ἐκεῖνο τὸ μικρὸ παιδί; Φωνάχτε το νὰ ροῦθῃ, τὸ θέλω! εἶπε αὐστηρὰ ὁ σοφός.

— Τὶ τὸ θέλετε; ρώτησαν πάλι οἱ δυὸ φωνίτσες.

— Πῆγε κ' ἔκλεψε τ' ἄνθη μαζί μ' ἓνα ἄλλο παλιόπαιδο. Πέστε του ν' ἀρθῇ ἀμέσως!

Ἄ! κᾶμαν οἱ φωνίτσες, θλιβερὸς καὶ πάλι μαραμμένος, σὰ νὰ μὴν ξέραν ἄλλο τίποτε ἀπὸ τὸ δικὸ τους πόνο μοναχό, καὶ τίποτ' ἄλλο ἀπὸ τὸν κόσμο.

Μ' ἓνα γοργὸ κίνημα φέρανε τὰ χέρια πίσω, κι' ἀφήσανε νὰ πέσουν τ' ἄνθη, σὰ νὰ κρατοῦσαν φωτιά.

— Ἐμεῖς δὲν τὸ ξέραμε... δὲν τὸ στείλαμε ἡμεῖς νὰ τὰ πάρῃ! εἶπε τὸ ἓνα, ποῦ φαινότανε σὰν πιὸ μεγάλο. Αὐτὸ μονάχο του θέλησε νὰ πάῃ...

— Δὲν εἶναι δικὸ μας τὸ παιδί, κύριε, ἔτσι τὸ χόουμε, εἶπε τ' ἄλλο πιστεύοντας πῶς ἔλεγε κάτι γνωστικώτερο.

— Τίνος εἶναι; ρώτησε ὁ σοφὸς βαρῶν. Θέλω νὰ τὸ πιάσω... νὰ τὸ στείλω στὴ φυλακή!

Τὰ παιδάκια, μ' ὄλο ποῦ τρεμουλιασμένα, δὲ δείχνανε καὶ πάλι στὰ στεγνά τους πρόσωπα καμμιά μεγάλη ἀνησυχία. Σὰ νὰ πιστεῦαν πῶς ὁ λόγος τους θᾶφτανε τέλος στὸ σκοπὸ, βάλαν ὄλη τους τὴν καρδιά νὰ ποῦν αὐτὸ μονάχα:

— Δὲν ἔχει μητέρα, οὔτε πατέρα! Τὸ φέραμε ἀπὸ τὸ χωριὸ νὰ μένη σπίτι μας, νὰ κᾶνη καὶ καμμιά δουλειά, νὰ μᾶς φυλάη καὶ συντροφιᾶ... τὸ κακόμοιρο!

— Ἐσεῖς δὲν εἴσατε ὄρφανὰ; ρώτησε ὁ σοφὸς κάπως ἀνήσυχος. Γιατὶ τὸ παιδί δὲν φορεῖ μαῦρα σὰν ἐσᾶς;

— Δὲν εἶναι δικὸ μας τὸ παιδί... Ἐμᾶς πέθανε ἡ μητέρα μας, γι' αὐτὸ φοροῦμε μαῦρα...

— Δὲν ἔχετε μήτε πατέρα;

— Ἐχομε... τὴ γιαγιά μας μοναχά... Γιαγιά, γιαγιά! Ἐνας κύριος σὲ ζητάει! Μάλιστα, κύριε, τὸ παιδί δὲν εἶν' ἀδερφός μας, καὶ γι' αὐτὸ δὲ φορεῖ μαῦρα! Μάλιστα!

— Λοιπόν, ἐσεῖς τὸ βάλατε νὰ πᾶ νὰ κλέψῃ τὰ λουλούδια;

Τώρα τὸ κατάλαβα...

— Ὅχι, ὄχι! Γιαγιά, ποῦ εἶσαι, γιαγιά!

Ἐνα μουγκρητό, ἓνα μουγκρὸ ρώτημα βγῆκε, μέσα ἀπὸ τὸ σπίτι. Ὁ σοφὸς πῆγε στὴν τελευταία πόρτα κι' ἔσκυψε καὶ κύταξε: σκοτεινὸ μαγερεῖο ἦταν ἐκεῖ. Τὰ μικρὰ ὅμως προχωροῦσανε στὸ πλάι του τρέμοντας, χωρὶς νὰ κλαῖν, ἀνίκανα δάκρυ νὰ βγάλουν ἀπὸ τὰ μα-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΝΗ Μὴ πταίετε βίεσσι, οὐδὲ κίεσσι! εἶπε τὸ μεγαλύτερο, γλυκὰ καὶ παρὰ πόνετα, ποῦ πρὸς ἐκεῖνοις κανεῖς νᾶχη πολὺ σκληρὴ καρδιά γιὰ νὰ τὸ παρακούσῃ.

— Ἀφήστὲ το σᾶς παρακαλοῦμε, μὴν τὸ παίρνετε στὴ φυλακή!

εἶπε τ' ἄλλο σφίγγοντας τὸ κορμάκι του σὰ νὰ τοῦρθε ἀνατριχίλα.

— Κρύφτηκε τώρα, δὲ βρίσκεται αὐτὸ εὐκόλα. . . τὸ παλιόπαιδο! εἶπε τὸ πρῶτο παίρνοντας ὕφος φιλικὸ γιὰ τὸν ἄγνωστο, γιὰ καλὸ δικό του τάχα.

— Δὲ θὰ τὸ ξανακάμη; ρώτησε ὁ σοφὸς μὲ τόνο σὰ νὰ περίμενε ν' ἀκούση πῶς μπορεῖ καὶ νὰ τὸ ξανακάμη.

— Ὅχι, δὲ θὰ τὸ ξανακάμη! εἶπανε καὶ τὰ δυὸ πρόθυμα. Ὑστερα, καὶ πάλι ἀνήσυχα μὴν πάρη ὁ κύριος πίσω τὸ λόγο του:

— Εἶνε πεντάρφανο, τὸ κακόμοιρο. . . τῶχομε γιὰ ψυχικό.

— Οὔτε σεῖς, εἶπε ὁ σοφός, δὲ θὰ τὸ ξαναστείλετε νὰ κλέψη λουλούδια;

— Ὅχι, ὄχι! εἶπανε κουνῶντας τὰ χεράκια τους μ' ἀπελπισία. Δὲν τὸ βάλामε μείζ, ὄχι! Αὐτὸ μονάχο του!

— Ποιὸς εἶναι; μιὰ βραχνή φωνή ἀπὸ μέσα πάλι ρώτησε.

Ὁ σοφὸς μὲ βῆμα φοβισμένον βρέθηκε στὴν ξώπορτα. Γύρισε ὕστερα κ' εἶπε στὰ μικρά:

— Κυτᾶτε ἄλλη φορὰ νὰ μὴν τὸ ξανακάμετε γιὰτι. . . γιὰτι τότε θὰ γίνουν ἄλλα πράματα! Εὐλό καὶ φυλακή!

— Ὅχι, ὄχι, ποτέ! εἶπανε τὰ παιδιὰ.

Κούνησε τὸ χέρι μὲ φοβέρα κ' ἔφυγε βιαστικός, σὰ νᾶτανε νὰ βγοῦν καὶ νὰ τὸν κυνηγήσουν τὰ παιδάκια.

*
**

— Κύριε καὶ Θεέ μου! ἔλεγε στὸ δρόμο του ὁ σοφός, σφουγγίζοντας πάλι τὸν ἰδρῶτα ποῦ τοῦ κατέβαινε στὸ μέτωπο. Μιὰ γιὰ μιὰ μὲ δυὸ ὄρφανά, καὶ δὲν τῆς φτάνουνε! Γιὰ ψυχικό, πῆρε καὶ τρίτο. . . Καὶ πῆγα ἐγὼ νὰ δώσω μάθημα. . .

Ἐμεινε συλλογισμένος ἐνῶ κρατοῦσε πρὸ ἀργὸ τὸ βῆμα του.

— Ἐκεῖνος πάλι. . . ὁ κλέφταρος; Ἐκλεψε ὄχι γιὰ νὰ κλέψη βέβαια. . . τῶκαμε ἀπ' ἀγάπη, γιὰ νὰ φέρη λίγη χαρᾶς δροσιὰ στῆς ὄρφανοῦλες τῆς περίλυπες, τῆς εὐεργέτισσές του. . . Τὸν καῦμένο τὸν πονόψυχο, τὸν κλέφτη. . . Ἄλλο καὶ τοῦτο μάθημα, ποῦ δὲ θὰ μοῦ βγῆ σὲ κακό. . . Τέλος, σήμερα ἓνα παραξένο βιβλίον διάβασα—βιβλίον τόσο μικρὸ καὶ σύντομο. . . ποῦ δὲν ὑπάρχει στὴ δημόσια βιβλιοθήκη. . .

Ξαφνικὰ ὅμως θυμῆθηκε, τὸν ἄλλο, τὸν πρὸ μεγάλο ἀπ' τοὺς «κλέφταρους». Ἐδῶ τώρα πάλι θύμωσε ὁ σοφός.

— Αὐτὸς θὰ εἶναι ὁ ἔνοχος! εἶπε δὲ θάχη κανέναν καλωσύνης λόγο αὐτὸς γι' ἀπολογία του. . . Μά, πάλι, ἓνας Θεὸς τὸ ξέρει. . . Ὅχι, ὄχι! Μοῦ φτάνει τὸ ἓνα μάθημα! Πῶς νὰ καταδικάσω ἄνθρωπο ἀναπολόγητο; Καὶ ποῦ νὰ τότε βρῶ; . . . Τρέχα γύρευε. . . Ὡ, ἡ ὥρα περασμένη!

Φόρεσε τὰ γυαλιὰ του, ἔσιαξε τὸ καπέλλο του, πῆρε πάλι τῆς σοφίας τὸ ὕφος τὸ σοβαρὸ, καὶ τραβήξε στὸ σπίτι του.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΖΗΛΕΙΑΣ

ΣΤΟ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Στὸ σκιερὸ Κοιμητήρι
τῆς Ἀγάπης, ποῦ ἡ Ζήλεια
μνήματα ἔσκαψε χίλια,
ἐπηγαίναμε χθές.

Κᾶτι ἐρχόνταν μαζί μας
σὰν νεκρὸς ἀπὸ πέρα
στὴν θαμπόχλωμη ἐσπέρα
νὰ θαφτῆ στὶς ἱτιές.

Ἰσκιος πρώτης Ἀγάπης. . .
Τότες μ' ὄψη ἀγνοῦ κρίνου,
τώρα μ' ὄψη κιστίνου
τρανταφύλλου,—Καρδιά.

Κ' ἐπηγαίναμε οἱ δυὸ μας
σὲ κηδεῖα, ποῦ ἡ κάκια
καὶ ὑποψίας φαρμάκια
ἀργοετοίμασαν πιά. . .

Τῶν καμῶν οἱ καμπάνες
-παλμοὶ στήθους - χτυποῦσαν
τὰ πουλιὰ τραγουδοῦσαν
φθινοπώρου σκοπὸ. . .

Τὴν ἐθάψαμε· πᾶμε. . .

Μὰ πρὶν φύγωμ' ἀκόμα,
ἡ καρδιά ἀπὸ τὸ χῶμα,
πικροκλαίει: «Σ' ἀγαπῶ!»

ΤΟ ΣΠΑΣΜΕΝΟ ΠΟΤΗΡΙ

Ἦ! τὸν καμὸ τοῦ ἀνθρώπου πιά ποῦ δὲν ἀρέσει
στὴ χθεσινή του Ἀγάπη,—σβῆσε ἐσύ, ματιά!—
κι' ἀπ' τὸ παλάτι τῆς χαρᾶς του ἔχει ξεπέσει
στὴ σκοτεινὴ τοῦ Οἰδίποδα κακοστρατι! . .

Τοῦ γέλιου τὸ ποτήρι σπᾶσθηκε στὴ μέση
χυμένες οἱ λαχτάρεις: οἱ ὄρκοι νά! γυαλιὰ
τριγύρω στὸ τραπέζι τῆς ζωῆς· κι' ἡ θέση
τοῦ Ρήγα, σ' ἄλλο Ρήγα:—Ζήτω, βασιλιά!

Κι' ἡ Δόξα; Ἐνα ἀποκούμπι πιά σκηνῆς χαρτένιο.
Ὁ βίος, μούμιαις χρυσάφι ἀχνό, σὰν ἀραχνένιο.
Τὸ Πνεῦμα, μιὰ πνοὴ σὲ κυπαρίσσια. . .

Κι' ὠϊμέ! μακρὸν κι' ἀπόμακρο ἡ Καρδιά βουβή,
—σὰν τὸν παλιὸ Σουλτάνο* σκλάβο στὸ κλουβί,
κλαίει μπρὸς στῆς ἴδιας τῆς ἀγάπης τὰ μεθύσια. . .

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

ΜΙΧ. ΚΡΥΓΓΡΟΠΟΥΛΟΣ

* Βαγιαζήτ.

ΘΑΝΑ! ΒΡΑΔΥ

Σὲ ζήτησα. Καὶ κοίταξα κατάματα
μύριες μορφές γιὰ νάβρω τὴ μορφὴ σου.
Ξαγρύπνησα νυχτιές, καὶ τὰ χαράματα

μὲ βρῆκαν πονεμένη ἀδελφή σου,
πνιγμένη μέσα στὰ θολὰ τὰ κλάμματα
νὰ προσπαθῶ νὰ φτάσω ὡς στὴν κορφή σου. . .

Μὰ σύ σαι, τί ψηλά! . . . Κι' ἐγὼ κουράστηκα
στ' ἄδικα νὰ ζητῶ, μὲς στὸ μαγνάδι
κρυμμένη, νὰ σὲ βρῶ. Λέω: νά τη! . . . Ἀλλὰ βιάστηκα
κάθε φορὰ, καὶ νά με πάλι στὸ σκοτάδι! . . .

Ἀγάπη! . . . Μὲς στὴν προσμονὴ ξεχάστηκα
ζητώντας τ' ἀπαλότατό σου χᾶδι.
Βλέπω πὼς εἶν' ἀργά, καὶ πὼς γελάστηκα
καὶ πὼς ἂν θᾶρθης τώρα, — θᾶναι βράδυ! . . .

ΛΙΑΣ ΚΑΡΑΚΑΛΟΥ

DA COSTIS PALAMAS

INVIATO AL POETA L. MAVILIS

*Verso la quiete il tuo spirto soletto
Fugge, abborrente da ogni accento vano,
O artefice signore del sonetto,
Cui infiammò della Patria amor sovrano.*

*In vaso alabastrino intorno stretto
La natia terra un sentor manda arcano;
Del sogno il fior ivi germoglia eletto,
Che distaccarlo ognun potriale invano.*

*Vaso è il tuo verso e la tua mente è il fiore,
Ma quel vaso una man infranse prona*

*E del tuo fiore la beltà più ima
Trovò vago di polve d'acre odore
In Creta, che del pelago è corona
Del Turcofago madre e della rima.*

TEODORO BRICCOS

tradusse

ΠΑΤΡΙΚΟΙ ΛΥΓΜΟΙ

ΤΟ ΚΕΝΟ

Συχνὰ στὸν ἴσκιό τῆς ἀντικρυνῆς μουριᾶς,
μαζεύονται ὅλα τὰ παιδιὰ τῆς γειτονιάς
καὶ μὲ ξεφωνητὰ χαρᾶς ἀρχίζουν τὰ παιχνίδια.
Κι' ἄλλοι! στὴ συντροφιά τους, ποὺ στὸν κόσμο φαίνεται ἴδια,
μονάχα ἐγὼ ἀντικρύζω ἓνα φριχτὸ κενό:
Παιδί μου, ἀνάμεσό τους πιά δὲ σὲ θωρῶ.

ΤΑ ΧΕΡΑΚΙΑ ΣΟΥ

Κάτι ἀγιοταφίτικα ἀσπροδιάφανα χεράκια,
ποῦναι μὲς στὸ κονοστάσι κρεμασμένα,
μοῦ θυμίζουν, γιέ μου, τὰ κερνιά σου χεράκια,
σὰ στὴν προσευχή σου τᾶχες ὑψωμένα.

ΣΤ' ΟΝΕΙΡΟ ΜΟΥ

Στὸν ὕπνο μου, χρυσό μου, σὲ ξανάβλεπα
σὰν πρῶτα νὰ γυρνᾶς ἀπ' τὸ σκολειό σου
καὶ στὴν αἰλὴ, ποὺ πρόσμενε, ἡ μαννοῦλα σου
νὰ ξεκρεμᾶ τὴ σάκκα ἀπ' τὸ λαιμό σου.
ᾠ! μιᾶς στιγμῆς στὰ στήθια μου χαρὰ κατοπεινή!
Νᾶταν νὰ μὴ ξυπνοῦσα πιά καὶ νᾶσβηνα μ' αὐτή. . .

ΜΙΧ. Γ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

ΖΑΝ ΜΩΡΕΑΣ

ΣΤΡΟΦΕΣ

ΒΙΒΛΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

XIII

Σὲ τούτη τοῦ καλοκαιριοῦ τὴ νύχτα, ὠχρὸ φεγγάρι,
σὲ νοιώθω μὲς στὰ μάτια μου, φεγγάρι φωτεινό·
τὴν κρύα ἡδονὴ πού μὲ τραβᾷ, ἡ καρδούλα μου ἔχει πάρει
ροφώντας τις ἀχτίδες σου, τὸ κρῦο σου φῶς κ' ἀχνό.

Κι' ἂν πιά δὲν εἶσαι ἡ Ἄρτεμη, κι' ἂν εἶσαι πεθαμμένη,
καλὰ ὀδηγᾷς τὸ βῆμά μου κ' ὡς τὴ στερνὴ μου πνοὴ
στὸν ἴσκιο ἢ καὶ στοῦ μνήματος τὰ χεῖλη· ὦ δὲ σημαίνει,
τί θάνατος, τί ζωὴ!

ΕΡΡΙΚΟΥ ΧΑ'Ι'ΝΕ

INTERMETZO

6

Πῶς ἤθελα ἡ ψυχὴ μου νὰ βυθίσῃ
στὸν κάλυκα ἐνὸς κρίνου! τὸ λευκὸ
κρινάκι στὴν ἀγάπη μου νὰ χύσῃ,
στενάζοντας, τραγοῦδι ἐρωτικό.

Καὶ τὸ τραγοῦδι ὀλότρεμο ν' ἀπλώσῃ,
καθὼς τὸ φίλημά της τὸ γλυκύ,
πού ἄλλοτε τρυφερὰ μοῦχανε δώσει
τὰ χεῖλη της μὴν ὦρα μυστική.

Μετάφρ. ΑΝΑΣΤ. ΣΚΙΑΔΑΡΕΣΗ

ΔΙΟΝ. ΣΩΜΕΡΙΤΗ *

ΕΘΝΙΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΑΙ
ΔΥΟ ΕΠΙΦΑΝΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Πᾶσα ἐθνικὴ ὑπηρεσία παρ' οἰουδήποτε προσφερομένη ἀνεξαρκήτως φύλου, ἢ ποιότητος, δεόν νά ἦναι εὐπρόσδεκτος παρὰ παντός φιλοπάτριδος, καὶ ἐξυμνήται εἰς βαθμὸν προκαλοῦντα τὴν ἀμίλλαν καὶ τὴν μίμησιν. Ἡ τοιαύτη ὑπηρεσία παρίσταται ὁμῶς ἀξία μείζονος ἐκτιμήσεως, ὅταν προέρχεται παρὰ προσώπων μὴ ἀνηκόντων εἰς τὸ ἀνδρικὸν φύλλον, ἀλλ' εἰς ἐκείνο τὸ ὅποτον μέχρι πρὸ αἰῶνος, ἐθεωρεῖτο ὡς ὑποδεέστερον τοῦ ἀνδρὸς διανοητικῶς, ἀλλ' ἤδη πανδήμως ἀναγνωρισθὲν ὡς ἰσάξιον καὶ ἰσότημον. Ἐν τῇ παρουσίᾳ μελέτη μου προτίμησα νὰ ἐκθέσω τὰς ἐθνικὰς ὑπηρεσίας τὰς ὁποίας προσήνεγκον δύο ἐπιφανεῖς γυναῖκες ὧν ἡ μὲν ὑπῆρξε Βασίλισσα τῆς Ἑλλάδος, ἡ ἀεὶδημος Ὀλγα, ἡ δὲ Ἱταλικῆς ἐθνικότητος, ἡ Ἀλφιέρη, στενὴ συγγενὴς, ἀνεψιά τοῦ δημιουργοῦ τῆς Ἱταλίας Καμίλλου Καβούρ. Ἡ πρώτη αὐτῶν εἶναι ἀληθὲς ὅτι δὲν διεκρίθη ἐπὶ ἐκτάκτῳ διανοητικῇ ἱκανότητι ἢ πολιτικῇ ἐμπειρίᾳ οὐδ' ἠρέσκετο νὸ ἀναμειγνύεται εἰς τὴν πολιτικὴν, ὡς ἡ προκάτοχος αὐτῆς Ἀμαλία. Ἡ δὲ αὐτῆς εἶχε περιορισθῆ εἰς κοινωνικῶς ἐποφελῆ καὶ φιλανθρωπικὰ ἔργα, παρηγολούθει δὲ τὴν πολιτικὴν ἐξέλιξιν εἰς βαθμὸν, ὃν ἐθεώρει ὡς ἀσφαλίζοντα τὴν ἐθνικὴν ἀσφάλειαν καὶ τάξιν· πᾶσα κατ' αὐτῆς ἀντίδρασις εὗρισκεν αὐτῇ, πρόθυμον ὑποστηρικτὴν τῆς τάξεως καὶ τῆς νομιμότητος· πᾶν ὁμῶς ὅτι ἡδύνατο νὰ διαταράξῃ τὴν ὁμαλὴν γαλήνιον καὶ ἀδιατάρακτον πορείαν τοῦ ἔθνους, ἀκεραίαν ἐφείλκε τὴν προσοχὴν αὐτῆς, καὶ ἐφ' ὅσον ἡδύνατο προσκάλει τὴν ἐπέμβασίν της. Εἰς ἀπόδειξιν τῆς πορείας ταύτης, τῆς αἰθθαλῆ καταλιπούσης μνήμην εἰς τὸ σμῆνος τῶν παρ' αὐτῆς εὐσεργηθέντων, βασιλομήτορος Ὀλγας, ἐκλέγομεν τὴν ἐποχὴν τοῦ 1874, καὶ εἰδικώτερον ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου μέχρι τέλους τοῦ Ἀπριλίου 1874. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, τὸ Κράτος ἡμῶν διέτρεχε κρισιμοειτῆτην ἐποχὴν, ἡ Βουλὴ συμμαχούντων ὅλων τῶν τότε ἀρχηγῶν καὶ καθοδηγῶν αὐτῆς, πλὴν τοῦ Ἐπ. Δεληγεώργη, προέβη εἰς σφοδρότατον ἔλεγχον κατὰ τύπους μὲν ἐναντίον τῆς Κυβερνήσεως Δεληγεώργη, κατ' οὐσίαν δὲ κατ' αὐτοῦ τοῦ Βασιλέως, ὡς καλέσμενος αὐτὸν τὸ 1872, πρὸς σχηματισμὸν Κυβερνήσεως, καὶ τὴν διὰ λυσιν ἔτι τῆς Βουλῆς αὐτῷ παρασχέντος. Τοῦ ἐλέγχου ἐκείνου ἐν τῇ Βουλῇ ἡγοῦντο ὁ βουλευτὴς Ζακύνθου Κωνσταντῖνος Λομβάρδος, ὁ πρεσβύτερος, καὶ ὁ Θεόδωρος Δηληγιάννης, καίτοι οὗτος ἀυλικώτατος κατ' οὐσίαν, ὡς ἐκ τῶν ὑστέρων καταδείχθη, εἰς ὃν βαθμὸν περιγράφει τοὺς αὐλικούς ὁ πολὺς Μοντεσκιού. Τὴν πρὶ ἐλέγχου πρότασιν εἶχεν εἰσαγάγει ἀρχικῶς καὶ ὑπογράψαι μόνος ὁ Λομβάρδος, ὁ δὲ Δηληγιάννης ὀσφρανεὶς ὅτι ἡ συζήτησις θὰ προεκάλει λαϊκὴν ἐπιδοκιμασίαν, ἐζήτησε παρὰ τοῦ Λομβάρδου νὰ τῷ ἐπιτρέψῃ νὰ συνυπογράψῃ τὴν πρότασιν, καὶ οὕτω ἀνεμίχθη εἰς τὴν προκειμένην συζήτησιν καὶ οὗτος. Ἡ κυβερνησις ἀπετελεῖτο τότε ἐκ δύο ἀρχηγῶν, ἐνὸς Κοινοβουλευτικοῦ (παρθεδία κοινοβουλευτικοῦ) καὶ ἐνὸς Βασιλικῶν ἢ τοῦ Ἀπριλίου Γρίβα, τὸν ὅποτον ὁ Βασιλεὺς κατορθώσας νὰ πείσῃ ὅτι ἤγε καὶ ἔφερε τοὺς στρατιωτικούς· ὡς σκευὴ κεραιῶς, ἐπέβα-

ΕΡΡΙΚΟΥ ΧΑ'Ι'ΝΕ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

* Τὸ ἄρθρον αὐτὸ μᾶς τὸ ἔστειλε ὁ διαπρεπὴς νομομαθὴς λίγους μῆνας πρὶν πεθάνῃ κ' εἶναι καὶ τὸ τελευταῖο του. I. A.

λεν εἰς ὄλους τοὺς κοινοβουλευτικούς πλὴν ἑνός, ὡς μέλος τοῦ ὑπουργείου του, ἢ μὲ τὸν Βούλγαρον σύμπραξις, ἦτο ἢ μᾶλλον προσάρμοζουσα, διότι ἀμφότεροι εἶχον τὸν αὐτὸν βιαιοπιθὴ καὶ νομοθύτην χαρακτῆρα, ἐφ' ὧν καὶ ἐστήριζον τὸ κυβερνητικὸν αὐτῶν σύστημα. Ἐπὶ τοῦ ἐπασχολοῦντος τότε τὴν Βουλὴν ζητήματος. πρῶτος ἠγόρευσεν ὁ εἰσηγητὴς αὐτοῦ Λομβάρδος, ὅστις μὲ ὀρμητὴν παλαιστοῦ, καὶ εὐγλωττίαν χειμάρρου, εἰς τοιαύτην θέσιν περιήγαγε τὸν Βασιλέα, ὥστε νὰ ἀνακοινώσῃ τὴν ἐπιούσαν ὁ πρωθυπουργὸς του ὅτι ἀνησυχεῖ μὴ γνωρίζωσιν πού εὐρίσκεται. Παρὰ τῷ Λαῷ ἢ ἀγόρευσις ἐκείνη ἐξήγειρε μίσος καὶ ἀποστροφὴν κατὰ τὴν τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Κυβερνήσεως εἰς βαθμὸν ἐμπνεόντα φόβον ἀνατροπῆς. Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς μέχρι προσεγγίσεως τοῦ τέλους τοῦ Ἀπριλίου 1875, ἐπεφάνη ἡ ἐθνικὴ ὑπηρεσία τῆς τότε Βασιλείας Ὁλγας, συνεπεία τοῦ ἐξῆς γεγονότος. Συνήθως τὴν ἐποχὴν ἐκείνην περιέπατος, διὰ τοὺς δι' ἀμαξῶν ἐξερχομένους ἦτο ἡ ὁδὸς τῶν Πατησίων, ἡ σειρά δὲ τῆς ὁδοῦ ἀπῆτει ὅπως οἱ διερχόμενοι εἰσέρχονται εἰς τὴν ὁδὸν Πατησίων, διὰ τῆς ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς ὁδοῦ Πανεπιστημίου, εἰς τὴν θέσιν Χαυτεῖα καλουμένης ὁδοῦ. Ὅλα τὰ καὶ σήμερον εἶτι ἰδρυμένα καφενεῖα, ὡς καὶ τὸ ζαχαροπλαστεῖον «Δουξεμβούργον» εἰς ὃ συνήθως ἐφοίτων οἱ ἀξιωματικοί, ἦσαν πλήρη Λαοῦ, ὅταν δὲ ἐβλεπον τὴν βασιλικὴν ἀμαξάν πλησιάζουσαν νὰ διέλθῃ, ἠγειρόντο πάντες, ἐξῆγον τοὺς πέλους αὐτῶν, καὶ ἐχαιρέτων τὴν Βασίλισσαν μετὰ σεβασμοῦ καὶ ὑποκλίσεων» μεσοῦντος τοῦ Ἀπριλίου τοῦ ἔτους ἐκείνου, ὅταν συνήθως διήρχετο ἡ βασίλισσα ὅλοι οἱ εἰς τὰ κέντρα τῶν Χαυτεῖων καθήμενοι οὐ μόνον ἔπαισαν χαιρετῶντες τὴν Βασίλισσαν, ἀλλὰ τινὲς αὐτῶν ἔστρεφον ἐπιδεικτικῶς καὶ τὰ νῶτα, κατὰ τὴν ὥραν τῆς διελεύσεως τῆς Βασιλείας! Ἡ τοιαύτη πορεία δεινῶς ἐπληξῆε τὴν εὐαίσθητον καρδίαν τῆς Βασιλείας, κατελήφθη δὲ καὶ ὑπὸ δακρύων ἄτινα ὡς ἀδάμαντες ἠκτινοβόλουν ἐπὶ τῶν οὐρανίων ὀρθαλμῶν τῆς διέταξε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὰ ἀνάκτορα ὅπως ἐκθέσῃ τὰ συμβάντα εἰς τὸν Βασιλέα ὑπὸ τὸ κράτος ὅμως τῆς ἀνησυχίας διατελοῦσα, διότι ἠγνόει τὸν λόγον τῆς τοιαύτης πρὸς Αὐτὴν, μεταβολῆς τοῦ Λαοῦ, μέχρις οὗ ἀφιχθῆ ὁ Βασιλεὺς προσεκάλεσεν εἰς τὰ ἀνάκτορα τὸν Ἐφημέριον τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ, ὃν εἶχεν οἰκοδομήσει ἐντός τῶν ἀνακτόρων, καὶ πνευματικὸν τῆς πατέρᾳ τὸν κ. Γομπότην, ἀπολαύοντα τῆς γενικῆς παρὰ πάντων ἐτιμῆσεως καὶ ἐμμοστοσύνης· μόλις προσῆλθεν ὁ σεβαστὸς ἐφημέριος καὶ τῷ ἐξέθετο τὰς ἐκ τοῦ περιπάτου ἐντυπώσεις τῆς, πειστικά παρηγορίας ῥήματα πρὸς αὐτὴν ἀπήλθον, δι' ὧν καθυσάχασεν αὐτὴν καὶ ἐνεθάρρυνεν. Δὲν τὰ εἶπει, Μεγαλειοτάτη, τῇ εἶπεν ὁ Γομπότης, μὲ τὴν μεγαλειότητά Σας ὁ Λαὸς ἀλλὰ μὲ τὸν Βασιλέα, ὡς ὑποστηρίζοντα Κυβερνήσιν παραβαίνουσαν τοῦ νόμου φθάσασαν δὲ εἰς τὸ σημεῖον νὰ συνεδριάξῃ ἡ Βουλὴ, χωρὶς νὰ παρευρίσκονται οὔτε ὅσοι ἀπαιτοῦνται πρὸς νόμιμον ἀπαρτίαν. Βραδύτερον ἦλθε καὶ ὁ Βασιλεὺς ἀντελήφθη τὴν κατάστασιν τῆς Βασιλείας, ἤκουσε τὰς κατ' Αὐτῆς προσβολὰς τοῦ Λαοῦ, καὶ καθυσάχασεν αὐτὴν μέχρι τῆς πρωίας. Τὴν συνήθη ὥραν τῶν ἀκροάσεων, ὁ Βασιλεὺς ἐδέχθη τὸν πρωθυπουργὸν Βούλγαρον, μεταβάντα παρ' Αὐτῷ ὅπως παραλάβῃ παρ' Αὐτοῦ ὑπηρεσιακὰ τινὰ διατάγματα καὶ μεταφέρῃ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐπιτελικῶν εἰς ὃ εἶχε προσκαλέσει τοὺς Ὑπουργοὺς εἰς Συμβούλιον. Ὁ Βασιλεὺς ἀντὶ νὰ παραδώσῃ τὰ διατάγματα, λέγει πρὸς τὸν πρωθυπουργόν, ὅτι διήλθεν ἀνήσυχος τὴν νύκτα, καὶ ἐξακολουθεῖ ἀνησυχῶν διότι ἡ Βασίλισσα ἀποχθὲς ὅτε ἐπέστρεψεν ἐκ τοῦ περιπάτου διαρκῶς κλαίει καὶ τῷ διηγήθη ὅσα ἡ Βασίλισσα ἐξέθεσε πρὸς τὸν Βασιλέα· ὁ πρωθυπουργὸς εἶπε τότε πρὸς τὸν Βασιλέα, ὅτι ἐὰν ἡ Βασίλισσα φβῆται νὰ μεταβῇ ἐπὶ δεῖκα πέντε ἡμέ-

ρας εἰς τὴν Κέρκυραν· ὁ Βασιλεὺς τῷ ἀπήνησεν, ὅτι αὐτὸ δὲν γίνεται νὰ ἐξορίσωμεν λόγῳ φόβου τὴν Βασίλισσαν· ὁ πρωθυπουργὸς ἀναλαβὼν τὸ ἔμφυτον αὐτῷ θρασὺ ὕφος λέγει πρὸς τὸν Βασιλέα: «Μήπως Μεγαλειότητε ἐπιθυμεῖτε νὰ σᾶς ὑποβάλω τὴν παραίτησίν μου;» Αὐτὸ ἀκριβῶς—ἀπαντῆ ὁ Βασιλεὺς. Σᾶς εὐχαριστῶ». Ὁ πρωθυπουργὸς ἐδήλωσεν ὅτι ἀνέμενον αὐτὸν δι' ὑπουργικὸν συμβούλιον οἱ λοιποὶ ὑπουργοὶ καὶ θὰ μετέβαινεν ἀμέσως νὰ προκαλέσῃ τὰς παραιτήσεις τῶν· μόλις ἐφθασεν ἐν μέσῳ τῶν συναδέλφων του, ἐνῶ ἀνέμεναν νὰ τοὺς προσκομίσῃ τὰ ἐνδιαφέροντα ἐκάστῳ αὐτῶν διατάγματα, ἀντὶ τούτων τοῖς εἶπε, δόσατέ μου ἀμέσως τὰς παραιτήσεις Σας. Οἱ Ὑπουργοὶ εἰς ἐκπληξιν περιελθόντες δὲν προεκάλεσαν ἐξηγήσεις καὶ ὅλοι ἤμυνον νὰ ὑπακούσωσιν εἰς τὴν διαταγὴν του, διότι ὁ Βούλγαρος διαταγὰς ποτε καὶ εἰς τοὺς συναδέλφους του ἐξέδιδε. Ἐξαίρσιν ἐκ τῶν Ὑπουργῶν ἀπετέλεσεν ὁ ἰσοφύς τὸν χαρακτῆρα Δημήτριος Γρίβας, ὅστις εἶπεν, ὅτι εἶμαι ἔτοιμος νὰ ὑποβάλω καὶ ἐγὼ παραίτησιν, ἀλλὰ πρὸ τούτου ἐπιθυμῶ νὰ μεταβῶ εἰς τὰ ἀνάκτορα, νὰ ἴδω καὶ ἐγὼ τὸν Βασιλέα. Τόσον ὁ πρωθυπουργὸς ὅσον καὶ οἱ λοιποὶ Ὑπουργοὶ ἐδέχθησαν τὴν γνώμην του, μετέβη ὁ Γρίβας, ἐζήτησε νὰ ἴδῃ τὸν Βασιλέα, ἀλλ' ὁ ὑπασπιστὴς τῆς ὑπηρεσίας τῷ διεμήνυσεν, ὅτι ὁ Βασιλεὺς εἶναι ἀδιάθετος καὶ δὲν δύναται νὰ τὸν δεχθῆ· ἠγνόησε τότε ὁ ὀξυνοῦστος Γρίβας, ὅτι ὁ Βασιλεὺς μετέβαλε Βουλὴν, καὶ ἔσπευσε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον, καὶ ἔδωσε καὶ αὐτὸς τὴν παραίτησίν του. Μετὰ τινὰς ἡμέρας ἐξεδίωξεν ὁ Βασιλεὺς τὸ μεσαιωνικὸν ἐκείνο Ὑπουργεῖον, τὴν 27ην Ἀπριλίου 1875. Τὸ ἔθνος ἀπεκύλισεν ἀπὸ τοῦ στήθους αὐτοῦ τὸν κωλύοντα καὶ αὐτὴν εἶτι τὴν πνοὴν αὐτοῦ ὀγκόλιθον καὶ οὕτως ἐσώθη τὸ ἔθνος διὰ τοῦ σχηματισμοῦ Ὑπουργείου ἐξόχως κοινοβουλευτικοῦ ὑπὸ τοῦ Χ. Τρικουπῆ. Τριετὴ ὑπῆρξεν ἡ ἐθνικὴ ὑπηρεσία τῆς τότε Βασιλείας Ὁλγας· εἰς ὃ σημεῖον εἶχεν ἐξεγερθῆ ἡ κοινὴ γνώμη μία ὁδὸς σωτηρίας θὰ ἀπήλασσε τὸ ἔθνος τῆς ἠφαιστειώδους ἐκείνης καταστάσεως, ἀλλ' ἡ βραδυτῆς καὶ τὸ ἀναποφάσιστον τοῦ Βασιλέως ἠδύνατο καὶ ἄλλους κινδύνους νὰ προκαλέσῃ ἐὰν μὴ δὲν ἐμεσολάβει ἡ τραγικὴ κατάστασις τῆς Βασιλείας, ἢ ἐπισπεύσασα τὴν λύσιν.

(Τὸ τέλος εἰς τὸ προσεχὲς)

† ΔΙΟΝ. ΣΩΜΕΡΙΤΗΣ

ΓΝΩΜΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΦΩΣΚΟΛΟ

Γιὰ τὸ «Φωσκολιανὸ λεύκωμα» ἡ Κα Μαρ. Μινώτου εἶχεν ἀποτανθεῖ καὶ στὸν μεγάλο Γάλλο ἑλληνιστὴ καθηγ. καὶ ἀκαδημαϊκὸ Α. Meillet. Τὴν ἀπάντησίν του, πού δὲν πρόλαβε νὰ δημοσιευθῆ, βάζομε ἐδῶ.

Ἀγαπητὴ Κυρία Μινώτου,

Ἐνας δεσμὸς ἀκόμη μὲ τὴν Ἑλλάδα μ' εὐχαριστεῖ. Δὲν εἶμαι δυνατὸς γιὰ γνώμες. Ὁ Εὐρυπίδης ὅμως ἦλθεν ἐπιτυχῶς νὰ μὲ βοηθήσει. Θὰ βρῆτε μέσα τοὺς στίχους του.

Εἰλικρινὰ πρόθυμος
Α. MEILLET

ΙΛΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ Ἀθηνῶν
Αἰτῶ δ' ὅτι ἡμῶν βίοντι ἐκ πεφυρμένον,
καὶ θνητῶδους θεῶν δισταθμῆσατο
πρῶτον μὲν ἐνθεῖς σύνεσιν εἶτα δ' ἄγγελον
γλώσσαν λόγων δούς.

(Ἰκτίτιδες στίχ. 201—203)

ΑΔ. ΒΕ·Ι·ΝΟΓΛΟΥ

Η ΦΥΓΗ

ΔΡΑΜΑ ΣΕ ΤΡΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΤΕΣΣΕΡΕΙΣ ΕΙΚΟΝΕΣ

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

Τὴν ἐπομένη.

Τὸ σαλόνι bungalow πὸν ἔχτισαν οἱ ἀρχαιολόγοι πάνω στὸν Κότλο, στὴ Φιγάλεια, κοντὰ στὸ ναὸ τοῦ Ἐπικουρείου Ἀπόλλωνος.

Ὁ τοίχος τοῦ βάνου ἔχει ἀντικατασταθῆ ἀπὸ τρεῖς portes-fenêtres, μὲ στενὲς λουρίδες τοίχου μεταξύ τους, πὸν πιάνουν ὅλο τὸ πλάτος τῆς σκηνῆς.

Κι' οἱ τρεῖς πόρτες εἶναι ἀνοιχτὲς σὲ μιὰ μεγάλη βεράντα, στὴν ὁποία ἀνεβαίνουν ἀπ' τὸν κῆπο μὲ σκαλίαια.

Στὸ παραπέτο φυτὰ ἀναρριχῶνται καὶ πολλὰ δέντρα (μὲ φύλλα πὸν ἀρχισαν νὰ κιτρινίζουν) προβάλλουν ἀπὸ πίσω. Στὸ βάνος, μακρὰ, τὸ φρούριο τοῦ Ναυαρίνου καὶ ἡ θάλασσα πὸν λάμπει ἐλαφρὰ.

Πόρτες πλάγιες δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ.

Ἡ ἀκαταστασία τοῦ σαλονιοῦ εἶναι τὸ κυριώτερο χαρακτηριστικὸ του. Πολυτελὴ ἐπιπλα, ρυθμοῦ Empire γειτονεύουν μὲ βάρβαρους μπάγκους καὶ κάσσεσ ξεχαρβαλωμένες. Κάσκες, κυάλια, ἀξίνες, πυξίδες, ταπέτα, σπόνδυλοι κίονων, ροῦχα, κουτιά, χαρτιά, βιβλία, τμήματα ἀγαλμάτων γεμίζουν τὸ μεγάλο κεντρικὸ τραπέζι καὶ τὸ buffet, σέρνουν στὶς καρτέκλεσ καὶ τὸ πάτωμα.

ΣΚΗΝΗ Ι

Βάγγελ, Κυρία Γκρόπιους.

Ὅταν ἀνεβαίνει ἡ αὐλαία, ὁ Βάγγελ καθισμένος κοντὰ στὴ μεσαία πόρτα, ζωγραφίζει πάνω σ' ἓνα καθάριο, μὲ gouache, τὴν συμπλοκὴ τῶν Κενταύρων στὸ γάμο τοῦ Πηριθίου, ἐπὶ τῆ βάσει τμημάτων τῆς ζωοφόρου.

Φαίνεται ἡ κυρία Γκρόπιους ἐρχομένη ἐξ ἀριστερῶν ἀπὸ τὴ βεράντα. Προχωρεῖ καὶ στέκεται στὴ μεσαία πόρτα. Κρατᾷ ἓναν ὄγκο ἐπιστολῶν. Φουστάνι λευκὸ, στύλ, μὲ τριανταφυλλάκια ρόζ. Μιὰ χωρίστρα, στὴ μέση τοῦ κεφαλιοῦ, μοιράζει τὰ μαλλιά της σὲ δυὸ πάντες ἐλαφρὰ κατεβασμένες στὶς ἄκρες τοῦ μετώπου πὸν καταλήγουν πίσω σ' ἓνα κῶτσο μὲ διὸ μποῦκλεσ πὸν πέφτουν ἐκατέρωθεν τοῦ λαιμοῦ.

Βάγγελ (σηκώνοντας τὸ κεφάλι). — Ἦρθε τὸ ταχυδρομεῖο ;

Κυρία Γκρόπιους. — Νάι.

Βάγγελ. — Ἔχω τίποτα ;

Κυρία Γκρόπιους. — Ἐσεῖς ὄχι. (Μιὰ παύση). Θᾶχετε τὴν καλοσύνη νὰ μοιράσετε τὰ γράμματα στοὺς συναδέλφους σας...

Βάγγελ. — Εὐχαρίστως. (Ἡ κυρία Γκρόπιους ἀφίνει τὰ γράμματα στὸ τραπέζι). Ὅστοςο εἶμαι περίεργος νὰ μάθω γιατί ἡ Αὐτοῦ Ὑψηλότης καθυστερεῖ ν' ἀπαντήσῃ στὰ ἐρωτήματα πὸν τῆς ὑπέβαλα..

Κυρία Γκρόπιους. — Ἄν πρόκειται γιὰ τὴ ζωοφόρο, εἶναι φυσικό. Ἡ δημοκρασία θ' ἀνεβάσῃ πολὺ τὴν τιμὴ τους καὶ σκέπτεται ἄν. . .

Βάγγελ. — Μπά, μπά, μπά ! Ἐνα γρόσι, μ' ἀκῶτε, ἓνα γρόσι δὲ δίνω ἐγὼ γι' αὐτὰ τὰ μάρμαρα !

Κυρία Γκρόπιους. — Ἔχετε ἴσως ἄδικο. Εἶναι ἓνα σύνολο πολὺ ἐνδιαφέρον. Πολλοὶ λένε πῶσ τὰ εὑρήματα τῆς Αἰγίνης δὲν πιάνουν χωρτωσιὰ μπροστὰ τους...

Βάγγελ (Μ' ἓνα περιφρονητικὸ χαμόγελο). — Αὐτὰ τὰ λέγει ὁ Κόκρελ, ὁ Γκρόπιους, ὁ Λέη, ὅλο ἐνδιαφερόμενοι καὶ οἱ ὅποιοι, ἄλλωστε δὲν ἔχουν ἰδέα ἀπὸ τέχνη..

Κυρία Γκρόπιους. — Πῶσ ἐξηγεῖτε λοιπὸν τὴ μεγάλη ζήτηση πὸν ἔχουν ;

Βάγγελ — Λόγοι ψυχολογικοί, μεγάλη ρεκλάμα, ἐντυπωσιακαὶ φῆμαι. Ἀλλὰ, σᾶσ ἐπαναλαμβάνω, τὰ εὑρήματα αὐτὰ, δυστυχῶσ γιὰ τὴν τέχνη, καὶ ὄχι φυσικὰ γιὰ τοὺς φίλους μας, κατὰ παρασάγγασ ἀπέχουν ἀπὸ τὴν τελειότητα τῆς φειδιακῆς ἐργασίας. Νά, κυττάξετε. Ἄπλῶσ γιὰ νὰ δώσω μιὰν ἰδέαν στὴν Αὐτοῦ Ὑψηλότητα κι' ὄχι, ὅπως ἴσως φαντάζεσθε, γιὰ νὰ κάνω ζωγραφικὴ, ἔφτιασα ἓνα σκίτσο τῆς μάχης Θησεῶσ καὶ Ἀμαζόνων, τῆς ρήξεωσ τῶν Κενταύρων. . . Λοιπὸν παρατηρήσατε τὰσ πολυπληθεῖσ πτυχὰσ τῶν ἐνδυμάτων, τὴν ἀνταισθητικὴ συγκέντρωση προσώπων, τὴ γενικὴ διάταξη τῆς σκηνῆς πὸσο ἐλαττωματικὴ, βάρβαρη, ξένη πρὸσ τὴν ἀπλότητα τοῦ Φειδίου εἶναι. . .

Κυρία Γκρόπιους, (χαμογελῶντας ἐλαφρὰ). — Ἴσως νὰ ὑπερβάλετε λιγάκι.

Βάγγελ, (μ' ἔμφαση). — Οὔτε κατὰ χιλιοστημόριοι !

Κυρία Βάγγελ, (μ' ἀδιαφορία). — Τὶ νὰ σᾶσ πῶ, . . . (Κινεῖται πρὸσ τὴν ἀριστερὴν πόρτα).

Βάγγελ, (ἐγκαταλείποντας ὀριστικὰ τὴ ζωγραφικὴ). — Σταθῆτε. Γιατὶ βιάζεσθε νὰ κινῆτε; Ἡ παρουσία μου λοιπὸν σᾶσ εἶναι τόσο ὄχλησ!

Κυρία Γκρόπιους. — Καθόλου. . .

Βάγγελ, (εἴρων καὶ συνάμα ἀβρός). — Αὐτὸ μὲ εὐχαριστεῖ πολὺ.

Αἰσθάνομαι τόση εὐτυχία ὅταν σᾶς βλέπω. Προπάντων σήμερον τὸ πρωῖ, μὲ τὸ ξαίσιον αὐτὸ φουστάνι . . . Μοιάζετε μὲ θεά!

Κυρία *Γκρόπιους*, (κουρασμένα).—Εἶναι ἕνα φουστάνι παρισινόν.

Βάγνερ. Δὲν ἀμφέβαλλα ποτὲ περὶ τούτου, (σαρσαστικά), ὅπως δὲν ἀμφέβαλλα ποτὲ γιὰ τὴν αἰτία πού τὸ βάλατε σήμερον . . .

Κυρία *Γκρόπιους*, (μὲ προσποιητὴ ἀφέλεια).—Μπορῶ νὰ ξέρω αὐτὴ τὴν αἰτία;

Βάγνερ.—Ὁ Τζὼν Μόουρ φυσικά . . .

Κυρία *Γκρόπιους*, (μ' ἀπορία).—Ποῖος εἶναι ὁ Τζὼν Μόουρ;

Βάγνερ, (ἐξ ἴσου ἐκπληκτος).—Δὲν ξέρετε;

Κυρία *Γκρόπιους*.—Ὁχι. Ποῖος εἶναι;

Βάγνερ.—Πληρεξούσιος ἀπεσταλμένος τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος τοῦ Γεωργίου Δ' τῆς Ἀγγλίας. Ἔρχεται κι' αὐτὸς ν' ἀγοράσῃ τὰ μάρμαρα γιὰ τὸ Βρετανικὸ Μουσεῖο

Κυρία *Γκρόπιους*.—Ἄ . . . (Ψυχρά). Ὡστόσο δὲν καταλαβαίνομαι τὴν σχέσηην θὰ μποροῦσε νὰ ἔχη αὐτὸς ὁ κύριος μὲ τὸ φουστάνι μου...

Βάγνερ, (ἀόριστα).—Ἔ. ἴσως ὁ σύζυγός σας θὰ θέλῃ σήμερον νὰ εἴσθε πιό . . . κομψή, πιό . . . ἐλκυστική, πιό, ξέρω γὰρ, πιό ὠραία . . .

Κυρία *Γκρόπιους*.—Κύριε Βάγνερ, μὲ θίγετε!

Βάγνερ, (εἰρωνικά).—Ὁχι, δὲν ἤθελα νὰ σᾶς θίξω, δὲν ἤξερα, σᾶς παρακαλῶ νὰ πιστέψετε . . .

Κυρία *Γκρόπιους*, (μ' ἕνα κουρασμένον χαμόγελο).—Καλά, καλά, δὲν εἶναι ἀνάγκη . . . (Κινεῖται πάλι πρὸς τὴν πόρταν).

Βάγνερ, (ἀκολουθώντας την).—Κυρία *Γκρόπιους*, δὲ μοῦ εἶπατε ἀκόμα τίποτα γιὰ τὴν χτεσινή σας ἐκδρομὴν. Τί ὥρα γυρίσατε; Στὶς δέκα πού πῆγα νὰ κοιμηθῶ, δὲν εἶχατε φθάσει ἀκόμα . . .

Κυρία *Γκρόπιους*.—Ναί γυρίσαμε ἀργά. Φαίνεται πὼς προετοιμάζονται μεγάλα γεγονότα. Μὰ ξέρετε, βέβαια, πὼς τὰ στρατεύματα τοῦ Σουλτάνου ἐξεπρόρθησαν τὸ κάστρο τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ καὶ τὸν ἀποκεφάλισαν;

Βάγνερ.—Ὁχι!

Κυρία *Γκρόπιους*.—Φαίνεται πὼς ὁ Σουλτάνος εἶναι θηρίο...

Βάγνερ.—Μὲ τὸ δίκιο του . . . (Μιὰ παύση). Τί θὰ πληρώσετε στὸ Βελῆ γιὰ τὰ μάρμαρα;

Κυρία *Γκρόπιους*.—Δὲν ξέρω . . .

Βάγνερ.—Μὰ καλά, χτέες . . .

Κυρία *Γκρόπιους*.—Ναί. ἀλλὰ ἔπειτα ἀπ' αὐτὴ τὴν εἶδηση, καταλαβαίνετε πὼς ὁ Βελῆ πῶς δὲν εἶχε τὸ νοῦ του στὶς διαπραγματεύσεις. Εἰσήσθη ἐν παρόδῳ, παρ' ὀλίγον νὰ ἔστειλεν ὅλες τὶς δυνάμεις του εἰς βήθειαν τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ . . . Τὴν τελευαία στιγμήν, πρόφθασε ν' ἀναστειλῆ τὴν ἀναχώρησίν τους. Φυσικὸν τὴν εἶναι ἀπαραίτητες γιὰ τὴν προσωπικὴν του ἀσφάλειαν . . .

Βάγνερ, (ἀπαισιόδοξος μ' ἕνα μομφασμό).—Ὁχι . . . (Μιὰ παύση) Ἀκούστε. Θὰ σᾶς κάνω μιὰ προφητεία. Πρὶν βγῆ αὐτὸς ὁ μῆνας, θὰ ἔχει πέσει καὶ τὸ κεφάλι τοῦ Βελῆ . . .

(Φαίνονται ἐρχόμενοι ἀπ' τὸν κῆπον ὁ *Γκρόπιους* κι' ὁ Τζὼν Μόουρ).

Κυρία *Γκρόπιους*, (βιαστικά).—Ἄ, σᾶς ἀφίνω . . . (Βγαίνει ἀπ' τὴν δεξιὰ πόρταν),

ΣΚΗΝΗ II

Βάγνερ, *Γκρόπιους*, *Τζὼν Μόουρ*, ἔπειτα κυρία *Γκρόπιους*, *Μανώλης*

Βάγνερ.—Γυρίζετε ἀπ' τὸν περίβολον;

Τζὼν Μόουρ.—Ναί.

Βάγνερ.—Πὼς σᾶς φάνηκαν τὰ μάρμαρα;

Τζὼν Μόουρ.—Ἐντελῶς ἐξαιρετικοῦ ἐνδιαφέροντος.

Βάγνερ.—Ἄ, ἀλήθεια; Βλέπω πὼς ἔχετε τὴν ἴδιαν γνώμην με τοὺς ἄλλους . . .

Τζὼν Μόουρ.—Ποιοὺς ἄλλους;

Βάγνερ.—Τὸν κόμητα τοῦ Μονταλιβέ, τὸν βαρῶνον τοῦ Χάλ . . .

Γκρόπιους, (στὸ Βάγνερ ψυχρά).—Κύτταξε. σὲ παρακαλῶ, τὴ δουλειά σου . . . (ΠΑΙΡΝΕΙ Τὸν Τζὼν Μόουρ ἀπ' τὸ μπράτσο καὶ βηματίζουν πάνω-κάτω στὴ σκηνὴ συνομιλῶντας. Ὁ Βάγνερ ἐξακολουθεῖ τὴ ζωγραφικὴν του), Παρακάλεσα, λοιπόν, προχθὲς τὸ διοικητὴ τῆς Ζακύνθου νὰ μοῦ στείλῃ κανονιέρας νὰ τὰ μεταφέρουν. Ἡ κατάστασις ἐδῶ εἶναι πολὺ ἀνώμαλη. Δὲν ξέρετε κανεὶς τί γίνεται . . .

Τζὼν Μόουρ.—Δέχθηκε;

Γκρόπιους.—Ἦταν καθῆκον του. Τὰ εὐρήματα αὐτὰ ἀνήκουν πνευματικῶς σ' ὅλον τὸν πολιτισμένον κόσμον καὶ εἶναι ὑποχρέωσις τῆς ἀγγλικῆς διοικήσεως . . . Ἄλλωστε (μ' ἕνα χαμόγελο) καὶ τὸ Βρετανικὸ Μουσεῖον . . . ἐνδιαφέρεται!

Τζὼν Μόουρ, (ἐπιφυλακτικῶς).—Ὁχι, ἕνα ὀρισμένον σημεῖον.

Γκρόπιους.—Δηλαδή;

Τζὼν Μόουρ.—Νὰ σοῦ πῶ, ἀγαπητέ μου. Ὑπάρχουν τόσοι πολλοὶ πλειοδῶται πού προσφέρουν σημαντικώτατα ποσά, ὥστε νομίζω πὼς δὲ θὰ μπορέσωμε νὰρθοῦμε σὲ συμφωνία. Ὁ Σερ Ἐσμε Μπάττλερς μοῦ εἶπε ρητῶς πρὶν φύγω πὼς δὲν ἐγκρίνει περισσότερον ἀπὸ 100.000 φράγκα . . .

Γκρόπιους, (γελώντας).—Εἶναι πιὸ βασιλικὸς ἀπ' τὸ βασιλεῖα, καθὼς λένε οἱ Γάλλοι. Ἄν ὅμως πραγματικῶς ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης ἐνδιαφέρεται τόσο

Τζὼν Μόουρ.—Μεταξὺ μας, φίλε μου, ὁ βασιλεὺς δὲν ἐνδιαφέρεται ὑπερβολικὰ γιὰ τίποτα, οὔτε γιὰ τὴ Λαίδην Οὐίνδσωρ ἀκόμα . . .

Γκρόπιους.—Ὁπωσδήποτε, ἀπὸ ἀπλὸ αἶσθημα πατριωτισμοῦ, θὰ παραδεχθῆς πὼς ἐμεῖς οἱ Ἄγγλοι δὲν πρέπει . . .

(Ὁ Μανώλης ἔρχεται ἀπ' τὴ Βεράντα).

Γκρόπιους.— Τί θέλεις;

Μανώλης.— Ὁ Σίμος εἰδοποιεῖ τὴν Εὐγένειά σας πῶς εἶναι ἔτοιμος . .

Γκρόπιους.— Νὰ περιμένῃ, Τώρα θαρῶ. Πήγαινε φώναξε τὴν κυρία. (Ὁ Μανώλης φεύγει)

Γκρόπιους, (κουνώντας τὸ κεφάλι).— Εἶμαι πολὺ ἀνήσυχος μετὰ τὴν ἐξέλιξη τῶν γεγονότων. Ἄν τὰ σουλτανικὰ στρατεύματα φθάσουν ἀπροόπτως, ὅλα εἶναι χαμένα . .

Τζῶν Μόουρ.— Ὑποθέτω πῶς θ' ἀργήσουν κάπως.

Γκρόπιους.— Φοβοῦμαι τὸ ἀντίθετο. Θὰ ἔχουν ἀσφαλῶς ὁδηγίες νὰ προελάσουν ταυτοχρόνως καὶ στὴν Ἠπειρο καὶ στὴν Πελοπόννησο. Βλέπεις κ' ἐκεῖ κ' ἐδῶ εἶναι οὐσιαστικῶς ἡ ἴδια κυριαρχία. (Μιὰ παύση). Ἀπορῶ μάλιστα πῶς δὲν ἔχουν ἀκόμα ἐμφανισθῆ . . (Μιὰ σκέψη περνᾷ ἀπ' τὸ μυαλό του. Στέκεται). Γνωρίζεις τὴ γυναῖκα μου; Ὁχι, βέβαια . . . Θὰ σοῦ τὴ συστήσω τώρα. Εἶναι ρωμιά, ἀλλὰ τόσο μορφωμένη, τόσο ξυπνή! Δὲν ἔχει καθόλου τὴ στενοκεφαλιά, τίς περιορισμένες ἰδέες τῶν γυναικῶν τοῦ τόπου αὐτοῦ . .

Τζῶν Μόουρ.— Εἶναι εὐχάριστο νὰ εἶναι κανεὶς σύζυγος μιᾶς τέτοιας γυναικός.

Γκρόπιους.— Εὐχάριστο ὄχι μόνο γιὰ τὸ σύζυγο, ἀλλὰ καὶ γιὰ τοὺς φίλους του, τοὺς γνωστούς του, γιὰ ὅλον τὸν κόσμον . .

Τζῶν Μόουρ.— Ἔχεις μεγάλο . .

(Ἡ κυρία Γκρόπιους εἰσέρχεται ἀπ' τὴ δεξιὰ πόρτα.)

Γκρόπιους.— Σὲ φώναξα, ἀγαπητή μου, γιὰ νὰ σοῦ συστήσω τὸν κ. Τζῶν Μόουρ, ἀπεσταλμένο τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος τοῦ Γεωργίου Δ'.— Κυρία Γκρόπιους . .

Τζῶν Μόουρ, (ὑποκλινόμενος).— Χαίρω πολὺ.

Γκρόπιους, (στὴν κ. Γκρόπιους).— Ὁ κύριος θὰ μείνῃ ἀπόψε μαζί μας. Τὶ δωμάτιο θὰ τοῦ δώσωμε;

Κυρία Γκρόπιους.— Δωμάτιο; Δὲν ἔχει πιά ἄλλο. Ἄν δὲν εἶχε ἀντίρρηση, θὰ μπορούσε νὰ κοιμηθῆ μετὰ τὸν κ. Κόρκελ.

Γκρόπιους.— Ὄχι, δὲν εἶναι σωστό. (Σκέπτεται) Θὰ μπορούσαμε νὰ τὸν βολέψωμε στὸ μοναχικό σου . .

Κυρία Γκρόπιους, (ξηρά).— Δὲν ἔχει τόπο.

Γκρόπιους, (βιαστικά).— Τὰ κανονίζωμε, τὰ κανονίζωμε . . (Διευθύνεται πρὸς τὴ βεράντα.) Θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε . . Μὲ περιμένει ὁ Σίμος. (Βλέποντας τὸν Βάγγεο). Ἄ, Φρειδερίκε, ἔχω νὰ σοῦ μιλήσω . .

(Ὁ Βάγγεος σηκώνεται. Ὁ πρόξενος τὸν πιάνει ἀπ' τὸ μπράτσο καὶ βγαίνουν μαζί.)

ΣΚΗΝΗ ΙΙΙ

Τζῶν Μόουρ κυρία Γκρόπιους

Κυρία Γκρόπιους.— Δὲν κάθισθε;

(Ὁ Τζῶν Μόουρ κάθεται σὲ μιὰ πολυθρόνα. Ἡ οἰκοδέσποινα πάει στὸ τραπέζι, ἀπέναντί του, καὶ κάθεται ἐπίσης. Ἄγκωνες πάνω στὸ τραπέζι, πρόσωπο στὰ χέρια).

Τζῶν Μόουρ, (γιὰ νὰ πῆ κάτι.— Τὶ ἐνδιαφέρουσα πού θὰ εἶναι ἡ ζωὴ ἐδῶ... Οἱ ἀνασκαφές, ἡ ἀναμονὴ τῶν θησαυρῶν, ἔπειτα ὁ πόλεμος γιὰ τὴν ἀποκτησὴ τους . .

Κυρία Γκρόπιους.— Στὸ τέλος ὅλα αὐτὰ κατανοῦν πληκτικῶς . . Καὶ ἡ αἴσθησις τῆς γύμνιας, τῶν ἐλλείψεων, τῆς ἀνωμαλίας αὐτῆς τῆς ζωῆς γίνεται ἀφόρητη.

Τζῶν Μόουρ.— Τόσο πολὺ! (Μιὰ παύση). Τὸ βέβαιο εἶναι πῶς αὐτὴ ἡ δουλειὰ εἶναι καλὴ γιὰ ἄνδρας. Μιὰ γυναῖκα εἶναι δύσκολο νὰ συνηθίσῃ, νὰ βασιτάξῃ . . Στὸ Τρίκερι ὁ καιρὸς θὰ περνᾷ πιὸ εὐχάριστα . .

Κυρία Γκρόπιους.— Ἐξαρτᾶται.

Τζῶν Μόουρ.— Ἀπὸ τί;

Κυρία Γκρόπιους.— Ἀπὸ πολλὰ πράγματα, ἐκ τῶν ὁποίων κυριώτερο εἶναι κάποια ἀνωτέρα ἀντίληψη τῆς ζωῆς . .

Τζῶν Μόουρ.— Τὶ νὰ γίνῃ! Ὁ τόπος, βλέπετε εἶναι ἀπολίτιστος.

Κυρία Γκρόπιους.— Δὲν ἐννοῶ τὸν τόπο!

Τζῶν Μόουρ, (μετὰ σημασία).— Τὸ περιβάλλον λοιπόν;

Κυρία Γκρόπιους, (θορυβημένη).— Ὁχι, μιλοῦσα γενικῶς.

Τζῶν Μόουρ.— Ἐσεῖς εἰσθε γεννημένη γιὰ νὰ ζήσετε στὴν Εὐρώπῃ κ' ὄχι στὴ βαρβαρότητα τοῦ Μωρηᾶ. Σ' ἕναν πύργο, ἐνὰ παλάτι ἀπολεόντιο μετὰ φῶτα, πλοῦτη, χαρά. Μ' ἕναν ἄνδρα στὰ πόδια οὐ μόνον σκοπὸ τῆς ζωῆς του εἶχε τάξη νὰ σᾶς λατρεύῃ. (Σηκώνεται ἀπ' τὴν πολυθρόνα καὶ κάθεται κ' αὐτὸς στὸ τραπέζι, μετὰ χέρια ἀκουμπισμένα πάνω σ' αὐτό, τὸ στήθος γεμμένο μπρός. Ἡ κυρία Γκρόπιους, στενοχωρημένη ἀπὸ τὰ φιλοφρονήματά του δὲν ξεφυρᾷ νὰ πῆ). Γιατὶ βέβαια ὁ κ. Γκρόπιους εἶναι πολὺ καλὸς, ἀρκετὰ μετῶς, εὐκόλα συμβιβάζεται. Ἀλλὰ μ' ὅλες τίς ὑποχωρήσεις παραμένει σύζυγός σας, ἕνας σύζυγος ἡλικιωμένος, χοντρός, λίγο θελ-

κτικὸς

ΓΑΚΟΒΑΤΕΙΟΣ

Κυρία Γκρόπιους.— Κύριε Μόουρ, ἀπὸ πότε γνωρίζετε τὸ σύ-

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Συνοχὴ

ΜΟΥΣΕΟΥ

Τζῶν Μόουρ.— Ἀπὸ σήμερα τὸ πρῶτ . .

Κυρία Γκρόπιους.— Δὲν νομίζετε πῶς βιαστήκατε νὰ κρίνετε τὴν κατάστασιν;

Τζῶν Μόουρ.— Εἶναι ἀρκετὰ σαφῆς γιὰ νὰ τὴν ἀντιληφθῆ κα-
νεὶς μὲ μιὰ ματιά...

Κυρία **Γκρόπιους.**— Ἄ, ἔτσι... (Γελᾷ εἰρωνικά). Ἔ, λοιπόν,
ἐπιτρέψατέ μου νὰ σᾶς πῶ πῶς παρεξηγήσατε ἐντελῶς τὴ θέση μου...

Τζῶν Μόουρ.— Ἐντελῶς; Ὅχι δά! Γιατὶ κατεβάζετε τὰ μά-
τια, αὐτὰ τὰ φωτεινὰ μάτια ποῦ μοιάζουν μ' ἄστρα;

Κυρία **Γκρόπιους.**— Κύριε Μόουρ, κύριε Μόουρ, μὰ τὴν ἀλή-
θεια δὲν ξέρω...

Τζῶν Μόουρ.— ὦ, ἀκοῦστε, δὲ θέλω νὰ θυμώσετε, νὰ μοῦ θυ-
μώσετε εἰδικῶς ἐμένα, γιατί, ξέρετε, σὲ λίγο θὰ ἐπιμείνω νὰ στέρξετε
νὰ μοῦ κάνετε λίγο τόπο στὸ μπουντουάρ σας γι' ἀπόψε!

Κυρία **Γκρόπιους,** (γελῶντας περιφρονητικά),— Σᾶς προειδο-
ποιῶ πῶς θὰ περάσετε πολὺ ἄσχημα μέσα κεῖ...

Τζῶν Μόουρ.— ὦ, μὴν ἀπειλεῖτε, γιατί αἱ ἀπειλές σας μοιάζουν
μὲ ὑποσχέσεις!

(Ὁ Γεώργιος Σιαῦν, ἔρχεται ἀπ' τὸν κῆπο. Καπέλλα ἡμίψηλο
ἀπὸ φέτο γκαίτσο μὲ μιὰν ἀσημένια ἀγκράφα μπροστά. Μαῦρο μανδύα
μὲ τρίδιπλο κολλάρο. Ψηλές γκέττες. Εἶναι ὠχρότατος, μὲ καταφανῆ
τὰ ἴχνη τῆς κοπώσεως. Ἡ κυρία Γκρόπιους πετιέται ἐπάνω.

(ἔχει συνέχεια)

ΓΝΩΜΙΚΑ

— Περνᾷς ἀπὸ 'κεῖ ὅπου παίζουν παιδιὰ ποδόσφαιρο, ἄλλο δὲν
ἀκοῦς παρὰ βροσιές καὶ βλαστήμιες. Ἡ «πολιὰ γενεὰ» οὔτε τῆς μισῆς
δὲν ἔλεγε. Ἦθελα νὰ ξαίρω ἂν μέσα σὲ τέτοια βίαιη ψυχὴ μποροῦν
νὰ βλαστήσουν τὰ «ιδεώδη τῆς ἀνθρωπότητος». Ἄν σκεφτῆς πῶς τὸ
παιχνίδι ποῦ τὸ συνοδεύει ἢ μεγαλύτερη βλαστημομανία εἶναι τὸ πο-
δόσφαιρο τότε θὰ σοῦ ἐπιβληθῆ ἀναγκαστικὰ ὁ παραλληλισμός: πο-
δόσφαιρο—ιδεώδη τῆς ἀνθρωπότητος. Γιὰ χαρὰ σου, ἀνθρωπότης!
Κοιμήσου γλυκὰ γιὰ τὴν ὥρα. Ἡ νέα γενεὰ θὰ σὲ γλυκοξυπνήση ὅταν
ἔρθῃ ἢ ὥρα σου. Μὴν τρομάξης τότε ἂν τὸ ἐγεργήριο ἀρχίξῃ μὲ τὸ
«Τὴ μάνα σου βρέ!»

ΠΑΥΛΟΣ ΦΛΩΡΟΣ

— Ἡ Ἑλληνίδα δὲν ἔπαψε νὰ θεωρῆ τὸ γάμο ὡς τὸ μόνο τέρμα
τῶν πρώτων νειάτων των ἢ, ἂς ποῦμε, ὡς τὸ μόνο σκοπὸ τῆς ζωῆς.
Γιὰ νὰ καταλήξῃ στὴ σύζυγο, μεταχειρίζεται ἀσυναίσθητα μέσα
ποῦ ὀδηγοῦν στὴ μαίτρεσσα. Ἐδῶ εἶναι ὁ διχασμὸς καὶ ἡ «κρί-
σις». Ἀντίφαση ἀνόμεσα στὸ σκοπὸ καὶ στὰ μέσα.

ΠΑΥΛΟΣ ΦΛΩΡΟΣ

— Κάθε ἐργασία εἶναι μιὰ προσευχὴ στὸ μέλλον.

ΓΚΟΡΚΥ

— Χωρὶς μητέρα δὲ θὰ ὑπῆρχε οὔτε ἦρωσ οὔτε ποιητής.

ΓΚΟΡΚΥ

Ἡ ΑΝΤΙΠΟΠΟΥΛΙΣΤΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ (*)

Θαρρῶ πὼς δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ ὀρίσει σ' ἓνα συγγραφεὶα κοι-
νωνικὰ ὄρια μὲσ' ἀπὸ τὰ ὁποῖα νὰ ξεδιαλέει τοὺς τύπους του. Εἶναι
περίεργο μόνον πῶς ψάχνουν νὰ βροῦν παράδοξους τύπους γιὰ νὰ
τοὺς παρουσιάσουν ὡς ἀντιπροσωπεύοντες εἰς ἀνησυχίες τῆς σύγχρο-
νης κοινωνίας παραγνωρίζοντας τοὺς ἀνθρώπους τῆς λαϊκῆς μάζας
ποῦ μοιράζονται τὴ ζωὴ τους μεταξὺ ἀγωνίας καὶ ἐλπίδας. Ἡ ἀντι-
ποπουλιστικὴ φιλολογία μπορεῖ νὰ εἶναι ἓνα μέσο γιὰ νὰ ἱκανοποιεῖ
τὴν μεταπολεμικὴ ἐξημεμένη κοινωνία, δείχνει ὅμως μιὰν ἀσήμαντη
ὄψη τῆς ζωῆς γιὰ νὰ μὴν πῶ ἀνύπαρκτη. Ἡ ἀχαλίνωτη τάση, τὸ
αἰώνιο ψάξιμο πρὸς εὕρεση τοῦ παράδοξου καταστρέφει πολλὰ νέα
ταλέντα. Ὁ νέος ποῦ θὰ πρωτογράψῃ δὲν κοιτάζει νὰ παρουσιάσει
τὸ ὁμορφο, μὰ τὸ παράξενο, ποῦ συχνὰ φτάνει στὸ γελοῖο. Αὐτὸ
θᾶπρεπε νὰ χτυπηθῆ ἀλύπητα. Τὰ σοβαρὰ περιοδικὰ στὴ Γαλλία,
θὰ μποροῦσαν νὰ διοργανώσουν διαγωνισμοὺς μὲ μεγάλα βραβεῖα
γιὰ ὅσους θὰ παρουσίαζαν ἓνα πραγματικὰ ὄρατο ἔργο. Ἔτσι θὰ
περιορίζονταν τ' ἀνώφελα καὶ βλαβερὰ ἀπὸ κοινωνικῆς ἀπόψεως ἔργα.
Οἱ διαγωνισμοὶ θὰ μποροῦσαν νὰ τεθοῦν ὑπὸ τὴν προστασία τῆς
Κυβερνήσεως γιὰ νὰ λάβουν ἐπισημότερο χαρακτῆρα. Στὴν Ἰταλία
ἔξαφνα τὸ Κράτος φροντίζει ἐξαιρετικὰ γιὰ τὴ φιλολογία, γιατί φρο-
νεῖ πῶς ἐλάττωσι καὶ παρακμὴ τῆς πνευματικῆς παραγωγῆς ἀντι-
στοιχεῖ μὲ ψυχικὴν ἀποσύνθεση τῆς χώρας.

Θαρρῶ πὼς ἡ ἐκλογή τῶν τύπων εἶναι ζήτημα ἰδιοσυγκρασίας.

(*) Τὸν τελευταῖο καιρὸ προσπαθοῦν στὴ Γαλλία ν' ἀναχαιτήσουν τὴν ἀσχημη-
ροπὴ τῆς παραδοξολογίας ποῦ ἔχει πάρει ἡ φιλολογία. Μὲ τὸ σκοπὸ τοῦτο τὸ Πα-
ρισινὸ περιοδικὸ **Grande Revue** ἄνοιξε στίς στήλες του οὐ πλατεῖα συζήτηση,
εὐρύτατη μάλιστα, ἀφοῦ ἦταν παγκόσμια, γιὰ τὴν ποπουλιστικὴ φιλολογία. Ὁ κ.
Ἄνδρεας Μιραμπέλ, καθηγητὴς τῆς Νεοελληνικῆς φιλολογίας στὴ Σοβῶννη, εἶχεν
ἀναλάβει νὰ συγκεντρώσῃ τις γνώμες τῶν καλύτερων Ἑλλήνων συγγραφέων. Τὰ ἐρω-
τήματα τῆς **Grande Revue** ἦσαν τὰ ἀκόλουθα:

1) Ἄν οἱ σημερινοὶ μυθιστοριογράφοι πρέπει νὰ προτιμοῦν νὰ περιγράψουν
τις λαϊκῆς τάξεις παρὰ τις ἀνώτερες.

2) Ἄν εἶσι θὰ πετύχει ἡ ἀναγκαῖα ἐπίδραση ποῦ ἀπαιτεῖ ἡ ποπουλιστικὴ
γαλλικὴ σχολή, ἐνάντια στὸ ἄσχημο γοῖστο, τὴν ἐπιτήδευση καὶ τὴν ὑπερβολὴ τῆς
ψυχολογικῆς ἀνάλυσης. Κι' ἂν ἀκόμη κατὰ τὸ ἰδανικὸ τῶν populistes θὰ δημιουρ-
γηθοῦν ἔτσι πιὸ ἀληθινὰ παρὰ παράξενα ἔργα.

3) Ποῦ θάνα τὸ μέλλον τέτοιας φιλολογικῆς κίνησης.

Στὴν μεγάλην ἐπιτήδευση ἐπέβη καὶ ἡ γνώμη τῆς Κας Μαριέττας Μινώ-
που. Παροτρύνουσα εἶδω μεταφρασμένη τὴν ἀπάντησίν της. Δημοσιεύθηκε μαζὶ μὲ
τις γνώμες τῶν ἄλλων Ἑλλήνων καὶ ξένων συγγραφέων στὴν **Grande Revue**,
στὸ τεῦχος τοῦ Φλεβάρη 1931, μαζὶ μὲ συνοπτικὸν πρόλογον τοῦ κ. Μιραμπέλ,
ποῦ τὴν παρουσιάζει στοὺς ἀναγνώστες της.

Εἶναι ἀλήθεια πὼς ἡ ἀνώτερη κοινωνικὴ τάξη παρέχει πλουσιώτερο ὄλικὸ καὶ πὺρ πρωτότυπα θέματα. Ὁ καθένας λόγῳ τῆς μόρφωσής του καὶ τῆς οικονομικῆς του ἀνεξαρτησίας, νοιώθει τὴ ζωὴ μὲ τὸ δικό του τρόπο, τὸν ὀλότελα ἀτομικὸ, καὶ πάντα ἀφήνει μερικὲς πτυχές τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ ἀνεξερεύνητες. Ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀνωτέρας τάξεως, παρουσιάζει πάντα μεγαλύτερο πεδίο δράσεως. Ἐνῶ ἡ λαϊκὴ τάξη κινεῖται στὴν ἴδια ψυχολογικὴν ἀτμόσφαιρα, πὺρ καταταίνει μονότονη σ' ὅποιον δὲν τὴν παρακολουθεῖ μὲ ἰδιαίτερη προσοχὴ καὶ συμπάθεια. Πρέπει νὰ τὴν πλησιάσει ἕνας μ' ἀγάπη, νὰ νοιώσει τὴν ἀπλοϊκὴν τῆς ζωῆς τὴν περιορισμένην, νὰ τὴν ζήσει, νὰ συμμερισθῆ τὸ Γολγοθᾶ τῆς πὺρ τὸν γλυκαίνουν συχνὰ ἀπραγματοποίητα ἰδανικά, ὄνειρα πὺρ τὰ δυναμώνει ἡ ἐλπίδα. Ἐλπίδα τέτοια, πὺρ εἶναι ἱκανὴ νὰ συγκινήσει τὴν πὺρ ἰσχυρὰ φύση καὶ νὰ ξεσκεπάσει διαμάντια πολλὰ διαμάντια μέσ' ἀπὸ τὴ λαϊκὴ ψυχὴ. Ἐλπίδα πὺρ μπορεῖ νὰ σταθεῖ ἀπάνω ἀπὸ τὶς δύσκολες περιστάσεις κοιτάζοντας σταθερὰ σὲ ποιητικώτερα ὄνειρα, σὲ μιὰ χαρὰ δυσανάλογη μὲ τὴ ζωὴ τοῦ λαοῦ, ἀφοῦ τὰ μαζεμμένα φτερὰ τῆς φαντασίας τοῦ περιορίζουν τὸ ἐπίπεδο τῶν πόθων του. Τὰ ὄνειρα τῆς λαϊκῆς μάζας, τὰ ἰδανικά τῆς, εἶναι λιγώτερο παράδοξα μὰ καὶ πὺρ ἀγνά. Ἡ πραγματικὴ ὄψη τῆς ζωῆς σήμερα παραγνωρίζεται. Ὅλοι οἱ νέοι συγγραφεῖς διαπνεύονται ἀπὸ τὴ μαγία νὰ περιγράψουν τὸν ἑαυτό τους, ν' ἀπαθανατίσουν στὸ χαρτὶ ἕνα ἀσήμαντο ἐπεισόδιο τῆς βραχύχρονης ὑπαρξῆς του, ἕνα πόθο ἀνεκπλήρωτο, παραδίνοτας στὸ κοινὸ τὶς παραδοξολογίες του, νομίζοντας πὼς θὰ καταφέρουν μιὰ πρόχειρη καὶ γλήγορη ἐπιτυχία. Ἐτοι στὰ διάφορα ἔργα ἀναφαίνονται τύποι ἐκνευριστικοὶ μὲ μιὰν ἀκαθόριστη ψυχολογία, παράδοξη, σὲ σημεῖο πὺρ ἡ φιλολογία κινδυνεύει νὰ παρασυρθεῖ στὴ μελέτη πραγμάτων πὺρ βγαίνουν ἀπὸ τὸ πλαίσιο τῆς ζωῆς. Παρατηρεῖται μιὰ ἐκζητημένη ἐπιφανειακὴ ἀνάλυση γιὰ διάφορα μικροπράγματα, ἐνῶ ἀντιθέτως παραμελοῦν τὸν ἐσώτερο κόσμον πὺρ θάπρεπε νὰ περιγράψουν. Θαρρῶ πὼς αὐτὴ ἡ κατάσταση θὰ ἐξακολουθήσει, σ' ὅλη μας τὴν μεταπολεμικὴ γενεά, ἂν καὶ ὅσο πηγαίνει ἀλλάζει κάπως. Γιατὶ τὸ πνεῦμα μας ἔχει πάρει πὺρ τὶς συνήθειες, εἶναι ἐξημιμένο ἀπὸ τὶς μεταπολεμικὲς ἀνησυχίες καὶ τὴν κοινωνικὴν μεταβολή, ἀναζητᾷ ἀυθόρμητα τὸ παράδοξο καὶ τὸ ἀσημεῖδιστο. Ἀκριβῶς γι' αὐτὸ αὐτὴ ἡ κατάσταση θὰ πάψει ὅταν τὸ ἀναγνωστικὸ κοινὸ κουραστεῖ ἀπὸ παρόμοια ἐκνευριστικὰ ἀναγνώσματα πὺρ θὰ καταστήσουν πὺρ κοινὰ καὶ ἀντιπαθητικά, καὶ θὰ φέρει τὶς προτιμήσεις του πρὸς τὴ φιλολογία πὺρ θὰ ἱκανοποιεῖ τὶς τάσεις του, τὰ γούστα του καὶ θὰ τὸ διασκεδάσει στὶς ὥρες τῆς πνευματικῆς του τροφῆς.

ΜΑΡΙΕΤΤΑ ΜΙΝΩΤΟΥ

ΕΠΤΑΝΗΣΙΑΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΚΩΣΤΑ ΚΑΙΡΟΦΥΛΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

ΑΠΟ ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΑ (1)

(1496-1586)

Τὴν 14ην Σεπτεμβρίου 1505 οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Ζακύνθου, Ἰωάννης Ἀριάνος καὶ Παῦλος Καρδιοκάφης ὑπέβαλον εἰς τὴν Βενετικὴν Κυβέρνησιν διάφορα αἰτήματα τῶν κατοίκων Ζακύνθου. Ἐν πρώτοις εὐχαριστοῦν τὴν Κυβέρνησιν διὰ τὴν ἀποστολὴν ὡς Προνοητοῦ τοῦ Δονάτου Ντά-Λέτσε, ὁ ὁποῖος μεγάλας φροντίδας κατέβαλε διὰ τὸν τόπον. Ἄλλ' ἐπειδὴ τὰ ἔργα τὰ ὁποῖα ἤρχισε δὲν ἦτο δυνατόν νὰ περατωθοῦν εἰς τὸ διάστημα τῆς νομίμου ὑπηρεσίας του εἰς τὴν Ζάκυνθον, διὰ τοῦτο οἱ Ζακύνθιοι ζητοῦν ὅπως ἀνανεωθῆ ἡ θητεία του διὰ μιάν ἀκόμη διετίαν ἵνα τοιουτοτρόπως δυνηθῆ νὰ τελειώσῃ τὸ ἀρξάμενον ἔργον του.

Μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἡ δεκάτη τοῦ σίτου καταβαλλομένη εἰς εἶδος, ἐστέλλετο εἰς Βενετίαν. Οἱ Ζακύνθιοι ζητοῦν ὅπως ἀνακληθῆ ἡ διαταγὴ αὕτη καὶ παραμένει ὁ σῖτος εἰς Ζάκυνθον, διότι λόγῳ τῶν πολέμων μεταξὺ Τουρκίας καὶ Βενετίας κατέφυγον εἰς τὴν Ζάκυνθον 3,000 πρόσφυγες ὅπρὸ τῆς Μεθώνης, Ναυαρίνου, Κορώνης καὶ Καστέλ-Φράγκου, οἱ ὁποῖοι μέχρι τοῦδε ἐτροφοδοτοῦντο ἀγοράζοντας σῖτον ἀπὸ τὸ ποσὸν τῆς δεκάτης. Οἱ πλείστοι τῶν προσφύγων τούτων εἶναι γυναικόπαιδα, στερηθέντα ἀπὸ τοὺς Τούρκους τῶν συζύγων των, ἂν δὲ δὲν ἀνακληθῆ ἡ διαταγὴ τῆς ἀποστολῆς τῆς δεκάτης εἰς Βενετίαν θὰ ἀποθάνουν τῆς πείνης, διότι ὁ παραγόμενος ἐν Ζακύνθῳ σῖτος, δὲν ἐπαρκεῖ οὔτε εἰς τὴν συντήρησιν τῶν Ζακυνθίων. Ἡ Βενετικὴ Κυβέρνησις ἐδέχθη τὴν αἴτησιν ὅπως ὁ σῖτος παραμένει εἰς τὴν Ζάκυνθον καὶ πωλεῖται.

Ἡ Βενετικὴ Κυβέρνησις παρεχώρησεν εἰς διάφορα πρόσωπα τὰ ὁποῖα προσέφερον εἰς αὐτὴν πολεμικὰς ὑπηρεσίας διαφόρους γαῖας εἰς τὴν Ζάκυνθον. Οἱ νέοι οὗτοι γαιοκτήμονες, μὴ ἀρκοῦμενοι εἰς τὴν δεκάτην, ἐπέβαλον εἰς τοὺς καλλιεργητὰς βαρεῖς φόρους, ἀγγαρίας καὶ πλείστας ἄλλας ἐνοχλήσεις. Οἱ ἀπεσταλμένοι τῆς Ζακύνθου παρακαλοῦν ὅπως μὴ ἐπιτραπῆ εἰς τοὺς νέους κῆρυξες τῶν γαιῶν νὰ εἰσπράττουν ἄλλο πλὴν τῆς δεκάτης.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν, συνετελεσθεὶς αἰτήσεως τῶν πληρεξουσίων Ζακύνθου, ἡ Βενετικὴ Κυβέρνησις διάταξεν ὅπως ἐκεῖνοι εἰς τοὺς ὁποῖους εἶχον παραχωρηθῆ γαῖαι ἀκαλλιεργητοὶ ἐντὸς ὄρισμένου χρονικοῦ διαστήματος τὰς καλλιεργήσουν καὶ ἂν δὲν ἐξέτελεσαν τοῦτο, στερηθοῦν τῆς δωρεᾶς ταύτης, τὰ δὲ κτήματα διανεμηθοῦν ἀπὸ τὸν Προνοητὴν εἰς ὅσους οὗτος θὰ ἔκρινεν καταλληλοτέρους ὅπως τὰς καλλιεργήσουν.

Μετὰ διετίαν συμφώνως μὲ τὸν νόμον, ἄλλος πρέσβυς τῆς Ζακύνθου Ἰωάννης Καρδιοκάφης ὑπέβαλε τὴν 8 Σεπτεμβρίου 1507 νέα αἰτήματα εἰς τὴν κυβέρνησιν, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ κυβέρνησις ἔλαβε ἀπόφασιν κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 13 Ὀκτωβρίου 1508.

Οἱ Ζακύνθιοι παρεποιοῦντο ὅτι ἀπὸ τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ νῆσος των περιήλθεν εἰς τὴν Βενετιανὴν δὲν ἔγιναν τὰ ἀναγκαῖα ὀχυρωματικὰ ἔργα καὶ κατὰ συνέπειαν ἦσαν ἐκτεθειμένοι εἰς τὰς Τουρκικὰς ἐπιδρομάς. Ὅταν τελευταῖον ὁ τουρκικὸς στόλος διήλθεν ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον διὰ τὰ νῆματα εἰς Ναύπακτον ὁ λαὸς ἐτρομοκρατήθη. Ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ ὁ Καστελάνος γράφει :

«Μὴ ἔχοντες δὲ ἄλλα μέσα διὰ τὰ κατασκευάσωμεν τὰ ὀχυρώματα καὶ ἐξασφαλισθῶμεν ἀπὸ τὴν ὁρμὴν τοῦ ἐχθροῦ, τὸν ὁποῖον ἀναμένομεν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν, καὶ μὴ ὑπαρχούσης εἰς τὴν Ζάκυνθον οὔτε ἀσβέστου οὔτε ἄλλων ὀλικῶν, βιαζόμενοι ἀπὸ τὴν ἀνάγκην, μὲ τὰ χέρια μας καὶ τὰ χέρια τῶν γυναικῶν μας καὶ τῶν τέκνων μας, ἀτάκτως περιεφράξαμεν τὴν χώραν μὲ τειχώματα κατασκευασμένα ἀπὸ πέτρας καὶ λάσπην καὶ μὲ τὰ τεῖχη αὐτά, χάρις εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀφοσίωσίν μας εἰς τὴν Δημοκρατίαν ἠδυνήθημεν νὰ διατηρήσωμεν τὴν νῆσον. Ἄλλ' ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγου μηνῶς ἐβράχυσαν οἱ τοῖχοι αὐτοὶ καὶ, διαλυθείσης τῆς λάσπης, κατέρρευσαν οἱ λίθοι. Κατόπιν ἦλθον οἱ Προνοηταὶ Πέτρος Φώσκολος καὶ Δονάτος ντὰ Λέτσε, οἱ ὅποιοι ἐκτίσαν ὅσον ἠδυνήθησαν, ἄλλ' ἢ πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος πλευρὰ ἔμεινεν ἀτελείωτη κατὰ τὴν λῆξιν τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ τελευταίου τούτου. Εἶνε δὲ τὸν κατεστραμμένον τὸ περιτείχιμα ὥστε τὰ ζῶα εἰσέρχονται εἰς τὴν Χώραν πανταχόθεν. Καὶ οὕτω ἡ Χώρα εἶνε ἀραιωτάτα κατοικημένη (1), ἐνῶ ἡ παραλία εἶνε πολὺ κατοικημένη ἀπὸ ποικίλους ἀνθρώπων καὶ ἀπὸ τὴν Κορώνην καὶ ἀπὸ τὸ Καστέλ Φράνκο, οἱ πλείστοι τῶν ὁποίων εἶνε ἀφροισωμένοι εἰς τοὺς Τούρκους μᾶλλον παρὰ εἰς τὴν Βενετιαν. Ἐπειδὴ δὲ τὸ μέρος τοῦτο εἶνε εἰς τὰ σύνορα, θὰ ἠδύνατο νὰ προκληθῇ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν καταστροφή καὶ βλάβη, ἰδίως ἀπὸ τὸ μέρος τὸ ὁποῖον προείπομεν. Διὰ τοῦτο παρακαλοῦμεν ὅπως τὸ τεῖχιμα πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο διορθωθῇ καὶ ἐξασφαλισθῇ ἡ Χώρα πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον παρουσιάζει τὸν μεγαλιέτερον κίνδυνον. Τοιοῦτοτρόπως οἱ ἀτυχεῖς χωρικοὶ, οἱ ὅποιοι διαρκῶς προσέφερον ἀγχαρίας διὰ τὴν οἰκοδομὴν αὐτὴν, θὰ ἴδουν ἐπὶ τέλους ληγουσας τὰς κοπιώδεις ἀπασχολήσεις των, ἐὰν ἡ κυβέρνησις παράσχη τὸ ἀπαιτούμενον χρηματικὸν ποσὸν διὰ τὴν οἰκοδόμησιν».

Εἰς τὸ αἶτημα τοῦτο ἡ κυβέρνησις ἀπήντησεν ὅτι, ἔδωσεν ἤδη τὰς σχετικὰς διαταγὰς, ὑποσχομένη ὅτι καὶ εἰς τὸ μέλλον δὲν θὰ παραμελήσῃ πᾶν ὅ,τι εἶνε ἀναγκαῖον.

Ἐπίσης οἱ Ζακύνθιοι συνέστησαν ὅπως ἰδρυθῇ ὁ λιμὴν, διότι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δὲν εἶχε κατασκευασθῇ ὁ μέγας λιμὴν, ὁ δὲ ὑπάρχων μικρὸς ὄρμος δὲν ἐχῶρει μεγάλα πλοῖα, ἐπὶ ζῆμιν τοῦ ἐμπορίου τοῦ τόπου, διότι δὲν προσήγγιζον ἐκεῖ μεγάλα πλοῖα κατὰ τὸν χειμῶνα. Ἡ κυβέρνησις ἀπεφάσισε νὰ λάβῃ μέτρα.

* *

Κατὰ τὸ 1510, Αὐγούστου 24, ἡ βενετικὴ κυβέρνησις ἐξέδωκε μίαν διαταγὴν οικονομικῆς φάσεως. Ὡς γνωστὸν ἡ Βενετία, κατὰ τὴν συνθήκην τῆς πρὸς αὐτὴν παραδόσεως τῆς Ζακύνθου ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἀνέλαβε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ πληρῶνῃ εἰς τὴν Τουρκίαν ἐτησίως πεντακάσια δουκάτα, ἀλλὰ τὰ ἔσοδα τῆς νήσου δὲν ἐπάρκουν καὶ ἡ κυβέρνησις ἦτο ὑποχρεωμένη νὰ τὰ πληρῶνῃ ἀπὸ τὸ ἰδιαίτερον ταμεῖον τῆς.

(1) Χώραν ἔννοεῖ τὸν συνοικισμὸν τὸν εὐρισκόμενον εἰς τὸ Φρούριον, ὅπου ἦσαν οἱ ἀρχαὶ τῆς νήσου.

Διὰ τοῦτο ἡ Βενετικὴ Κυβέρνησις διατάσσει τὸν ἐκάστοτε Προνοητὴν τῆς Ζακύνθου ἵνα φροντίξῃ ὅπως ἀπὸ τὰ εἰσοδήματα καὶ ἰδίως ἀπὸ τὴν δεκάτην τοῦ σίτου, ἡ ὁποία ὑπερβαίνει τὰ 1000 δουκάτα ἐτησίως, ἀποστέλλῃ ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν Βενετικὴν Κυβέρνησιν 500 χρυσὰ δουκάτα διὰ τὴν καταβολὴν πρὸς τὴν Τουρκίαν.

Πλείστοι ἐγκληματοῦντες εἰς τὴν Ζάκυνθον μετέβαινον εἰς τὴν Κεφαλληνίαν, ὅπως καὶ πλείστοι ἐγκληματοῦντες εἰς τὴν Κεφαλληνίαν κατέφευγον εἰς τὴν Ζάκυνθον ἵνα ἀποφύγουν τὴν τιμωρίαν. Διὰ τοῦτο ἡ Βενετικὴ Κυβέρνησις, δι' ἀποφάσεως τῆς 28ης Σεπτεμβρίου 1510, διέταξε τοὺς Προνοητὰς ἀμφοτέρων τῶν νήσων ὅπως συλλαμβάνουν τοὺς ἐγκληματίας καὶ τοὺς ἀποστέλλουν εἰς τὴν νῆσον ὅπου διέπραξαν τὸ ἐγκλημα ἵνα τιμωροῦνται.

Ὁ ἱερεὺς Τζουάνε Πελεκάσης ἐφημέριος τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολαοῦ, εἰς τὸ Ἄνεμοδοτεῖον τῆς Ζακύνθου, εἶχεν ἀπρηγετήσῃ πνευματικῶς τοὺς Βενετοὺς Στρατιώτας εἰς τὸ Τρεβίζο (1), ἐπανελθὼν δὲ εἰς τὴν Ζάκυνθον ἐζήτησεν, ὅπως λόγῳ τῶν ὑπηρεσιῶν του, ἀπαλλαγῇ τοῦ φόρου τῆς δεκάτης. Ἡ Βενετικὴ Κυβέρνησις διέταξε τὴν 22 Δεκεμβρίου 1511 τὸν Προνοητὴν Ζακύνθου ὅπως ἀπαλλάξῃ τὸν Πελεκάσῃ νὰ πληρῶνῃ τὴν δεκάτην ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος τοῦ ναοῦ, ἐφ' ὅσον τοῦτο δὲν ὑπερβαίνει τὰ 8 δουκάτα ἐτησίως.

* *

Κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1515 οἱ Ζακύνθιοι ἀπέστειλαν ὡς Πρεσβυτήτων εἰς Βενετιαν τὸν Θωμᾶν Λευκόχειλον, ἵνα ὑποβάλλῃ διάφορα αἰτήματα τῆς νήσου.

Τὸ πρῶτον αἶτημα ἀφορᾷ τὴν ἐπιβληθεῖσαν φορολογίαν ἐπὶ τῆς spina, ἧτοι τὸν φόρον ἐπὶ τοῦ οἴνου. Οἱ αἰτοῦντες διὰ μακρῶν ἐκθέτουν τὸ δίκαιον των.

«Ἡμεῖς, οἱ πιστότατοι ὑπήκοοί σας, ποθοῦντες καὶ ζήσωμεν καὶ ἀποθάνομεν μὲ τὰ τέκνα μας ὑπὸ τὴν ἔνδοξον κυβερνήσιν σας, ὅπως οἱ πρόγονοί μας ἔκαμαν, ὅτε ἐδιώχθημεν ἀπὸ τὰς πρώτας πατριδας μας Μεθώνην, Κορώνην, Ναύπακτον καὶ ἄλλα μέρη, ἀφοῦ ἀπελευθερωθήμεν δι' ἐξαγορᾶς ἀπὸ τὴν δουλείαν τῶν βαρβάρων Τούρκων, ἦλθομεν ἐδῶ, κατόπιν τῆς προκηρῦξεως τῆς Ὑμετέρας Κυβερνήσεως, νὰ κατοικήσωμεν τὴν νῆσον ταύτην, τὴν τόσον ἀκαλλιέργητον καὶ ἀραιῶς κατοικημένην, ὑπὸ τὸν ὄρον ὅτι ὅλοι ὅσοι ἐπεθύμουν νὰ κατοικήσουν ἐδῶ θὰ ἐπλήρωνον μόνον τὴν δεκάτην εἰς τὴν Ἐξοχότητά σας ἐξ ὅσων θὰ εἰσέπραττον ἀπὸ τὴν καλλιέργειαν τῶν γαιῶν. Μὲ τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτὴν ἦλθομεν, καὶ μὲ τὴν ἐργασίαν μας ἀνανεώσαμεν καὶ ἐπροοδεύσαμεν τὴν νῆσον ταύτην. Ἄλλὰ κατ' ἔτος ἤψυξαν οἱ φόροι, ὅπως καταφανῶς φαίνεται».

Οἱ Ζακύνθιοι ἐξακολουθοῦν διαμαρτυρούμενοι ὅτι δὲν δύναται νὰ πληρῶνουν τόσους φόρους, συνέπεια δὲ τοῦ νέου φόρου θὰ εἶναι νὰ παύσουν φυτεῦντες ἀμπέλους, καὶ ἐκφράζουν τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ κυβέρνησις δὲν θὰ ἐπιμείνῃ εἰς τὴν ἐπιβολὴν τούτου. Προσφέρονται δὲ νὰ δώσουν 600 δουκάτα εἰς τὴν κυβέρνησιν, ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ ἀπαλλαγῶν τοῦ νέου τούτου φόρου καὶ νὰ μὴ ἐπιβληθῇ ἄλλος τοιοῦτος, ἀλλὰ νὰ διατηρηθῇ μόνον ἡ δεκάτη, συμφῶνως μὲ τὴν προκήρυξιν, ἐν ἧ δὲ περιπτώσει ἡ κυβέρνησις ἐπιμένῃ εἰς τὸν νέον φόρον, νὰ μὴ ἐκμισθωθῇ οὗτος εἰς ἐνοικιαστὰς ἀλλὰ νὰ δίδουν οἱ κάτοικοι ἐτησίως 300 δουκάτα.

Ἡ κυβέρνησις ἐδέχθη τὴν πληρωμὴν τῶν 300 δουκάτων, ὅσον δὲ ἀφορᾷ

(1) Stratioti=ἦσαν οἱ Ἕλληνες μισθοῦτοι οἱ ὅποιοι ἐπολέμησαν ὑπὲρ τῆς Βενετίας κατ' ἄλλων ἡγεμόνων τῆς Δύσεως.

τὴν ἐφ' ἅπαξ καταβολὴν 600 δουκάτων δὲν ἐδέχθη ταύτην, διὰ νὰ μὴ βαρύνῃ τοὺς κατοίκους, οἱ ὅποιοι τόσῃν καλὴν διάθεσιν δεικνύουν πρὸς τὴν κυβέρνησιν.

Τὸ δεύτερον αἴτημα ἀφεώρα τὴν ὀχύρωσιν τῆς πόλεως, ἡ ὁποία τὴν εὐρίσκειται ἐρειπωμένη ἐξ αἰτίας τῶν σεισμῶν. Οἱ αἰτούμενοι τονίζουν τὴν σπουδαιότητα τῆς νήσου, ἡ ὁποία κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἶχε πληθυσμὸν 20 χιλιάδων κατοίκων, μόνῃ δὲ ἡ παραλία πόλις εἶχε 1500 οἰκίας, ὡς καὶ τὸν κίνδυνον εἰς τὸν ὁποῖον εὐρίσκονται ἀπειλούμενοι ἀπὸ τοὺς κουρσάρους. Παρακαλοῦν λοιπὸν νὰ διαθέσῃ ἡ κυβέρνησις χίλια δουκάτα τορνέζια διὰ νὰ κατασκευασθῇ καὶ διορθωθῇ τὸ φρούριον, εἰς τὸ ὁποῖον νὰ δύνανται νὰ καταφεύγουν αἱ οἰκογένειαι των, διότι ἂν μείνῃ ἡ παροῦσα κατάστασις, ἐν περιπτώσει πολέμου, οἱ κάτοικοι θὰ ἀναγκασθοῦν νὰ φύγουν καὶ νὰ ἐρημωθῇ ἡ νῆσος, ἡ ὁποία εἶνε τόσον χρήσιμος εἰς τὴν Βενετιάν διότι κανὲν ἄλλο μέρος πλὴν Κερκύρας καὶ Κρήτης, εἶνε τόσον σημαντικὸν ἀπὸ πολεμικῆς ἀπόψεως.

Τὸ αἴτημα τοῦτο ἀπεδέχθη ἡ κυβέρνησις, ὑποσχεθεῖσα ὅτι θὰ προσέφερε τὸ αἰτηθὲν ποσὸν διὰ τὴν ὀχύρωσιν τοῦ Φρουρίου.

Καὶ τὸ ἕτερον αἴτημα, περὶ κατασκευῆς μύλου διὰ τὴν ἐπέκτασιν τοῦ λιμένος, ἀπεδέχθη ἡ κυβέρνησις. Πρὸς τοῦτο ἐδέχθη ἡ κυβέρνησις νὰ παραχωρήσῃ ἐν παλαιὸν πλοῖον, εὐρίσκόμενον εἰς τὴν Κέρκυραν καὶ ἄχρηστον διὰ ταξείδια, τὸ ὁποῖον νὰ βυθισθῇ εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ὑπάρχοντος λιμένος, εἰς τρόπον ὥστε νὰ σχηματισθῇ εἰς πρόχειρος μῶλος.

* *

Ἐκ νέου κίνδυνος σιτοδείας ἠπέλπει τοὺς Ζακυνθίους. Ἡ Κυβέρνησις παρὰ παλαιότεραν διαταγὴν τῆς καὶ πιεζομένη ἀπὸ πολεμικὰς ἀνάγκας εἶχε διατάξει ὅπως ἡ δεκάτη τοῦ σίτου στέλλεται εἰς Κέρκυραν ὅπου ἐγίνετο γαλέτα διὰ τὰ πληρώματα τῶν πολεμικῶν πλοίων τῆς. Ἀλλὰ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον οἱ Ζακυνθιοὶ ἐκινδύνευον ν' ἀποθάνουν ἀπὸ τὴν πείναν, δεδομένου ὅτι δὲν τοὺς ἐπερίσειεν ὁ ἐντόπιος σίτος, ἀπὸ δὲ τὴν τουρκοκρατούμενην Πελοπόννησον δὲν ἐπετρέπετο ἡ ἐξαγωγή. Διὰ τοῦτο παρακαλοῦν ὅπως μὴ ἐξάγεται τὸ ποσοστὸν τῆς δεκάτης, καταβάλουν δὲ οἱ κάτοικοι εἰς χρῆμα τὸ ἀντίτιμον τούτου. Καὶ τὴν δικαίαν αὐτὴν παράκλησιν ἐδέχθη ἡ Κυβέρνησις.

Λόγω ἐλλείψεως ὑδάτων εἰς τὴν νῆσον ὑπῆρχον μόνον τέσσαρες μῦλοι, οἱ ὅποιοι δὲν ἐπῆρχουν οὔτε κἂν νὰ ἀλέσουν τὸν σίτον τῶν κατοίκων, οἱ πλείστοι τῶν ὁποίων ἠναγκάζοντο νὰ ἀλέθουν τὸν σίτον των μὲ χειρομύλους. Ἡ Κυβέρνησις δὲ, μὴ γνωρίζουσα ἴσως τὴν κατάστασιν, διέτασσε συχνὰ ὅπως οἱ μῦλοι οὗτοι ἀλέθουν διὰ τὴν κατασκευὴν γαλέτας διὰ τὸν στόλον. Παρακαλοῦν λοιπὸν οἱ κάτοικοι τὴν Κυβέρνησιν ὅπως παύσει τὸ κακὸν τοῦτο. Ἡ κυβέρνησις εὐχαρίστως ἐδέχθη καὶ τὸ αἴτημα τοῦτο, δηλοῦσα ὅτι «θὰ αὐτὴν ἀλέθουσι σίτους δι' ἀνάγκας τοῦ στρατοῦ, παρὰ μόνον ἐν ἀνάγκῃ μεγάλῃ».

Ἐν τέλει ἐξήγησαν τὸν καθορισμὸν τῶν συνόρων τῶν κτημάτων ἐνὸς ἐκάστου, διότι εἶχε μὲν συνταχθῆ κτηματολόγιον, ἀλλὰ πολλάκις ἐν αὐτῷ δὲν καθορίζοντο λεπτομερῶς τὰ σύνορα καὶ οἱ ἰσχυροὶ συχνὰ κατεπάτουν τὰ ὄρια τῶν πτωχῶν, τοιουτοτρόπως δὲ ἐδημιουργοῦντο δίκαι ἐπιζήμιοι εἰς τοὺς πτωχοὺς. Ἡ κυβέρνησις ἐδέχθη καὶ τὸ αἴτημα τοῦτο, προσθέσασα ὅτι ὅσοι κατέχουν γαίας μὴ καλλιεργηθείσας ἀκόμη, ἐὰν ἐντὸς ὀκτῶ μηνῶν δὲν τὰς καλλιεργήσουν θὰ ἀφαιρεθοῦν αὐταὶ ἀπὸ τοὺς κατόχους των καὶ θὰ δοθοῦν ἀπὸ τὸν Προνοητὴν εἰς ἄλλους, ὅπως εἶχε διατάξῃ καὶ διὰ προγενεστέρως ἀποφάσεώς τῆς. Τὰς ἀτομονούσας ἀκόμη ἀδιανεμήτους γαίας δύνανται ὁ Προνοητὴς νὰ ἐκχωρήσῃ εἰς πολίτας, οἱ ὅποιοι θὰ πληρώνουν τὴν δεκάτην.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΤΟΥ ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΥ ΕΝ ΤΗ, ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ, ΔΕΒΙΑΖΗ,

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἓνα ἐκ τῶν σπουδαιότερων μερῶν τῆς κληροδοτηθείτης εἰς τὸν Δῆμον Ζακυνθίων βιβλιοθήκης τοῦ ἀειμνήστου Σπυρ. Δεβιάζη, ἀποτελεῖ καὶ ἡ ἀλληλογραφία τούτου, πολλῶν ἐτῶν, μετὰ διαφόρων λογίων καὶ ἐπιστημόνων. Κατὰ τὴν ταξινόμησιν τῆς βιβλιοθήκης ταύτης ἐλάβομεν ἐξαιρετικὴν μέριμναν καὶ προσοχὴν, καὶ διὰ τὴν ἀλληλογραφίαν ὡς καὶ διὰ τὰ λοιπὰ κατάλοιπα. Αἱ ἐπιστολαὶ διεσκορπισμέναι κατὰ τὸν ἑλεεινότερον τρόπον συνελέγησαν, ἐσφραγίσθησαν καὶ ἠριθμήθησαν, ἀνῆλθον δὲ ἐν συνόλῳ εἰς 2886, ὧν αἱ 1038 εἶναι δελτάρια καὶ βραχεῖαι. Διεχωρίσθησαν κατόπιν κατὰ ὑπογραφὰς καὶ ἐτέθησαν ἐντὸς φακέλλων ἐκ χάρτου χονδροῦ ἢ καρτονίου, ἐγράφη δὲ ἕξωθεν ὁ αὐξὼν ἀριθμὸς, καὶ τὸ ὄνομα. Ἡ ἀλληλογραφία αὕτη δὲν εἶναι φιλολογικὴ καὶ ὄλην τὴν γραμμὴν, αἱ περισσότεραι ἐπιστολαὶ εἶναι ἐμπορικῶν περιεχομένου, περὶ συναρσίας εἰς διάφορα περιοδικά, προτάσεις ἀγορᾶς ἢ πωλήσεως βιβλίων, δανεισμοῦ τοιούτων κ. λ. Ἐκ τῶν ὀλίγων φιλολογικῶν παρελάβομεν ἡμεῖς τινὰς ἐν ἀντιγράφῳ.

* *

Μετὰ τοῦ Λασκαράτου ὁ Δεβιάζης εἶχε τακτικὴν ἀλληλογραφίαν, σώζεται δὲ ἱκανὸς ἀριθμὸς ἐπιστολῶν τοῦ Κεφαλληνῶς ποιητοῦ· ἐκ τῆς κατωτέρω δημοσιευομένης, κατ' ὅσον ἔχομεν ἀνεκδότου, ἐπιστολῆς, ἀποδεικνύονται διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν αἱ ἀντιθηροσκευτικαὶ ἰδέαι τοῦ Λασκαράτου, ὡς ἐπίσης καὶ αἱ ἀντιλήψεις αὐτοῦ, λίαν συντόμως, περὶ Μασωνισμοῦ.

ΔΙΟΝ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Ι'

Κεφαλληνία 14 ὀχτωβρίου, 1882.

Φίλε Κ^ε Δε Βιάζη.

Ἀποκρίνομαι εὐχαρίστως εἰς τὸ ἀγαπητὸν σας τῶν 12 τρέχοντος.

Μὲ ἐρωτᾶτε ἂν οἱ Ἀντικοὶ ὠφελήσανε ἢ ἐβλάψανε τὴν Ἑλλάδα, καὶ ὅτι οἱ παπᾶδες μας λένε ὅτι οἱ Ἀντικοὶ ἐβλάψανε.

Φυσικῶ τῷ λόγῳ οἱ παπᾶδες μας θὰ λένε ὅτι οἱ Ἀντικοὶ βλάπτουν, — ὡς φυσικῶ τῷ λόγῳ οἱ Ἀντικοὶ θὰ λένε ὅτι οἱ παπᾶδες μας βλάπτουν. Ὅντας ταῦτα δύο μαγαζιά ἀντίζηλα. Ἄλλ' ἐγὼ νομίζω ὅτι καὶ οἱ δύο κάνουνε τὴ δουλειά τους. Ἡ θρησκεία, Κ^ε Δεβιάζη, καθὼς βέβαια θὰ γνωρίζης, εἶναι δουλειά, εἶναι ἔργον, εἶναι πόρος ζωῆς, καὶ κερδοσκοπία ἀνθρώπων ὁποῦ ἐκμεταλλεύονται τὸν Οὐρα-

νόν, διὰ τὰ ζήσουν στήν Γῆν. Κατά τοῦτο, Δυτικοὶ καὶ Ὀρθόδοξοι, τὲς ἴδιες ὠφέλειες καὶ τὲς ἴδιες βλάβες κάμνουν εἰς τὴν κοινωνίαν «*Ξ ε δ ο ν ν ε* τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τοὺς πέρνουν τὰ ὄβολά τους».

Θέλετε νὰ γνωρίζετε εἰς ποῖον μέρος τῆς Ἰταλίας ἐσπούδασα.— Ἰδοῦ,— ἕναν πρῶτον χρόνον εἰς τὸ Παρίσι ἀκροάσθηκα τὸν *Δυναπτοπ*, καὶ δύο χρόνους ἔπειτα στήν *Pisa*, ὅπου ἔλαβα τὸ πτυχίον τοῦ *Δικηγόρου*, μὲ ἕνα μόνον *Penitus* δηλαδὴ διὰ πλειοψηφίας, ἕνεκα ἀσυμφωνίας τῶν *Καθηγητῶν*.

Δι' ὅσον δὲ ἀποβλέπει τοὺς *Μασόνους* μας . . . ἐγώ, φίλε μου, ἔχω τὴν ἰδέαν ὅτι αὐτοὶ εἶναι οἱ πλέον ἀβλαβεῖς, καὶ οἱ πλέον ἀνωφελεῖς. Κατ' ἐμὲ ὁ *Μασονισμὸς* εἶναι μόνον ὄνομα πτώματος. Ἐγγώρισα *Μασόνους*, ὅπου ὁ Θεὸς νὰν τοὺς κάμη τέτοιους. Εἶναι πλέον ὀπισθοδρομικοὶ ἀπὸ τοὺς *καβούρους*, (ἂν οἱ *καβούροι* περπατοῦν, ὡς λέγεται, ἀνάποδα).

Μοῦ κακοφαίνεται νὰ σ' ἐκάμανε νὰ πληρώσης *15 Δραχμὲς* διὰ τὰ *Μυστήριά* μου, καὶ διὰ ἕνα ἀντίτυπο *κολοβομένο*.

Δέξου, φίλε μου, τὰ σεβάσματά μου, καὶ εἶμαι ὁ φίλος

ΑΝΑ. ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΣ

(Ἐπιστολὴ ὑπ' ἀριθ. 1753, Φάκελλ. 3200, Θ. 77).

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΟΙ ΚΑΛΛΕΡΓΑΙ ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ

Εἰς τὸν βίον τῆς μεγάλης καὶ ἱστορικῆς οἰκογενείας τῶν *Καλλεργῶν* ἢ *Καλλιερῶν*, περὶ τῆς ὁποίας ἐκτενῶς ἔγραψαν ὁ *Α. Γούδας* καὶ ἄλλοι ἱστορικοὶ, ὀλίγας πληροφορίας ἀξίας λόγου οὐδαμοῦ γνωστὰς ἔξ ὧσων τοῦλάχιστον ἔχω ἀναγνώσει, παρέχω εἰς τὸ σημεῖμά μου τοῦτο.

Καὶ αἱ πληροφορίες αὗται ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἰζ' αἰῶνος σχετίζονται πρὸς τὸν ἐν *Ζακύνθῳ* ἐγκατασταθέντα κλάδον τῆς οἰκογενείας ταύτης μέχρι τοῦ νῦν ἀπαντώσης.

Τὰ διάφορα βιβλία καὶ ἔγγραφα τοῦ παρ' ἡμῖν *Ἀρχειοφυλακείου* γέμουσι τοιοῦτων πληροφοριῶν, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ ἔρρευαί μου παρέχουσι τὰς κατωτέρω.

Οὕτω ὁ ἀρχαιότερον ἀπαντῶν ἐν *Ζακύνθῳ* ἐλθὼν ἐκ *Κρήτης* πρὸ τοῦ 1518, σύγχρονος τοῦ *Παρασκευᾶ Καλλέργη*, μετοικήσαντος καὶ τούτου ἐκ *Κρήτης* εἰς *Ἰθάκην*, κατὰ τὸ 1500, ἦτο ὁ *Τομάζος Καλλιέργιος*.— Ἐτεροὶ *Καλλεργαί*—*Ἰωάννης* ἐκ *Μονεμβασίας* ἀπαντᾷ τῷ 1531,—*Τζάνες*, τῷ 1545 καὶ *Ἡλίας* ἐκ *Κύπρου*, τῷ 1566.

Κατὰ τὸν ἰζ' αἰῶνα ἀπαντῶσιν οἱ ἀγνώστου ὀνόματος *Καλλεργαί* ἀπὸ Ἁγίαν *Μαύραν*, 1602,—*Νικόλαος*, τῷ 1608 καὶ—*Ἰωάννης* ἱερεὺς, ὁ ὁποῖος, τῇ 7 *Φεβρουαρίου*, 1640, κατέστησεν ἐπίτροπόν του τὸν *Θωμᾶν Τζανφουρνάρο*, διαμένοντα ἐν *Βενετίᾳ*, ὅπως ἐμφανίζεται ἐνώπιον οἰουδήποτε δικαστηρίου καὶ ὑπερασπίσῃ τὰ δικαιώματα τοῦ αὐτοῦ *Καλλέργη*.—*Νικόλαος* ἱερεὺς ποτὲ

Μανάλη ἀπὸ χωρίον Ἀλεξανδράδες τῶν *Κυθέρων*, τῷ 1645.—*Φραγιῆκος* ἱερεὺς ρεφερενδᾶριος υἱὸς τοῦ *Γεωργίου*, εἰς δὲ ὁ *Μητροπολίτης Σεβαστείας* Ἰωσήφ Δόξας παρεχώρησε, τῇ 23 *Μαρτίου* 1677, οἰκόπεδον, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ὁ *Καλλέργης* φιλοδόμησε ναὸν τῆς Ἁγίας Ἄννης ἐν τῇ πόλει *Ζακύνθου*. Τούτου τέκνα ἐκ τῆς Ἐληᾶς *Νικολάου Καλλέργη* ἐγένοντο οἱ *Δημήτριος*, *Νικόλαος*, Ἄναστασιος, Ἄναστασία καὶ Ἄνθιμος ἱερομόναχος ἐν τῷ *Μ. Σπηλαίῳ*. Ὁ *Καλλέργης* μετήρξατο εὐδοκίμως τὴν ἀγιογραφίαν, ἀπέθανε δὲ τῇ 20 *Μαρτ.* 1728. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἐγγονὸς αὐτοῦ *Κωνσταντῖνος*, υἱὸς Ἄναστασίου *Καλλέργη* ἱερέως, μετήρξατο ἐπίσης τὸν ἀγιογράφον.

Ἡ διακλάδωσις τῆς οἰκογενείας *Καλλέργη* ἐν *Ζακύνθῳ* εἶνε εὐρυτάτη, θὰ πραγματευθῶ δ' ἐκτενέστερον περὶ αὐτῆς εἰς ἄλλο σημεῖμά μου.

Ζάκυνθος

ΛΕΩΝΙΔΑΣ Χ. ΖΩΗΣ

BIBLIOGRAPHIE IONIENNE

(Προσθήκαι καὶ διορθώσεις)

42— *Pensteri Medici, secondo i principj browniani, di Giorgio Teriano. M a l t a*, 1809.

Εἰς σχῆμα 8ον, σελ. XII+24' ὁ συγγραφεὺς ἐν ἀρχῇ τοῦ προλόγου ἀφιεροῦ τὸ ἔργον εἰς τὸν *Κον Σπυρίδ. Φωσκάροδην*.

43— Ἡ δίκη *Καλάμου* καὶ *Καστῶν*, υπεράσπισις κατ' ἔφεσιν τῶν κατοίκων καὶ ἄλλων κτημάτων τῶν δύο νησιδίων, κατέναντι τοῦ *Κομ. Γερασίμου Δαλλαδετσίμα* καὶ τῆς Ἰονίου Κυβερνήσεως. Τμήμα Β'. Ἐν Κ ε ρ - κ ὺ ρ ο, ἐκ τοῦ τυπογραφείου ἡ Ἰονία, *Σπυρίδωνος* καὶ Ἀρσενίου ἀδελφῶν *Κάων* 1861.

8ον, σελ. δ'.+219.

44— (935) *Opuscolo, sopra il Morbo pestilenziale in cui vengono indicati i mezzi più proprj alla particolare configurazione dell' isola di Cefalonia per tenerne loutano l' accesso di Dr Daniele Coidan, membro del primo parlamento degli Stati Uniti jonj. C o r f u*, nella stamperia del governo 1818.

8ον, σελ. 48, ἐν σελ. 1-6 ἀφιερώσις ὑπὸ τοῦ σ. εἰς τὸν *Θ. Μέτλανδ* καὶ προλεγόμενα. βλ. [Π. Λάμπρου «Χρυσάλλης» ἀρ. 96 σ. 625]. *Φωσκολιανὴ Βιβλιοθήκη* (ἐν *Ζακύνθῳ*).

45— Πραγματεία περὶ τοῦ γενομένου τῷ 1867φ Ἰανουαρίου 23η, οσι-μοῦ τῆς *Κεφαλληνίας* ὑπὸ *Ι. Φ. Ἰουλίου Σμιτίου*, διευθυντοῦ τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἀστεροσκοπείου, μεταφρασθεῖσα ἐκ τοῦ *Γερμανικοῦ* ὑπὸ Ἀρ. *Μητσόπουλου*. Ἐν Ἀ θ ἦ ν α ι ς, ἐκ τοῦ Ἐθνικοῦ τυπογραφείου, 1867.

8ον, σελ. 30.

46— Τὸ κατὰ τὴν 20 ὀδεύοντος τελεσθὲν . . . μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἐν τοῖς Θεσσαλικῶς πεδίοις ἐνδόξως πεσόντος . . . *Σπυρ. Α. Μάρραρη*. Ἐν Ζ α κ ὺ ν θ φ 1878.

8ον, σελ. 22, περιέχει λόγους Ἀναστ. Γαῖτα, Λεων. Καντακίτη καὶ Μερ. Μαρτζώκη

47— Β. Ἰ. 1885. *Καλῶστο* (στίχοι *Ι. Γ. Τ.*) Ζ α κ ὺ ν θ ο ς τῇ 1 Ἰανουαρίου 1885.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΜΟΥΣΕΙΟΝ

Τύπος Σ. Καραγεώργου.

ἡμίφυλλον 12x16 εκ. μ., ἐπὶ χάρτου ὑποκίτρινου, εἰς δύο στήλας ἀνω ἐντὸς πλαισίου τετραγωνικοῦ φέρει τὴν ἐπὶ μαρμαρίνης πλάκῃς ἐντετυχιωμένην ἐπιγραφὴν τοῦ ἐν *Ζακύνθῳ* *Πτωχοκομείου* *Διον. Μαρτινέγκου*.

Alla

Casa di Decente Ricovero di
Dioaisio Martinengo Gaeta . . .Οἶκος δι' εὐπρεπῆς καταφύγιον τοῦ
Διονυσίου Μαρτινέγκου Γαίτα . . .

Πρὸ τοῦ πλαισίου τούτου παρίσταται ἐν γελοιογραφίᾳ γέρον, καχεκτικός, κύπτων καὶ προσκυνῶν τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην, ἀμέσως δὲ κατωτέρω ἀρχεται: — Βοήθειά σας ὁ Κ' α' λ' ὀ φ' ω' ν' ο' ς, Μά σ' τ' ο' ρ' α' . . . , ἀκολουθεῖ δὲ κατόπιν ἡ ποίησις τοῦ ὑπὸ τὰ ἀρχικὰ γράμματα κρυπτομένου 'Ιω. Τσακασιάνου:

'Ορεῖδά μου θεώρατη, γλυκὸ νανοῦρισμά μου,
Βαγγέλειο μου ὀλοζώντανο, εἰδῶλο, νόμισμά μου!

εἰς τὸ τέλος σημειοῦται — 'Ανδρέας Καλόφωνος Γενικός διανομέυς, σ' ὅσα βγάινουνε ντό-
πιοι καὶ ξένοι (sic) φυλολόγοι μας! (sic). σπάνιον.

48— Παράστασις τῆς Θείας Δειτουργίας κατὰ τὴν Καινὴν Διαθήκην
ὑπὸ Διονυσίου 'Ιερ. Πλαῖσα. 'Εν ' Α θ ή ν α ι ς, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς
Κορίννης 1886.

8ον, σελ. 43 καὶ (πρόλογος ἡ +2 ἐπίλογος καὶ περιεχόμενα καὶ 3 σελ. λευκαί). Χάρτης
ἐκλεκτός.

Διατριβὴ ἐπὶ ὑψηλαίᾳ τοῦ νῦν Σεβ. Μητροπολ. Ζακύνθου.

49— Καλαντάριον Κουτούζη πού πολλαῖς ἀλήθειαις σκουίζει. Τοῦ
χίλια ὀκτακόσια κ' ἐνενηντα ἐφτά Δεκέμβριον τὸν μῆνα ἔγραφον ὄλ' αὐτά.
Ζάκυνθος τύπος Αὐγῆς πλησίον τῆς Συναγωγῆς.

4ον, σελ. 32, τὸ πρῶτον φύλλον ὑποπράσινον, ἡ προμετωπίς τετυπωμένη διὰ χρυσοῦ.
Περιλαμβάνει: 'Εν σελ. 3 ἀφιέρωσις.

Πρὸς Σέ, χρυσέ μου 'Αγγελε, ἀγάπη μου Βερύκιο,
'Αφιερῶται τὸ παρόν. Δέξου το σὰν ραδίκιο,
Σὰν μπρόκολο πρωτόλουβα, ὡς σέσκλα μιά χερθία
'Ὡς κομματάρχου ἀσπασμόν, ὡς βουλευτοῦ φίλλα.
'Ὡσπερ βλακίας δέξου το καὶ εὐφραίας μίγμα,
'Ὡς σεβασμοῦ τεκμήριον κ' ἀγνῆς ἀγάπης δείγμα.

σελ. 5—ἔτος νέον ψωραλέον—σελ. 7-10 χρονογράφοι διαπρεπῶν γυναικῶν τε καὶ ἀνδρῶν:

'Η Ζάκυνθος ἐγέννησεν ἄνδρας πολὺ σπουδαίους
Καὶ εἰς τοὺς χρόνους τοὺς παλαιοὺς ἐπίσης κ' εἰς τοὺς νέους
'Ενταῦθα παραθέτομεν τινὰς ἐκ τῶν προϋόντων
Μὲ σημειώσις μερικὰς μικράς, ἐκ τῶν ἐνότων.
Καταπόδης. Εἰν' ὁ πρῶτος τῆς Ζακύνθου τῶν ἐν τέλει
'Επονομασθεὶς καὶ Χάσῃς ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ Γουζέλη.
Πρότυπον τοῦ Ζακύνθου καὶ γενάρχης ἡμῶν γόνος,
'Ηκμασε 'σ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ γηράσαντος αἰῶνος.

σελ. 11-12.--Χρονογράφος ἐκ τῶν πρῶτων καὶ σπουδαίων γεγονότων, σελ. 13-19.--Μῆνες,
ἐφορτα παντεῖα καὶ μεγάλα προφητεῖαι, σελ. 20-27.--Περιγραφὴ τῆς πόλεως μεγάλη, ἀπὸ
τῆν μιά μεριά ὡς τὴν ἄλληλ, σελ. 28-31.--'Ιστορία χαρακτηριστῶν καὶ συνθηδίων ἀπειρών, σελ.
32.--Τὸ πολίτευμα τοῦ τόπου καὶ τοῦ καθ' ἐνὸς ἀνθρώπου, καὶ τέλος--'Ἐκκλησία καὶ
φρησκαία.

Σ' τὴν Ζάκυνθον λατρεύεται ἕνας Θεὸς καὶ μόνος
'Ἐφ' οὐ πολλὰς μεταβολὰς ἐπέφερον ὁ χρόνος.

Οἱ λειτουργοὶ εἰς ἱερεῖς διαίρουνται καὶ παπάδες
Οἱ μὲν Αἰδουσιότατοι, οἱ ἄλλοι νταβλαράδες.
Οἱ ἱερεῖς μᾶς εὐλογοῦν συγγῆως μὲ τὸ χεῖρ
οἱ δὲ παπάδες εὐλογοῦν κάποτε μὲ μαχαίρ.
Τὸν κληρὸν ὁ 'Επίσκοπος ἡρεῖως διευθύνει.
Χτένια καὶ μοσχόσπουνα ἐνόστε τοῦ δίνει.
'Ο Κληρὸς εἴ σ' τὸ φανερόν κ' εἰρήνη κ' ὁμόνοια
Καὶ κάμνει εἰς τὰς τελετὰς μεγάλη τοιχομῶνια.
Ψάλλει τὰ εὐαγγέλια καὶ τοὺς ψαλμοὺς μὲ μέλος
Καὶ ἐπειδὴ σὰς 'σκότισα ἐνταῦθα δίνω τέλος.

ΔΙΟΝ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ο ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΕΠΤΑΝΗΣΙΟΥΣ

'Επὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς Βου-
λῆς ἀνδριάντος τοῦ ἀειμνήστου πολιτικοῦ ἀρχηγοῦ Θεοδώρου Δεληγιάννη,
ἔγραψαν πολλὰ διὰ τὸν ἄλλοτε κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος. Πρὸς τούτοις
θεωροῦμε καὶ ἡμεῖς, ὡς Ἑπτανῆσιοι, καθήκον μας νὰ εἰπωμεν ὀλίγα τιὰ
περὶ τοῦ Θεοδώρου Δεληγιάννη, πού τόσῃν ἡσθάνετο, διὰ τοὺς Ἑπτανη-
σίους, στοργὴν καὶ ἀγάπην καὶ τόσον ἐποθοῦσε τὴν Ἐνωσιν τούτων μετὰ
τῆς μητρὸς Ἑλλάδος.

* *

'Ολίγον πρὸ τῆς Ἐνώσεως τῆς Ἑπτανήσου, τὰς 23 Δεκεμβρίου 1863,
ὁ πληρεξούσιος Βάλτου, Κωνσταντῖνος Βαλτινός, ἐπρότεινε εἰς τὴν ἐν Ἀ-
θήναις Ἐθνουσνέλευσιν, ὅπως αὐτὴ προβῆ εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ πολιτεῦ-
ματος χωρὶς ν' ἀναμείνῃ τὴν ἄφιξιν τῶν πληρεξουσίων τῆς Ἑπτανήσου. Ἡ
πρότασις αὐτὴ τοῦ πληρεξουσίου Βαλτινοῦ ἐπροξένησεν εἰς τὴν Ἐθνου-
σνέλευσιν ἐντύπωσιν ἀλγυνήν. Οἱ ἀντιταχθέντες εἰς τὴν πρότασιν ταύτην
ἔλεγον ὅτι ἡ Ἑλλάς τιμωρεῖται καὶ ὅτι δὲν εἶναι ποτὲ δυνατόν νὰ προκόψῃ
διότι ἡ ἐν Ἀθήναις πολιτικὴ πολὺ ὀλίγον σκέπτεται καὶ ἐνδιαφέρεται περὶ
τῆς πραγματικῆς τῆς χώρας καταστάσεως.

Εἰς στιγμὴν, ἔλεγον, ὅπου μετὰ τῆς ἀπελευθερωμένης μερίδος τοῦ Ἐ-
θνους πρόκειται νὰ συνενωθῇ ἕτερα ἤτις δὲν κατατάσσεται ἐσχάτη, ὡς
πρὸς τὰς ὑπερσεῖας τῆς, ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἡ πρότασις τοῦ κ. Βαλτινοῦ
δεικνύει ὑπερίσχυσιν πνεύματος ἐπαρχιακοῦ. Ἡ συζήτησις, προσέθετον,
τοῦ συντάγματος ἡμῶν ἄνευ τῆς παρεμβάσεως καὶ τῶν Ἰονίων πληρεξου-
σίων, θὰ ἔχη διὰ τὸ ἔθνος λυπηρὰ ἀποτελέσματα. Λαμβάνει, μετὰ τοῦτο
τὸν λόγον ὁ Θεόδωρος Δεληγιάννης, ὅστις ἀντικρούει διὰ μακρῶν τὸν Βαλ-
τινὸν καὶ λέγει:

«Δὲν ἔχω, κύριοι, τὴν πεποιθήτην, ὅτι ἡ σύμπραξις τῶν πληρεξουσίων
τῆς Ἑπτανήσου δὲν εἶναι ἀναγκαῖα» διότι στηρίζομαι εἰς ρητὸν γράμμα
τοῦ ψηφισματος τῆς Ἰονίου Βουλῆς, κατὰ τὸ ὁποῖον αὐτὴ ρητῶς ἐδήλωσεν,
ὅτι τὸ σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος θέλει γίνεαι τῇ παρεμβάσει τῶν Ἰονίων πλη-
ρεξουσίων. Δὲν ἔχω τὴν πεποιθήτην ταύτην, διότι στηρίζομαι προσέτι εἰς
μίαν ἀπόφασιν, τὴν ὁποίαν ἡμεῖς αὐτοὶ ἐκάματε κατὰ τὴν 25ῃ Σεπτεμβρίου,
διὰ τῆς ὁποίας ἀπεφάνθητε, ὅτι παραδέχεσθε τὴν ἀπόφασιν ταύτην τῆς
Ἰονίου Βουλῆς. Ἀλλὰ κύριοι, καὶ ἂν ἡ ἀπόφασίς Σας ἐκείνη δὲν ὑπῆρχε,
δὲν ἠθέλων ποτὲ, παραδεχθῆ τὴν γνώμην, ὅτι ἡ παρουσία τῶν Ἰονίων ἀντι-
προσώπων δὲν εἶναι ἀναγκαῖα. Δὲν ἠθέλων δὲ τὴν παραδεχθῆ ποτὲ, διότι
πρόκειται νὰ συνταχθῇ ὁ θεμελιώδης νόμος τῆς Πολιτείας, ὁ ὁποῖος θέλει
διέπει εἰς ἴσον καὶ τοὺς νῦν ἐλευθέρους Ἑλληνας ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι θ' ἀπο-
τελέσωσιν μέρος τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας, καὶ φυσικῶ τῷ λόγῳ ἔπρεπε καὶ
αὐτοὶ νὰ συμπεραξοῦν, ὅπως κατεπίσωσι τὸν θεμελιώδη νόμον». **ΑΛΛ'** ἐκτός τοῦ δικαιώματος τούτου τῶν πολιτῶν τῆς Ἑπτανήσου, τοῦ
ἀπαραγραπτοῦ καὶ ἀμφιβατητοῦ, δὲν μοι ἦτο δυνατόν ν' ἀπόφηνθῶ, ὅτι οἱ
ἀντιπρόσωποι τοῦ Ἰονίου δὲν ἦτο ἀνάγκη νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν ἐπιψή-

φισιν τοῦ πολιτεύματος· διότι δὲν μοι ἦτο δυνατόν νά λησμονήσω ὅτι πρὸ ὀλίγων χρόνων καὶ καιρῶν, κατὰ τοὺς ὁποίους ἐγὼ, ὡς ἄτομον, ἐκρινον, ὅτι οἱ Ἑπτανήσιοι ματαιωπονοῦσιν, ὅτι κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, ἐκείνοι καὶ τὰς ψυχὰς καὶ τὰ σώματα προσέφερον πρὸς ἐπιζήτησιν τῆς μεθ' ἡμῶν ἐνώσεως των, οὐδὲ περιουσιῶν, οὐδὲ κόπων ἐφείδοντο πρὸς τοῦτο. Καὶ ἔνα εἶχον πόθον, καὶ ἔνα μόνον πόθον ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σκότους, τῆς ἀπελπισίας· τὸν πόθον νά ἐνωθῶσι μετὰ τῆς Ἑλλάδος. Δὲν μοι ἦτο, λοιπόν, δυνατόν νά λησμονήσω τὴν εὐγενῆ ἐκείνην αὐταπάρησιν, τὸν ἐθνικὸν ἐκείνον ἐνθουσιασμόν, γὰρ τὸν λησμονήσω καὶ νά στρέψω τὰ νῶτα πρὸς τοὺς πληρεξουσίου τῆς Ἑπτανήσου. Διὰ τοὺς λόγους λοιπὸν τούτους δὲν μοι συμβαίνει, κύριοι, νά ἔχω τὴν πεποιθήσιν ὅτι δὲν εἶναι ἀναγκαῖα ἡ παρουσία τῶν πληρεξουσίων τῆς Ἑπτανήσου.—Π. Χιώτου· «Ἱστορία τῆς Ἑπτανήσου», τόμος ὄσος, σελίς 759.

* * *

Μὲ αὐτοὺς τοὺς θερμοὺς, ὑπὲρ τῶν Ἑπτανήσιων, λόγους, ἔκλεισεν ὁ πατριώτης Θ. Δεληγιάννης, τὴν πρὸς τὸν Κ. Βαλτικὸν ἀπάντησίν του.

Τὸν Δεληγιάννην διεδέχθη, εἰς τὸ Βῆμα, ὁ Κ. Ζαΐμης ὅστις διὰ μακρῶν ὑποστηρίζει τὰς ἀπόψεις τοῦ προαγορευσαντος ἀρχηγοῦ. Τῇ προτάσει δὲ τούτου — τοῦ Ζαΐμη— ἀνεβλήθη ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ συντάγματος δι' ἕνα μῆνα, ὅπως παρευρεθῶν καὶ οἱ πληρεξούσιοι τῆς Ἑπτανήσου.

Α. Ι. ΖΩΝΤΟΣ.

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Τὸν τελευταῖο καιρὸ γίνεται πολὺς λόγος γιὰ ἕνα συγγραφεὶα πού ἀναφάνηκε στὸν φιλολογικὸν ὀρίζοντα πρὸ δεκαετίας καὶ σὲ ἡλικία σαράντα χρόνων. Πρόκειται γιὰ τὸν Λύβιο Ρεμπρενάου, πού στὸ 1921 δημοσίεψε τὸ πρῶτο του μυθιστόρημα τὸν «Τζῶν» καὶ ἀμέσως πῆρε τὸ μεγάλο βραβεῖο τῆς χώρας του «Ναστοράλ». Ἐνθαρρυσμένος ἀπὸ τὴν ἐπιτυχία—γιατὶ σὲ λίγο ἡ φήμη του ξεπέφραγε τὰ ὄρια τῆς πατρίδας του, μὲ τὶς μεταφράσεις τοῦ «Τζῶν» του σὲς κυριώτερες Ἑθνοπαϊκῆς γλωσσας,—ἐξέδωσε τὸν ἀμέσως ἐπόμενον χρόνον, ἐν ἄλλο μυθιστόρημα: Τὸ δάσος τῶν φουρκισμένων. Ἀπὸ τότες ἡ φήμη του ἔχει ἀπλωθεῖ παντοῦ, καὶ ἰδίως τὸν τελευταῖο, καθὼς εἶπαμε, καιρὸ, ὅπου τὰ πολεμικὰ ἔργα ἔχουν τελειώσει μιὰ παγκόσμια ἐπιδημία. Ὅλα τὰ ἔργα τοῦ Ρεμπρενάου περιστρέφονται γύρω στὸν πόλεμον, σ' ἐπισόδια πού συγκινοῦν βαθειὰ τὸν ἀναγνώστη. Κι' αὐτὸ γιὰ τὸ Ρεμπρενάου δὲν πέρνει ὡς θέμα τὸν πόλεμον ἀπὸ μόδα, ἀπὸ ονομπισμό, μὰ γιὰ τὸ ἔπαγορεῖται μιὰ πολὺ ἐσώτερη ψυχικὴ ἀνάγκη. Ὁ Ρεμπρενάου πλήρως τὸν πόλεμον μὲ τὸ αἷμα του, καὶ κατὰ τὸ ὅποιο ἀδικημένο. Στὸ δεύτερό του ρωμάντισον: Τὸ δάσος τῶν φουρκισμένων προτάσσει τὴν ἀφιέρωσιν: Στὸν ἀδελφὸ μου χαρισμένο, πού τὸν φούρκισαν οἱ Οὐγγαρέζοι στὰ 1917. Γύρω σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο λοιπὸν περιστρέφονται τὰ σπουδαιότερα ἔργα του. Κι' ἀκριβῶς ἐπειδὴ εἶναι κομμάτια τῆς ζωῆς του, διακρίνονται γιὰ τὴ ζωντανότητά τους καὶ γιὰ τὴ βαθιὰ ψυχολογικὴ τους δράση. Ὁλόκληρος ὁμοῦ ὁ κόσμος τῶν ἔργων του κινεῖται γύρω σ' ἕνα κενό, σ' ἕνα χάος, γιὰ τὸ δὲν μπορεῖ νά βρεθῆ ἕνα σημεῖο χάρας νά στηριχθῆ. Πάχνη παντοῦ μετέωρος, τὴν ἀναζητεῖ μὰ δὲν τὴν βρῖσκει. Καὶ γι' αὐτὸ σ' ὅλα του τὰ ἔργα κυριαρχεῖ ἡ θλίψη. Ὅλα ἐδῶ κάτω εἶναι πόνος, καὶ ἰδίως ὁ ἔρωτας. Λέγοντας ὁμοῦ ἔρωτα, δὲν ἐννοεῖ τὸν ἔρωτα μὲ τὴν κυριολεξία του. Ὅτι καὶ ν' ἀγαπᾷ,

πῆ γῆ, τὴν πατρίδα, καὶ τὰ μικρότερα ἄνυχα πραγματάκια, θάρθει ἡμέρα πού θὰ ποτέσεις γι' αὐτά. Γιατὶ εἶναι πόνος αὐτὴ ἡ ζωὴ πού ἐξακολουθεῖ ἀτάραχη πὸ δρόμο τῆς, θριαμβεύτρια ἀπάνω ἀπὸ τὶς καθημερινὰς τραγωδίαις τῆς.

Στὸ «Τζῶν» κυριαρχεῖ διττῶς τὸ πατριωτικὸ στοιχεῖο. Ὁ Ρεμπρενάου δὲν περιγράφει μονάχα τὸν ἄνθρωπον πού ἀγαπᾷ τὴν πατρίδα του πού μοσεῖ τοὺς ἐχθρούς· τῆς, ἢ τοὺς ἠρωσισμοὺς τῆς ἐπαναστάσεως γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν σκλαβομένων.

Παρομοιάζει συγχρόνως τὸν παλαιὸν ρουμᾶνον χωριάτη πού ἀγαπᾷ, τὴ γῆ, τὸ χῶμα τῆς πατρίδας του, μ' ἕνα τρόπο, πού μοιάζει μὲ ἔρωτα σαρκικό, πού τὸν διατρέφει ἕνας θερμὸς ἠδονισμός. Ἐνας ἔρωτας ἀταβικός, μιὰ ἰσχυρὰ ἐλξίς πού κυριεῖε τὸ αἷμα του, θέριεψε ἀπὸ ὀλόκληρης γενεῆς πρὶν. Ἡ ἀδιάκοπη ἐπαφὴ μὲ τὴ γῆ — καὶ τί δὲν προσπορίστηκε ἀπὸ αὐτή; ψωμί, χρυσάφι, στέγη, ἀκόμη καὶ τὸ μνήμα! — ὑποδούλωσε τὴ σκέψιν του, τὴν καρδιά του. Γιὰ τὴν ἀγάπην τῆς γῆς ἐθυσίασε τὰ πάντα, ὅλες του τὶς πλούσιαι δυνάμεις, τὰ νειάτα του, τὴ χαρὰ του. Κι' ἔρχεται σὰν φυσικὸς ἐπιλογος ὁ θάνατος ὅπως αὐτὸς τὸν θνερνεύεται. Μὲ τὸ τοσπὶ πού ἔσκαψε τὸ χῶμα, ὁ ἐχθρὸς πού σκίζει τὶς σάρκες του, στὴν ἀγωνία τοῦ ψυχορραγητοῦ του στηριζέται τὶς ἀδύνατες παλάμες του στὸ χῶμα, μὲ τὸ αἷμα του πεθαίνοντας βρέχει ἄφτονα, βάφει τὴν ἀγαπημένην του γῆ.

Κ' ἐρχόμαστε στὸ καθαντὸ πολεμικὸ ἔργο του: «Τὸ δάσος τῶν φουρκισμένων». Ὁ λοχαγὸς Μπολόγκα τιμώρησε μ' ἑλαφρὰ συνείδηση, βέβαιος πὼς ἐκτελεῖ τὸ καθήκον του, ἕνα λόγια Τσέχο πού προσπάθησε νά λιποταχθῆ, γιὰ νά ἐνωθεῖ μὲ τοὺς ἀποτελοῦντας μέρος τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοπέδου πατριῶτες του. Δὲν τὸν βαστοῦσε νά σηκώσει τὸ ὄπλο ἐναντίον τους.

Ὁ Μπολόγκα, ὁμοῦ, ὅταν βλέπει τὰ μάτια τοῦ φουρκισμένου νά διαστέλλονται στὴν τελευταίαν του στιγμὴ, ὄχι ἀπὸ λύπη πού ἄφηνε τὴ ζωὴ, οὔτε ἀπὸ ἀπογοήτευσιν πού κατάνησε στὴ φύρακα, μὰ σὰν ἀπὸ ἰκανοποίησιν γιὰ τὸν σκότωσε τοῦ; ἀδελφοῦς του καὶ κἀπόθρῳσεν ἔτσι νά σταθεῖ ἀπάνω ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν του θριαμβευτῆ, ἀρχίζει τότες νά νοιώθει στὴν ψυχὴν του μιὰ ταραχὴ, μιὰν ἀμφιβολία. Μήπως δὲν ἦταν πραγματικῶς αὐτὸ τὸ καθήκον του; Ἀρχίζει μέσα του μιὰ πάλη πού βαστάει γιὰ χρόνια. Τ' ἀποτέλεσμα εἶναι ἀγνόητα νά προτιμήσει κ' αὐτὸς τὸ θάνατον τῆς φύρακας, ὅταν βρέθηκε ὁμοῖα περίπτωσιν.

Ὁ Ρεμπρενάου στὰ ἄλλα του ἔργα, ὅπως στὴν «Τροισουλέαντρα», σκοπὸν του ἔχει νά κεντηθῆσιν κάθε ἀδικία, νά ξεσηκώσει καὶ νά ὑμνήσῃ τοὺς ἀδύνατους καὶ παρεγνωρισμένους τῆς ζωῆς, πού εἶναι τὰ θύματα τῶν ἰσχυρῶν, καὶ ἰδίως νά χτυπήσῃ ἀλύπητα τοὺς διάφορους ἐκφυλισμένους τύπους τῆς σύγχρονης ρουμανικῆς ἀριστοκρατίας.

M. M.

ΙΤΑΛΙΑ

Τὸ θέατρον

Καταρτίστηκε —πάσι ἕνας μῆνας τώρα— τὸ σχέδιον τῆς ἰδρύσεως καὶ τῆς συνηρήσεως ἑνὸς μεγάλου δραματικοῦ θεάτρου ὑπὸ τὴν προστασία τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας. Ὅλο τὸ πολὺπλοκο καταστατικὸν—μιὰ τελεία ὁργάνωσιν πού προβλέπει καὶ τὴ μικρότερη λεπτομέρεια—ἔκαμε ὁ γνωστὸς θεατρικὸς συγγραφεὶας καὶ μυθιστοριογράφος Σὺλβιος Νε' Ἀμίκο. Ἐτσι πραγματικὰ θ' ἀποφέρῃ τὴν καλλιτεχνικὴ ἀναγεννησὶν τῆς ἰταλικῆς σκηνῆς. Στὴ Ρώμην καὶ στὸ Μιλᾶνον θὰ ἐξασφαλισθοῦν γιὰ μόνιμη διαμονὴν θιασῶν δύο ἀπὸ τὰ κυριώτερα οἰκήματα, λαβαίνοντας τὸν κατάλληλον ἀνακαινισμόν. Τὰ θεάτρα θὰ συντηροῦνται ἀπὸ τοὺς Δήμους, ὅπως τὸ Αὐγουσταῖο. Θὰ γίνων ἐιδικὰς σχολὰς μὲ αὐστηρὰς ἀρχὰς, ὥστε στὸ μέλλον νά ἐκλείψῃ ἡ μεγάλη ἔλλειψιν ἠθοποιῶν, σκηνογράφων, ρεζισέρ, πού μαστίζει τώρα τὴν Ἰταλία.

Θὰ παρέχονται στους συγγραφείς όλα τὰ ἀπαιτούμενα μέσα, ὥστε νὰ μὴ μένουν γι' αὐτὸ τὸ λόγο ἔργα ἀξιώλογα στὸ ράφι. Τὸ ρεπερτόριο στὶς δυὸ πόλεις θὰ βασισθῆ ἕξ μῆνες, ἀπὸ 15 Νοεμβρίου μέχρι 15 Μαΐου. Τούτους ἄλλους ἕξ μῆνες γιὰ προπαρασκευαστικὰ δοκιμὰς, γι' ἀνάπαυση καὶ γιὰ διάφορα τουρνὲ στὶς ἄλλες πόλεις τῆς Ἰταλίας, καθὼς καὶ στὶς ἰταλικὰς ἀποικίας. Οἱ δυὸ θίασοι ποὺ θὰ ἐδρεύουν στὴ Ρώμη καὶ στὸ Μιλάνο θ' ἀλλάζουν ἀμοιβαίᾳ κατὰ τὸ δεύτερο τρίμηνο τῆς σαζόν, γιὰτὶ ἡ πείρα ἔχει ἀποδείξει πὼς στὴν Ἰταλία δὲν μπορεῖ νὰ διατηρηθεῖ μόνιμα σὲ μιὰ πόλι ἕνας θίασος ὅπως ἡ Comédie Française.

Ἐχτός ἀπὸ τὰ δυὸ αὐτὰ κῆρια θεάτρα πρόκειται νὰ λειτουργήσῃ ἐπίσης ὑπὸ τὴν προστασία τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας, ἓνα μικρὸ πειραματικὸ, στὴν πρῶν ἄθουσα τῆς Ἐλευσώνας Ντουζέ, ποὺ θὰ χρησιμεύει γιὰ σπουδαστὶ καὶ γιὰ σχολὴ θεάτρου. Ἐκεῖ θὰ πηγαίνουν νὰ σπουδάζουν ἠθοποιοὶ ἀπ' ὅλην τὴν Ἰταλία, νέοι μὲ πραγματικὸ ταλέντο, πληρώοντες ἓνα ἐλάχιστο κρηναῖο ποσό. Θὰ μορφώνονται, θὰ μαθαίνουν τὴν ἱστορίαν τοῦ θεάτρου, τοῦ τραγουδιοῦ, τὰ διάφορα τρένα, τὸ χορὸ κ τ.λ. Ἀπὸ μέσα ἐκεῖ θὰ βγαίνουν ἄρτια καταρτισμένοι ἠθοποιοὶ καὶ σκηνογράφοι. Κατόπιν θὰ τοὺς στέλνουν καὶ στὸ ἐξωτερικὸ γιὰ τελειοποίησιν. Τὸ πειραματικὸ αὐτὸ θεατρικὸν θὰ φροντίζει ν' ἀνεβάζει τὰ ἔργα τῶν νέων συγγραφέων, ποὺ πραγματικὰ ἀξίζουν, μὰ ποὺ ἐπειδὴ εἶναι ἀκόμη ἀγνωστοὶ δυσκολεύονται νὰ βροῦν γιὰ νὰ παίξουν τὰ ἔργα τους καὶ θὰ ἐνεργεῖ πάντα ἀπὸ κοινὸν μὲ τὸ σύλλογον τῶν θεατρικῶν συγγραφέων.

M. M.

ΔΙΑΦΟΡΑ

— Δημοσιεύομε μιὰ ὄμοια μετάφραση τοῦ φίλου ἑλληνοῖταλοῦ ποιητῆ Θεόδ. Βρίκου, ποὺ, ἔπειτα ἀπὸ δυὸ γενεὲς διαμονὴν στὴν Ἰταλία, γύρισε στὴν πατρίδα του κ' ἐγκαταστάθηκε στὴν Ἀθήνα. Λάτρης τῆς κλασσικῆς ὠραιότητος, ποιητῆς ἀληθινῆς καὶ αὐτὸς, ἄρχισε νὰ μεταφράζει τὸν Παλαμά, ἐκδίδοντας ὀλόκληρον τόμον, κ' ἀφιερώνοντας ἀκόμη ἓν ἄλλον γιὰ τοὺς καλύτερους ἄλλους ἑλληνες ποιητῆς. Βοηθεῖται ἀπὸ τὴν κ. Μαριέττα Μινώτου, ἡ ὁποία θὰ προλογίσῃ μὲ κριτικὰς βιογραφίας καὶ ἀναλύσεις τῶν ἔργων των.

— Λάβαμε ἀπὸ τὸ Σικάγο τὸ «Καταστατικὸν τῆς ἀδελφότητος τῶν Ζακυνθίων» ποὺ ἰδρύθηκε ἐκεῖ τελευταῖα. Εἶναι ἡ πρώτη φορὰ ποὺ οἱ Ζακυνθιοὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐνώνουνται ἀδελφικὰ μὲ πατριωτικούς, ἐξεγνησιατικούς κ' ἀνθρωπιστικούς σκοπούς. Τὸ καταστατικὸν προβλέπει καὶ γιὰ τὴν ἔκδοσιν περιοδικοῦ μὲ ἐπιχορηγήσασιν ἑκατὸν δολλαρίων κρηναῖως. Ἡ Ἰόνιος Ἀνθολογία χαίρει ἰδιαίτερα δι' αὐτὸ καὶ τοὺς εὐχεται καλὴν σταδιοδρομίαν.

— Ἡ εὐεργετικὴ δράσις τῆς Ὑπουργίας τοῦ κ. Παπανδρέου ἐκδηλώνεται παντοῦ, σ' ὅλες τὰς ἐπαρχίας, ἐξὸν ἀπὸ τῆς Ζάκυνθο. Ἡ καλὴ, ἡ καλλίστη διάθεσις, μποροῦμε νὰ τὸ βεβαιώσομε, δὲ λείπει ἀπὸ τὸν ἀνακαμιστὴν Ὑπουργόν. Ἐχομε ὁμοίως νὰ φέξομε τὴν ἀδράνεια τῶν ἐνδιαφερομένων ποὺ ἀφίηρον ἀνεκμετάλλετη τὴν μοναδικὴν εὐκαιρίαν. Αὔριο ὁ κ. Παπανδρέου φεύγει ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖον καὶ ἡ Ζάκυνθος δὲ θὰ κατορθώσῃ ποτὲ ν' ἀποκτήσῃ οὔτε σχολεῖα, οὔτε τόσα ἄλλα ἀπὸ κείνα ποὺ πέτυχαν ἄλλες ἐπαρχίαι, ποὺ αὐτὰ τελευταῖα δὲν ἔχουν οὔτε τὸν πολιτικόν, οὔτε τὴν ἱστορίαν τῆς.

— Συγχαίρομε τὸν ἀρχιεπίσκοπον Ζακύνθου κ. Μερόκη καὶ τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον γιὰ τὸ μέγαλον τοὺς ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν διάσωσιν τῆς βιβλιοθήκης Δεβιάζης.

— Ὁ κ. Τσαρλάντιν, πρόεδρος τῶν Ἰταλῶν ἐκδοτῶν καὶ ἔργων τῆς Ἰταλικῆς Ἐβδομάδος τοῦ Ζακύνθου, σὺν περιοδικῷ του «Angustea» ἔγραψε τὶς ἐντυπώσεις του ἐπὶ τῶν ἄρθρων. Στὸ πρῶτον ἐξηγώντας τὴν λιγοστὴν διάδοσιν τῆς ἰταλικῆς γλώσσας στὴν Ἀνατολή, παρ' ὅλες τὰς χιλιάδας τῶν ἐγκαταστημένων ἰταλῶν, βρίσκει

πὼς ἡ γαλλικὴ ἐπιρροή, ἰδίως στὴν Ἑλλάδα, εἶναι μεγάλη, πρᾶγμα ποὺ φαίνεται εὐκόλως ἀπὸ τὴν διάδοσιν τῆς γαλλικῆς, ποῦχει καταστήσει σχεδὸν ἡ ἐπίσημη γλῶσσα μας καὶ ἡ γλῶσσα τῆς κοσμικῆς ζωῆς. Τὸ πὼς, τώρα, ὁ κ. Τσαρλάντιν ἔβγαλε τέτοιο συμπέρασμα εἶν' ἀκατανόητον. Μιὰ γλῶσσα μαθαίνεται ὄχι μόνον ἀπὸ γούστο ἀλλὰ καὶ ἀπὸ συμφέρον. Ἡ γαλλικὴ εἶναι μιὰ διεθνὴς γλῶσσα ποὺ χρειάζεται στήν σταδιοδρομίαν καθενός. Καὶ στὴν Ἰταλία τὴν μόνην ξένην ποὺ μαθαίνουν ἔπειτα ἀπὸ τὴν δικήν τους, εἶναι ἡ γαλλικὴ. Τοῦτο ὀφείλεται βέβαια στὴν ἰσχυρὴ γοητεία, ποὺ ἐξασκεῖ ἡ τελευταία μὲ τὸ φῶς τοῦ ἰσχυροῦ φιλολογικοῦ γούστο, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ ὁ ἄλλος λόγος. Τὸ λαμπρὸν ἐκεῖνο φῶς, τὸ ὄνειρον κάθε πολιτισμένου, ὁ ἀκατανίκητος μαγνήτης, ἡ πρωτενοῦσά τῆς τραβᾷ ἀδιάκοπον τοὺς ξένους. Ὁ δυνατὸς ἔπειτα ἐκεῖνος δυνατότης, ἡ μόδα, τραβᾷ ἄθελα στὸ βασιλεῖον τοῦ τὸν καλὸν κόσμον. Ἄν προσθέσομε τώρα τὶς χιλιάδες ποὺ πηγαίνουν καὶ σπουδάζουν καὶ τὸν ἄλλον λόγον τῆς χρησιμότητος τῆς γαλλικῆς, μποροῦμε νὰ ἐξηγήσομε εὐκόλως τὸ γιὰτὶ ἡ γαλλικὴ ἔχει τὴν μεγαλύτερη διάδοσιν στους ξένους λαούς. Φυσικὰ ὁ κ. Τσαρλάντιν θὰ συνάντησε στὸν καλὸν κόσμον Ἑλληνες, ἰδίως γυναῖκες, ποὺ μιλοῦσαν ἀναμεταξύ τους ἀπὸ νομιτισμοῦ, γαλλικά. Ἄλλ' ἀπ' αὐτὸ ἕως τὸ νὰ συμπεραινῇ πὼς ἔχει καταστήσει καὶ ἐθνικὴν μᾶς γλῶσσαν, εἶναι κάτι παραπάνω ἀπὸ διαφορὰ. Δὲ θέλομε νὰ ογκύρομε αἰσθητικῶς τὶς δυὸ γλώσσας οὔτε νὰ κρίνομε γιὰ τὴν δικαίαν ἢ ἀδικὴν ὑπεροχὴν τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης φιλολογίας. Κεῖνον ποὺ μᾶς κακοφαίνεται εἶναι ποὺ ὁ συμπαθητικὸς μᾶς συγγραφέας καὶ φίλος, μὲ καλὴν πίστην, ἀναντίρρητα, ἀλλὰ καὶ δίχως καμίαν εἰδικότητα, μιλεῖ γιὰ τὸ . . . γλωσσικὸν μᾶς ζήτημα.

«Ἡ δημοτικὴ—γράφει—δὲν εἶναι προσητὴ σ' ὄλους. Ἡ ἀρχαία, φυσικὰ, ἀκόμη περισσότερο. Καὶ μόνο—λέγει—λίγοι εἶναι ἀφοσιωμένοι σ' ἓνα εἶδος διαλέκτου, ποὺ συνήθεισαν νὰ τὴν λένε ἐθνεῖα καὶ ποὺ ἔχει τὶς μεγαλύτερας συμπάθειας στὸ λαόν. Μὴ ὑπάρχοντας, λοιπόν, τελικῆς ἐθνικῆς γλώσσας δὲν ὑπάρχει καὶ ἑλληνικὴ ἐκδοτικὴ κίνησις. Κι' αὐτὸ φαίνεται εὐκόλως ἀπὸ τὸν μέγαλον ἀριθμὸν—80 ο)ο—τῶν γαλλικῶν βιβλίων στίς προθήκας τῶν βιβλιοπωλείων».

Πληροφοροῦμε λοιπόν τὸν κ. Τσαρλάντιν ὅτι δὲν ἔχει σωστὰς πληροφορίες. Στὴν Ἑλλάδα μιλεῖται μιὰ καὶ μόνη γλῶσσα, γλυκειὰ καὶ ἀρμονικὴ; ἡ δημοτικὴ μᾶς. Αὐτὴ εἶναι καὶ ἡ φιλολογικὴ μᾶς γλῶσσα, στὴν ὁποία γράφονται ἀνεξαιρέτως ὅλες οἱ χιλιάδες τῶν λογοτεχνικῶν βιβλίων ποὺ βγαίνουν. Δὲν ὑπάρχει ἐδῶ καμίαν παραφωνίαν. Σ' αὐτὴν ἔχουν γραφῆ καὶ γράφονται ἀριστουργήματα τόσο στὴν ποίησιν ὅσο καὶ στὴν πρῶσιν, ποὺ θάκαναν τιμὴν καὶ στὸ πῶν μέγαλον ἔθνος. Ἐχομε βέβαια καὶ τὴν καθαρῶν τῶν ἐφημερίδων, ποὺ μεταχειρίζεται καὶ τὸ κράτος, ἀπαράλλακτα ὅπως ἄλλη εἶναι ἡ γλῶσσα τοῦ Ντ' Ἀννούντιο καὶ ἄλλη ἐκεῖνη ποὺ γράφονται οἱ ἰταλικῆς ἐφημερίδες. Οὔτε μέσα σὲ λίγα χρόνια διαμορφώθηκε ἡ ἰταλικὴ γλῶσσα. Ὑπάρχουν ἐκεῖ διάλεκτοι ποὺ δὲν ἔχουν παρὰ μακρονή συγγένειαν μεταξὺ τους. Κι' ὁμοίως δὲν εἶπε κανεὶς πὼς δὲν ἔχουν τελικὴ ἐθνικὴ γλῶσσα. Ἄν γράφεται τώρα σὲ μᾶς πολλὰς φορές κατὰ ἡ δημοτικὴ μᾶς αὐτὸ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἀξίαν ὡς λογοτέχνη τοῦ συγγραφέως.

Ἐἓνα βιβλίον εἶναι φυσικὸν νὰ πουλιῶνται καὶ στὴν Ἑλλάδα, στὰ διεθνή βιβλιοπωλεῖα, τόσο περισσότερο ποὺ εἶνε καὶ χώρα τουριστικὴ. Ἐνα εἶναι ἀλήθεια πὼς ἡ γαλλικὴ καὶ ἡ γερμανικὴ ἐπιστήμη ἔχουν μέγαλον γόητρον στὴν Ἑλλάδα. Πρέπει νὰ ὁμολογήσομε πὼς ἐδῶ εἶν' ἀδικημένη, τουλάχιστον ὅσον ἀφορᾷ τὰ τελευταῖα χρόνα τῆς Ἰταλίας. Τὸ γιὰτὶ συμβαίνει αὐτὸ δὲν πρόκειται νὰ ἐξηγήσομε ἐδῶ. Μόνον ὅσο γιὰ τὴν γλῶσσαν λέμε πὼς μιὰ φορὰ ἦταν πολὺ διαδεδομένη στους μορφωμένους κύκλους, ἰδίως στὴν Ἑλλάδα. Πολλοὶ σπουδάζαν στὴν Ἰταλία. Ἀλλὰ ὑπῆρχαν μαθητῆς ἐξῆχοι ποὺ τὴν δίδασκον. Ἀνθρώποι μ' ἐνθουσιασμὸν γιὰ τὴν γλῶσσαν τους, ἀξιοί, καὶ πρὸ παντός, βαθειὰ φιλέλληνες. Τὰ σχολεῖα καὶ τ' ἄλλα προπαγαγιστικὰ μέσα δὲν κάμνον ἀπολύτως τίποτε. Λεῖπει ὁ ἄδολος ἐνθουσιασμὸς. Ἐχο

δει δασκάλους πού εξέφραζαν καθαρά τὸ μῖσος τους ἐναντίον κάθε τί τοῦ ἑλληνικοῦ. Γιὰ νὰ ξαναποχτίσει ἡ 'Ιταλία τὴ θέση της καὶ τὴν πνευματικὴν ἐπιρροήν της θάπρεπε νὰ μισολαβήσουν πολλὰ χρόνια καὶ σταθερὰ ἐργασία. Πρὸ παντὸς θάπρεπε νὰ τραβήξουν τὰ πανεπιστήμιά της τοὺς νέους. Ἔχει συντελεσθεῖ τελευταία στὴν 'Ιταλία μιὰ τέτοια πρόοδος, σ' ὄλους τοὺς κλάδους—ἀρχιτεκτονικὴ, ὀδραυλικὰ ἔργα, μηχανικὴ, βιομηχανία, ἐπιστήμες—πού εἶναι κρῖμα νὰ ἀγνοεῖται ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ νεολαία πού θέλει νὰ σπουδάξει. Οἱ φοιτητὲς εἶναι ἐκεῖνοι πού προπαγανδίζουν ἐνθουσιωδέστερα γιὰ τὸν τόπο τῶν σπουδῶν των. Ἄς ἀφήσουμε πού ἀπὸ τίς χιλιάδες τῶν Ἑλλήνων διανοουμένων—πού γνωρίζουν ὅλοι γαλλικὰ—κεῖνοι πού ξέρουν ἰταλικὰ μετριῶνται στὰ δάχτυλα.

Ὅσο γιὰ τὸ δεύτερο ἄρθρο του γιὰ τὰ κόμματα καὶ τίς πολιτικὰς δοξασίας τους τὸ βέβαιο εἶναι πὼς ὁ Ἕλληνας εἶναι αἰσθηματίας καὶ πείσμονας. Κάνει ὁ ἴδιος εἰθώλια ἀλλὰ καὶ τὰ τσακίζει. Ὁ Ἕλληνας ἀγαπᾷ τρελλὰ τὴν ἐλευθερίαν του, ἀδιάφορα ἂν σ' ἀνώμαλες καταστάσεις, εἶναι κάποιος ἐλαστικός.

Σ. Μ.

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Μιὰ ἐκτενέστερη καὶ ἐπίκαιρη βέβαια παρακολούθηση τῶν θεάτρων γιὰ ἓνα μνημιαῖο περιοδικό, εἶναι ἂν ὄχι ἀδύνατη, τουλάχιστο δυσκολοκατόρθωτη. Μὰ ἐκτὸς ἀπ' αὐτὸ δὲν ὑπάρχει καὶ λόγος γιὰ μιὰ τέτοια δουλειά. Πολλὰ ἀπ' τὰ ἔργα πού θὰ κριτικίζονται σὲ κάθε τεῦχος θάχουν ἤδη κατέβει ἀπ' τὸ πρόγραμμα τοῦ θεάτρου καὶ γιὰ τ' ἄλλα θάχουν προλάβει ἡ ἐφημερίδες.

Γιαντὸ προτίμησα, ἀποδεχόμενος τὴν θεατρικὴ κριτικὴ πού εὐγενικὰ μοῦ ἀνέθεσε ἡ διεύθυνση τῆς «'Ιονίου Ἀνθολογίας», νὰ δίδω σὲ κάθε τεῦχος ἓνα συνοπτικὸν σημεῖωμα γιὰ τὴν κίνησιν κάθε θιάσου, παρὰ νὰ μιλῶ ξεχωριστὰ γιὰ κάθε ἓνα ἔργο. Ἐτσι πιστεύω πὼς ἡ στήλη αὐτὴ θὰ προσφέρει περισσότερο σ' ὄλους ὅσους ἐνδιαφέρονται γιὰ τὸ θέατρο καὶ θάθελαν νὰ τὸ παρακολουθοῦν ἀπ' αὐτὴν.

Τὸ φετινὸ καλοκαίρι ξεφύτρωσαν σὺν μανιτάρια ἓνα σωρὸ θιάσοι. Ποιοὶ ἀπ' αὐτοὺς θὰ κρατήσουν ἴσαμε τὸ τέλος καὶ ποιοὶ θὰ κλείσουν, ἀγνωστο. Πάντως ἓνα εἶναι βέβαιο. Δὲν θὰ μπορέσουν ὅλοι τους νὰ φτάξουν ἴσαμε τὸ τέλος. Ἄς προχωρήσουμε τώρα.

Θιάσος Ἀργυροπούλου.—Ὁ θιάσος τῆς ἑλληνικῆς κωμῆς (;) τοῦ κ. Β. Ἀργυροπούλου ἀρχισε ἐφέτος τίς παραστάσεις του στὸ Κεντρικὸν μὲ μιὰ γερμανικὴ κωμῆδι τῶν Bernauer καὶ Oesterreicher «Ἐρως ἐπι πιστώσει». Ἀνέβασε μετὰ τὸ «Γκράντ Ὁτέλ» τοῦ Frank, ὕστερα τὸ «Ἀψε-Σβῦσε» τοῦ Molnar καὶ τελευταία τὸ «Εἶναι γιὰ γέλοια».

Ἡ πρώτη ἦταν μιὰ χονδροκομμένη φάρσα, μιὰ κουραστικὴ ἀλληλοδιαδοχὴ παραδοξολογιῶν, ἀνεξηγήτων πραγμάτων, ἀπιθανοιήτων, ἐξωφρενισμῶν. Τὸ «Γκράντ Ὁτέλ» ἀντίθετα μιὰ λεπτὴ σάτυρα, ἓνα εὐχάριστο κατασκευάσμα πού ἂν δὲν τὸ κατέστρεφε μὲ τὸ παῖξιμό της ἡ κ. Γιώτα Λάσκαρα, θὰ μποροῦσε νὰ κρατήσῃ γιὰ πολὺ καιρὸ τὸ πρόγραμμα τοῦ θεάτρου. Ἡ κωμῆδι τοῦ Molnar, ἀκόμα καλλίτερη. Σάτυρα καὶ αὐτὴ τῆς ταχύτητος καὶ τοῦ ἀμερικανισμοῦ τῆς ἐποχῆς μᾶς, μᾶς ἔδωσε τὴν εὐκαιρίαν νὰ θαυμάσουμε τὸν κ. Ἀργυροπούλου σ' ἓνα ρόλο πού μόνον αὐτὸς μποροῦσε νὰ ἐμψυχώσῃ. Τὸ τελευταῖο καὶ παρόμοιο μὲ τὸ πρῶτο. Γενικὰ ὁ θιάσος τοῦ Ἀργυροπούλου ἴσαμε σήμερα δείχνει πὼς ἀδιαφορεῖ ὁλότιστα γιὰ τὸ ποιὸν τῶν

ἔργων πού ἀνεβάζει καὶ ἐνδιαφέρεται μόνον καὶ μόνον γιὰ τίς ταμειακὰς εἰσπράξεις του.

Ὁ Θιάσος Βεάκη.—Ἀρχισε στὰ «Διονύσια» μὲ τὸν «Πατέρα» τοῦ Ἐτυμπεργκ, καὶ ὕστερα μᾶς ἔδωσε τοὺς «Πόθους κάτω ἀπ' τῆς Λεῦκες» τοῦ O'Neil, τὸ «Γυαλένια Γοβάκι» τοῦ Molnar, τὸν «Θεῖο Βάνια» τοῦ Τσέχωφ.

Ἡ προσπάθεια τοῦ Βεάκη εἶναι ἀξιοπρόσβητη καὶ ἄξια κάθε ὑποστήριξης—παρ' ὅλη τὴν γκάφα του γιὰ τὸ ἀνέβασμα τοῦ ἔργου τοῦ Molnar.— Παρ' ὅλο αὐτὰ φαίνεται πὼς ἡ ἔλλειψις μᾶς κεντρικῆς διευσθύνσεως καὶ μιᾶς μεθοδικώτερης ἐργασίας, θὰ τὸν ἀναγκάσουν νὰ σταματήσῃ τὴν προσπάθειαν του αὐτὴ. Τὸ πρᾶγμα βέβαιον εἶναι θλιβερό, γιὰτι μὲσα στὸ θίασο, ὑπάρχουν ἐκτὸς ἀπ' τὸν κ. Βεάκη, ἤθοποιοὶ πού καὶ ἀγαπητοὶ εἶναι στὸ μεγάλο κοινὸ καὶ δὲν θάπρεπε νὰ μείνουν χωρὶς ἐργασία ἢ νὰ ἀναγκασθοῦν νὰ πάρουν τὰ περιχόρια καὶ τὰ χωριά γιὰ νὰ συντηρηθοῦν. Τί νὰ πῆ ὅμως κανεὶς; Εἶναι κάτι πού συμβαίνει μοιραία ὅταν λείπει ἀπὸ μιὰ ἐπιχείρησιν ἡ ἐνιαία διεύθυνση.

Θιάσος Μουσούρη.—Ἐκανε τὴν ἐναρξὴν του μ' ἓνα βουλεβαρδιέριο ἔργο τὸ «Μελὸ» τοῦ Μπερστάιν.—Ἴσως ἀποβλέποντας καὶ αὐτὸς πρὸ πολὺ στὸ Ταμεῖο—καὶ ὕστερα ἂν ἐξαιρέσει κανεὶς τὸ «Χαῖρε Νύμφη» τοῦ κ. Γρηγ. Ξενοπούλου πού παρ' ὅλο πού δὲν στάθηκε ἦταν ἔργο μὲ πνοὴ καὶ φανέρωνε σὲ πολλὰ σημεῖα τὸ γερὸ γράψιμο τοῦ ἐκλεκτοῦ συγγραφέα του, μᾶς ἔδωσε ἓνα σωρὸ ἀρλοῦμπες, πού μονάχα ἓνα ἀνεκτικὸ κοινὸ ἦταν δυνατό νὰ ὑποφέρῃ.

Θιάσος Ρῶτα.—Τὸ Λαϊκὸ Θέατρο τοῦ Παγκρατιοῦ καὶ αὐτὸ δὲν πῆγε καλλίτερα ἀπ' τὸ προηγούμενον, ὄχι τόσο ἀπὸ ἀπόψεως ἔργων ὅσο ἀπὸ τὸ φρικτὸ καὶ ἀπαίσιον ἀνέβασμα τους. Τί νὰ πῆ κανεὶς; Ἐνόσω ὁ κ. Ρῶτας πρεσβεύει ὅτι ἀδιαφορεῖ ὁλότιστα γιὰ τὴν ἐρμηγείαν τῶν ἔργων καὶ τοῦ φταῖναι μόνον νᾶναι τὰ ἔργα αὐτὰ καλὰ, ἀσφαλῶς δὲν θὰ δοκιμάσει τὴν εὐχαρίστησιν καὶ διὰ τὴν προσπάθειαν του δικαιωμένην.

Θιάσος Νέων Καλλιτεχνῶν.—Ὁ θιάσος αὐτὸς ὑπὸ τὴν καλλιτεχνικὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Ἰωαννοπούλου ἀρχισε στὸ θεατρικὸν τῆς Ἀτλαντίδος, («Ἐξάρχεια») τίς παραστάσεις του μ' ἓνα ἔργο τοῦ κ. Ἰωαννοπούλου «Τί φταῖει ἡ Νίτσα». Εἶναι τὸ καλλίτερον ἑλληνικὸν ἔργο πού δόθηκε φέτος ἴσαμε τὴν στιγμὴν αὐτὴν. Ἐνα λεπτὸν πραγματάκι, ζωντανό, ἀπηλλαγμένο ἀπὸ φιλοσοφικὰς ρητορείας καὶ ἀφορισμοῦς. Κάτι πού τὸ παρακολουθεῖ κανεὶς εὐχάριστα καὶ μ' ἐνδιαφέρον.

Μετὰ ἀνέβασε μερικὰ παλιὰ ἑλληνικὰ ἔργα. Τὸν «Πειρασμό» τοῦ κ. Ξενοπούλου, τοὺς «Πετροχάρηδες» τοῦ κ. Παντελῆ Χόρν, τὴν «Σάσα παντρεύεται» τοῦ κ. Ἰωαννοπούλου.

Αὐτὴ μὲ λίγα λόγια ἡ κίνησιν τῶν θεάτρων μας ἴσαμε σήμερα. Πλούσια σὲ ἔργα ἀλλὰ ἀμύπητοι σὲ καλὰ ἔργα.

ΝΤΟΛΗΣ ΝΙΚΒΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΣ

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ. — «Δυρικὰ Χρώματα», ποιήματα.

Ἐν ποίησιν νὰ δώσωμε πίστιν στὸ γράμμα τοῦ ἔργου ἐνὸς ποιητοῦ, σὲ καμμίαν ἄλλη συνλογὴν του ὁ κ. Ρήγας Γκόλφης δὲν ἦταν τόσο θλιμένος, ὅσο στὰ «Δυρικὰ Χρώματα». Ἀλλὰ καὶ σὲ καμμιάν ἄλλη τόσο ἀέριον. Τὸ τελευταῖον τοῦ βιβλίου εἶναι ἀντιπροσωπευτικὸν ὅλης του τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ποιητικῆς του φυσιογνωμίας.

Ὅσοι συνήθως κρίνουν τὸν κ. Γκόλφη, τὸν χαρακτηρίζουν εὐκολὰ γιὰ ποιητὴν

στοχαστικό. Πρόκειται δηλαδή για τούτο—δτι δὲν ἐννοεῖ νὰ θυσιάσῃ ἐντελῶς τὴν σκέψιν στὴν ἀόριστη μουσικὴ αἴσθησι, πρᾶγμα ποὺ στὸν καιρὸ μας θεωρεῖται γιὰ κορυφαία ἀρχὴ τῆς Ποιητικῆς. *Ἔτσι, τὰ ποιήματά του ἔχουν πάντοτε θέμα, ἔχουν ἰδέες, ἔχουν στοχασμούς. *Ἡ ἐμβάθυνσή μας στοὺς φραστικούς τρόπους καὶ στὰ σχήματα τοῦ ποιητοῦ δὲν ὀδηγεῖ πρὸς τὰ ὑποβλητικά καὶ φευγαλέα σκίθροτα τοῦ ὑποσυνειδήτου, ἀλλὰ πρὸς τὴν ὁλοκληρῶση ἐνὸς νοήματος καθαροῦ καὶ ἀπολύτως προαιτοῦ, ποὺ φέρνει συχνὰ στὸ νοῦ τὸ περίφημο τοῦ Σολωμοῦ ἐκεῖνο: «πρέπει ὁ νοῦς πρῶτα νὰ συλλάβει κ' ἔπειτα ἡ καρδιά νὰ ἀσθανθῇ θεοῦ δ,τι ὁ νοῦς συνέλαβε». Αὐτὸς εἶναι ὁ δρόμος τοῦ κ. Γκόλφης. Μουσικὴ, ἀλλὰ καὶ σκέψη.

Τὰ ξεῦρεῖ καὶ τὰ δυό. Μποροῦσε νὰ διαλέξῃ; *Ἐπροτίμησε νὰ συμβιβάσῃ; *Ἡ ἢ ποιητικὴ αὐτὴ πειθαρχία τοῦ παρονοιάσθηκε ὡσὰν ἢ μοιραία συνέχεια καὶ συνέπεια μιᾶς πρόωρης θυσίας, μιᾶς ἀνάγκης ἐξωτερικῆς,—βιωτικῆς, οἰκογενειακῆς, κοινωνικῆς,— μιᾶς συνθήκης ποὺ ποτὲ δὲν τῆς ἤρεε δικαίωση ὁ ποιητὴς κατὰ βάθος; *Ἰσως,—ἀν καὶ πάλι πρέπει νὰ πιστεύωμε στὸ γράμμα:

«Ἐσὺ, ὦ ἐσὺ,
τοῦ πόθου μου ληστεία,
στεγνὴ ἀρετὴ!»

Καὶ ἄλλοῦ:

«Πλανερὰ μὲ νανοῦρίζαν
παραμύθια
μὰ ἦρθες σὺ καὶ μὲ φώτισες,
μαύρη ἀλήθεια!»

Στὸ κρισιμώτερο σημεῖο τοῦ ἔργου του φθασμένος, δὲν ἔχει λοιπὸν νὰ μᾶς δώσῃ ἄλλην *Ἀλήθεια, ἀπὸ αὐτὴ τῆ «μαύρη»,—ποῦ εἶναι δίχως ἄλλο ὁ μοιραῖος συμβιβασμὸς τῆς πνευματικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς αἰσθηματικῆς ζωῆς μὲ τὴν ὄλική καὶ τὴν ταπεινὴ καθημερινὴ ἔγνοια; *Θὰ ἦταν ἀδικο νὰ μὴν ἐσημειώνουμε γιὰ τέτοια, τὴν πηγαία, τὴν εὐτυχημένη, τὴν ἀκέραια Φυσιολογία του. *Ἄ ναι, αὐτὴ ἢ χαρὰ τοῦ ἀπομένει ἀναφαιρέση, καὶ ἀπ' ἔξω καὶ ἀπὸ μέσα. *Ὅταν βρῖσκειται στὴ φύση, εἶναι εὐτυχής! *Ἀφθαρτὴ αὐτὴ, πιστὴ, πανταχοῦ παρούσα, εἶναι πάντα ἢ γεμάτη ἀνταμοιβῆς ἐγκατάλειψη. Καὶ εἶναι χαρακτηριστικὸ πῶς τῆ φύση ὁ κ. Γκόλφης βλέπει σχεδὸν πάντα στὴν εἰδυλλιακὴ τῆς ὄψη *Ὅχι μόνο στὸν *Ἀπρίλη τῆς, μὰ καὶ στὸ φθινόπωρό τῆς εἰδυλλιακῆ.

«Τώρα σὲ βλέπω ἀπόμακρο μὲς στ' ἀττικό χινόπωρο,
ποῦ εἶναι σὰν ἀνοιξη χλωρό...»

*Ἄλλ' ἔξω ἀπ' αὐτὴ, δὲν βλέπει καμμὴν ἄλλη. Κάτω ἀπὸ τὴ σοφὴ του φόρμα, ὑπάρχει μόνο ἢ ἀνησυχία κ' ὁ σπαραγμὸς. Κι' ὅταν, συχνὰ, βγαίνουν αὐτὰ ὡς τὴν ἐπιφάνεια, τέμνουν τὸ μέτρο σὲ ἐλάχιστες συλλαβές, καὶ γοργοδένοντας μὲ μιὰ προὴ τρία-τέσσερα τετράστιχα, φτάνουν ἀπότομα στὸ τέλος... Εἶναι τὰ ποιήματα ποὺ θὰ ἠμποροῦσα νὰ ὀνομάσω ἐπιγράμματα.

Τὰ σχετικὰ ἡρεμώτερα βρῖσκονται στὴ σειρά τῶν «Λυρικῶν Χρωμάτων». Εἶναι αὐτὰ τ' ὠραιότερο ἴσως στιχουργικὸ εἶδος τοῦ κ. Γκόλφης. *Ἡ stance. *Ὁραῖες βαθεῖς ἐλεγείες, ποὺ ἂν ὁ προπαροξύτονος στίχος δὲν τις ὤξυνε κάπως ἀσυμβίβαστα, θὰ ἐκυλοῦσαν μὲ ἀπαλότερο καὶ γλυκύτερο ἀκόμη τρόπο. *Ἐχει ὁμοίως κ' αὐτὸς ὁ στίχος εὐρήματα, ἂν κοιθῇ χωριστά. Καὶ ὁ κ. Γκόλφης, ποὺ μεταχειρίζεται τὰ μέτρα μ' εὐκολία ταχυδακτυλογικῆ, δὲν θὰ ἠμποροῦσε νὰ ἡσυχάσῃ ἐπάνω σ' ἓνα δεκαπεντάσύλλαβο τῆς ἐλληνικῆς παραδόσεως. Κάθε πρᾶγμα ἔχει καὶ τὴν ἐξήγησή του.

Στὰ δημοτικά, στὰ δημοτικοφανῆ ποιήματα—τὸ τρίτο στιχουργικὸ εἶδος τοῦ κ. Γκόλφης,—κεῖ βέβαια ὁ στίχος εἶναι κανονικός. *Ἀλλὰ δὲν πιστεύω γιὰ τοῦτο μόνο, ν' ἀρέσουν ὅσο τὰ δυό ἄλλα. *Ὁ κ. Γκόλφης εἶναι πολὺ στοχαστικός ἢ πολὺ λυρικός, ὥστε νὰ προσαρμωθῇ σὲ μιὰ τέτοια ἐκδήλωση καθαντὸ πηγαία, καὶ ναῦρη τις ἰσομετρες ἀναλογίες ποὺ χρειάζονται γιὰ τὴ γνήσια σύνθεσή τῆς.

ΤΕΛΟΣ ΚΙΤΑΣ

ΔΙΑΛΕΚΤΗΣ ΖΕΥΓΩΛΗ: «Τραγούδια τῆς μοναξιᾶς». *Ἐκδοσις Μουσικῶν Χρωματικῶν, Ἀθήνα, 1931.

*Ὁ Κωστῆς Παλαμᾶς προλογίζοντας τὰ τραγούδια τῆς δ. Ζευγῶλης ὑποστηρίζει πῶς ἢ ποίηση, καλὰ-καλὰ, δὲν εἶναι τίποτε περισσότερο, παρά μιὰ μελωδία ἀπὸ μετρημένα λόγια. Τὸ ἴδιο ἄκουσα κάποτε νὰ λέει κ' ὁ Καζαντζάκης συζητώντας γιὰ τὴν ποίηση καὶ συγκεκριμένα πάνω στὰ ποιήματα τοῦ Μαλακάση. *Ἄν παραδεχτοῦμε, λοιπὸν, τὸ δόγμα τοῦτο τῶν δυὸ μεγαλῆτερων σημερινῶν μας ποιητῶν δὲν μποροῦμε παρά ἀδίσταχτα κ' ἀνεπιφύλαχτα ν' ἀντικρούσωμε τὴν νέα ποιητρία τῶν «Τραγουδιῶν τῆς μοναξιᾶς» σὰ μιὰ καλὴ τεχνίτρια τοῦ ἔμμετρου λόγου, ποὺ ἐμπνέεται μαζὶ ἀπὸ μιὰ καθάρια λυρικὴ διάθεση, ἀγνή κ' ἀδολή ὅσο τ' ἀγρολούουδα τῆς ἰδιαίτερης πατριδας τῆς Νάξου. Τὸ βιβλίον τῆς δ. Ζευγῶλης χωρίζεται σὲ τρία μέρη. Στὸ «Τραγούδια τῆς ἀγάπης», ποὺ τραγουδοῦν τὸν ἔρωτα μὲ κάποια ὑποκειμενικὴ νὰ ποῦμε διάθεση, ἀφίνοντας νὰ ἐκδηλωθεῖ ἐλεύθερα τὸ αἶσθημα τῆς ποιητρίας μέσα στοὺς ὠραίους, ἀρμονικούς τῆς στίχους:

Νάξαιρες πόσο ἐπόθησα τὰ μάτια σου τὰ θλιβερά,
καὶ τὸ γλυκὸ σου μίλημα ν' ἀκούσω πῶς λαχτάρησα.
Μὰ τόσο ἢ ψυχὴ μου ἀγνή,—βάρκα σὲ ἀκύμαντα νερά—
ποῦ ἔτσι ποθῶντας μοναχά, νομίζω πῶς ἀμάρτησα.

*Ἄλλοῦ πάλι διονυσιακῆ, μᾶς μεταδίδει τὸ ρίγος τοῦ παρθενικοῦ ἔρωτικού πόθου, ποὺ ξεφανερώνεται εἰλικρινὰ καὶ γι' αὐτὸ ἀπλὰ κ' ἀφελέστατα:

*Ἀπόψε δὲ μὲ χόραγε ἢ παρθενικὴ μου κλίνη
—τὶ θέλησες στὸν ὕπνο μου, καλὲ μου νὰ φανεῖς;—
Στὸ ζωτικὸ τάχα βουνοῦ μ' ἐκάλεσαν οἱ κρῖνοι,
κ' ἔκοψα ὄσους δὲν ἔκοψε ποτές ἄλλος κανεῖς...

*Ἦτινε δλόχρυση, κυρτή, λεπτὴ γραμμὴ ἢ σελήνη
καὶ μέσα στὴν ἀγκάλη αὐτὴ κλειστός ὁ αὐγερινός.
Οἱ θάμνοι ἀπαλοεῖστηκαν καὶ οἴγης ἢ γαλήνη...
—Θέ μου! *Ἐμοιάζε ὡς νὰ γιόρταζε τῆς φύσης ὁ ναός—

Κι' ὡς νὰ ξυπνοῦσες, ἔμοιασες ἀπὸ βαθὺ μεθύσι...
Καθίσαμε, κοιτάξαμε μὴ φαίνεται κανεῖς...
Τὰ χεῖλια μου ἐπουπούλιζες—ὦ ἀχόρταγο μελίσι!—
σάμπως καὶ σ' ἓνα φίλημα ζητοῦσες νὰ μὲ πιεῖς...

Ζώντας ἢ δ. Ζευγῶλης ἀπὸ μικρὴ τῆ ζωῆ τοῦ χωριοῦ ἐνίωσε τίς χάρες τῆς καὶ τίς ὁμορφιές τῆς, συγκινήθηκε ἀπὸ τὴν ὄψη τῶν πραγμάτων τῆς καὶ τὰ περιστατικὰ τῶν προσώπων τῆς, ποὺ τῆς ἐμπνέουν τὰ καλύτερα τραγούδια τῆς, ὅπως τὸ παρακάτω μὲ τὸ ὄποιο καὶ πρωτοπαρουσιάστηκε ἀπὸ τίς σελίδες τοῦ περιοδικοῦ «Νεοελληνικὰ γράμματα» τοῦ Ἡρακλείου—Κρή-

1926.

ΙΛΙΟΥΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ
Τὰ ἔξω μου τραγούδια ποῦχα μάσει
μέσ τῆ χλωμόφεγγη ἀντιλιά
τᾶχω στὸν ἴσκιό σου κρεμάσει
γέρικη ἐλιά.

Καὶ τὸ νεράκι τὸ δροσάτο
ρέοντας, πὸν ἔμοιαζε λαλιά
τῶχω στὸν ἴσκιο σου ἀποκάτω
γέρινη ἐλιά.

Κ' ἐδῶ στὸ πλάϊ σου καθὼς στέκω
βουβὸ στοιχειό, χωρὶς μιλιὰ
στὸν ἴσκιο τραγούδια πλέκω
γέρινη ἐλιά.

Τὰ «Τραγούδια τῆς μοναξιάς» δὲ μᾶς δίδουν ἀπλῶς ἐλπίδες, ὅπως κἀθε ὑπολογίσιμο πρωτόλειο βιβλίον, μὰ μᾶς ξεφανερώνουν μιὰ ποιήτρια, πὸν ὅσο κι' ἂν ἀκόμη βρίζεται στὴν ἀρχὴ τῆς, δὲ θέλει πολὺ γιὰ νὰ φτάσει βρίζοντας τὸν ἑαυτὸ τῆς. Καὶ τοῦτο θὰ ἐπιτελεσθεῖ σύντομα καὶ ἀσφαλῶς ἂν ἡ δ. Ζευγώλη δὲ θελήσει, ἐπηρεασμένη εἴτε ἀπὸ διαβάσματα εἴτε ἀπὸ μιὰ κατασκευασμένη ζωὴ, ν' ἀλλάξει τὶς ἐντέρινες χορδὲς τῆς βουκολικῆς τῆς λύρας μὲ ἄλλες μετάλλινες καὶ ξενοφερμένες. Χειροπιαστὰ παραδείγματα κι' ὀδηγητὲς τῆς ἄς τῆς σταθοῦν ὁ Κρυστάλλης, πὸν τὸ δίχως ἄλλο θὰ ζήσει, κι' ἀπὸ τοὺς σημερινούς μας ὁ Ἀθάνας, πὸν μὲ τὰ εὐκόλα τραγουδάκια του τῆς «Ἀγάπης στὸν Ἐπαχτο» θὰ κερδίσει μιὰ θέση πλάϊ στοὺς μεγαλόπνοους ποιητὲς μας, πὸν ἀνοιχτήκαν σὲ εἴρεῖς ὀρίζοντες, ἀφοῦ μάλιστα φαίνεται ἀπὸ τὸ πρῶτο βιβλίον τῆς πὸς κατέχει τὰ μουσικὰ τῆς τέχνης: τὴν εὐλικρύνει καὶ τὴν ἀπλότητα.

ΒΕΛ. Φ.

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

— Διον. Δημ. Παπαγιαννοπούλου: «Ἡ βιβλιοθήκη Σπ. Δε-Βιάζης Ἀθήναι, 1931, σελ. 19.

— Παύλου Φλώρου: «Εἶνε δυνατὸς Νεο-Ἑλληνικὸς πολιτισμός;»—Ἀθήναι, 1931.

— Γεωργίου Δαμπελέτ: «Παλαιοὶ καὶ νέοι Ρυθμοί», ποιητικὴ συλλογὴ.—Ἀθήναι, 1930, ἐκδότης «Μουσικὰ Χρονικὰ», δραχ. 25.

— Κ. Φριλιγγου: «Ἴὼ β».—Ἀθήναι, 1931, δραχ. 50.

— Κωνστ. Γερογιάννη: «Τί εἶναι ποιήσεις», αἰσθητικὰ μελέται.—Ἀθήναι, 1931, ἐκδ. οἶκος Δημητράκου, δραχ. 20.

— Γιώργου Σεφέρη: «Στροφὴ», ποιητικὴ συλλογὴ.—Ἀθήναι, 1931.

— Νικ. Β. Τωμαδάκη: «Σημειώματα ἐκ τῆς ἐρεῶς μονῆς Ἰωνιάς».—Χανιά, 1931, δραχ. 25.

— Ὀμήρου Μπεκέ: «Στή χαρὰ τοῦ βουνοῦ.—Ἐναταξίδι στὸ Πήλιο».—Ἀθήναι, 1931, ἐκδόσεις «Φλάμα», δραχ. 30.

— Α. Α. Παπανδρέου: «Ὁ ῥόδιος ποιητῆς Κ. Ν. Κωνσταντινίδης», κριτικὴ μελέτη.—Ἀθήναι, 1931, δραχ. 10.

— Διαλεχτῆς Ζευγολῆ: «Τραγούδια τῆς μοναξιάς».—Ἀθήναι, 1931, ἐκδοσις «Μουσικῶν Χρονικῶν».

— Δημ. Μάργαρη: «Ἀγγελος Καντουνῆς», ἀνατύπωση ἀπὸ τῆς «Ἴόνιος Ἀνθολογία» μηνὸς Μαΐου.

— Κώστα Κόντου: «Τὰ τραγούδια τοῦ χωριά τῆς».—Ἀθήναι, 1931, ἐκδ. Κολλάρος.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΚΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

— Στὴν «Πειθαρχία» (14 Ἰουνίου) ἐν ἐνδιαφέρον ἄρθρο τοῦ κ. Δασκαλάκη ἀπὸ τὸ Παρίσι «Ἡ νῆσος τῆς Καλυρούς καὶ ὁ Μπεράρ».—Στὶς 14 Ἰουνίου ὁ κ. Δαπαδιώτης, στὴν κριτικὴ τοῦ βιβλίου, λαβαίνοντας ἀφορμὴν ἀπὸ τὴν τελευταία ἱστοριογραφικὴ μελέτη τῆς κ. Μαριέττας Μινώτου «Ἐργαστο ἡμερολόγιων παραμονῶν τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 21», πὸν ἤγειρε μεγάλο ἐνδιαφέρον στοὺς ἐπιστημονικοὺς κύκλους, μιὰ μὲ συμπάθεια γιὰ τὸ ὅλο ἔργο τῆς Κας Μινώτου.—Στὶς 28 Ἰουνίου «Φιλολογικὰ πένθη στὴν Ἰταλία» (Ὀυμβέρτο Φράκκια—Φάουστο Μαρτίν) τῆς Κας Μινώτου.

— Λαβαίνουμε τὸ περιοδικὸν τοῦ Μιλάνου «La vita internazionale» (ὄργανο τοῦ συλλόγου γιὰ τὴν εἰρήνη καὶ τὴ Διεθνή Δικαιοσύνη). Διαβάζομε ἐν ἐνδιαφέρον ἄρθρο «il principio della sovranità degli stati e la Società delle nazioni».—Λαβαίνουμε ἐπίσης τὸ περιοδικὸν «Augustea» τοῦ κ. Τσαρλαντίνι, ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρον. Ἐξὸν ἀπὸ τὴν πολιτικὴ ὕλη ἔχει μιὰ «βιογραφικὴ σελίδα», ὅπου οἱ συγγραφεῖς δίνουν μὲ πολὺ γούστο τὶς ἀναμνήσεις τους, βιογραφικὰς σημειώσεις καὶ γενικὰ μιὰ γρήγορη αὐτοβιογραφία.—Συζητήσεις καὶ σχόλια γίνηκαν στὸν Ἀθηναϊκὸ τύπο γιὰ δυὸ ἄρθρα τοῦ κ. Τσαρλαντίνι «Influenze esterne in Grecia» καὶ «La Grecia paese della politica», γιὰ τὰ ὁποῖα γράφομε σ' ἄλλη στήλη.

—Τὸ τεῦχος Μαΐου—Ἰουνίου τοῦ «Νομᾶ» βγήκε ἀπὸ τὸ Γιάννη Ταγκόπουλο κι' εἶν' ἀφιερωμένον στὴ μνήμῃ τοῦ ἀλμοσῆνητο ἀδελφοῦ του Πάνου Δ. Ταγκόπουλου. Περιέχει τὸν ἐπικήδειο χαιρετισμὸ τοῦ Ρήγα Γκόλφη, συγκινητικὸ κομμάτι τοῦ Φιλήντα, τοῦ Παρορίτη κι' ἄλλο τοῦ Πετρίδη, τὶς νεκρολογίαις πὸν δημοσίευσαν ὁ «Ταχυδρόμος» (τοῦ Στρ. Μυριβήλη), τὸ «Ἐλ. Βήμα» (τοῦ Κ. Παλαμᾶ), ὁ «Ἄλογος» (τοῦ Μιχαηλίδη), ἡ «Ἴόνιος Ἀνθολογία» (τοῦ Ρήγα Γκόλφη). Τελειώνει μὲ δυὸ ἀνέκδοτα ποιήματά του, ἀπὸ τὰ ὁποῖα στὸ ἕνα «Στὴ ζέστα τοῦ οπιτιοῦ», φαίνεται ὀλόκληρη ἡ νοσταλγία τοῦ ποιητῆ γιὰ τὴ ζωὴ, πὸν τοῦ φεύγει μὲς' στὴ ζέστη τῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς, στὸ τζάκι, φοβᾶται ν' ἀντικρῶσει τὴν ἔξω χειμωνιά σὰν νὰ πρόκειτο ν' ἀντικρῶσει τὴν παγωνιά τοῦ θανάτου.

—Στὸ «Τελώνιον» (Ἀργοστολίου) 30 Μαΐου ἐν' ἀνέκδοτο ποίημα τοῦ Μ. Ἀβλιχου «Εἰς προσεχυμένην».

—Στὸ νέο περιοδικὸ τοῦ Πειραιῶς «Ὁρίζοντες» (Μαΐου) ἔνα πολὺ καλογραμμικὸ κομμάτι τοῦ Νίκου Γκάτου, ποιήματα διάφορα κ.τ.λ. Στὸ τεῦχος Ἰουνίου συνεργάζεται καὶ ἡ Κα Μαριέττα Μινώτου.

—Στὴν «Ἐπιάνησος» (Κερκύρας) τοῦ Πίπη Μαρτίν «Ἡ παλαιὰ Κερκυρα» τοῦ Θεοδ. Βελιανίτη.—Ὁ γάμος τῆς Ὀρφανοπούλας», δημοτικὸ Κερκυραϊκὸ τραγούδι.

—Στὸν «Ἐθνεκὸ Κήρυκα» (Νέας Ὑόρκης) τεῦχος Ἰουνίου «Μέσα εἰς τὸ καλλιμάρμαρον Ζάππειον.—Ἡ ἔκθεσις τῶν Ἰταλῶν» τῆς κ. Μαριέττας Μινώτου.

—Στὴν «Ἐλευθερία» (Κερκύρας) συνεχίζονται λαογραφικὲς συζητήσεις ἐνδιαφέρονται γιὰ τὰ «Ἡθῆ καὶ ἔθιμα».

—Στὴ «Μουσικὰ Χρονικὰ» (Μαΐου) ὁ κ. Διον. Παπαγιαννοπούλος ἔχει ἕνα σημείωμα γιὰ τὴ Μουσικὴ βιβλιοθήκη Γρετζάνη τῆς Ζακύνθου, πὸν ταξινομήσει καὶ κατεγράψεν ὀλομόναχος.

—Στὴν «Ἀνατολή» (Ζακύνθου) διαβάζομε ἕνα σημείωμα γιὰ τὴν βιβλιοθήκη Γρετζάνη μὲ πολλὰς ἀνακρίβειαι. Τὴ μουσικὴ αὐτὴ βιβλιοθήκη ταξινομήσει,

δπως λέμε πάρα-πάνω, ὀλομόναχος, ὁ κ. Παπαγιαννόπουλος, δίχως τὴ βοήθεια κανενός.

— Στὴν «*Α λ ε ξ α ν δ ρ ι ν ῆ Τ έ χ η*» (Μάϊος—Ἰούνιος) : «*Ἡ νεοελληνικὴ κὴ ποίηση*», ὁμιλία πρὸ γίνηκε στὸν «*Παρασσό*», τοῦ Σπύρου Παραγωγόπουλου.

— Ἐξακολουθοῦν ἐνδιαφέρουσες οἱ φιλολογικὲς ἐπιφυλλίδες τῆς «*Πρωίας*».— Διαβάζομε τοῦ κ. Καμπάνη : «*Ὁ Κὰρλ Μπροῦγκμαν καὶ ἡ νέα Ἑλληνική*».— «*Ἐπεισοδιακὴ Λογοτεχνία καὶ συνολικὴ σύλληψη ζωῆς*» τοῦ Φ. Πολίτη.— «*Ἐνας κριτικὸς τῆς καθαρευούσης*. - Κ. Κόντος». — «*Ἱστορία καὶ φουτουρισμός*.— Ἐνα κήρυγμα τοῦ Μπενεντέττο Κρόττος».— Ἐπίσης «*Ἡ Ἑλληνικὴ ἐπίδραση στὴν ἐξέλιξη τῆς βουλγαρικῆς λογοτεχνίας*» τοῦ Τάσου Βαφειάδη.— «*Ὁ Σολωμὸς καὶ ἡ γλῶσσα*», τοῦ Καμπάνη.

— Στὴ «*Ν. Ἐστία*» (1 Μαΐου) : «*Ὁ κ. Ψάχος κ' ἡ ζακυνθινὴ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ*» τοῦ Γρ. Ξ.— Στ' 15 Ἰουνίου : «*Ἡ πρώτη ἔκδοσις τοῦ Ὑμνου εἰς τὴν Ἐλευθερίαν*».

— Στὴν «*Ἐπτανησιακὴν Ἠχώ*» (Ζακύνθου) : «*Ὁ Ἀριστοτέλης Βαλκιωτικὸς εἰς τὴν Ζακύνθον*» τοῦ Α. Εἰώτου.

— Στὶς «*Κυκλάδες*» (Μάϊος) ἐν ὥρατῳ διήγημα τῆς Κας Βικτ. Μητούτση «*Ἀγώνας*».

— Στὸ «*Messenger d' Athènes*» (Ἰούλιος) ἐνδιαφέρουσες εἰκόνες τῶν ἔξεχουστῶν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα Λωδεκανησίων γυναικῶν.

— Στὸ «*Νεολόγο*» (Πατρῶν) 31 Μαρτίου : «*Ἡ οἰκονομικὴ κρίσις*» τοῦ κ. Σπύρου Μινώτου (δικηγόρου).

— Στὸ περιοδικὸν «*Ἐβδομάς*» ἄρχισε ἀπὸ τὴς 23 Ἰουνίου ἡ «*Ἀθηντικὴ Ἱστορία τῆς Πάπισσας Ἰωάννας*», βιογραφία ρωμανοῦ γραμμένη ἀπὸ τὴν Κα Μαριέττα Μινώτου ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἱστορικῶν πηγῶν.

— Διαβίνομε τὴ «*Φωνὴ τοῦ βιβλίου*» πού ἐκδίδει ὁ ἐκδ. οἶκος Δημητράκου.

— Στὴν φιλολογικοκριτικὴν ἐφημερίδα *Indice* τῆς Γένοβας (10 Ἰουνίου) ὁ ἑλληνιστὴς καθ. Raffaello del Re ἔχει ἀναλυτικώτατη καὶ εὐνοϊκώτατη κριτικὴ γιὰ τὰ «*Τραγοῦδια τῆς Ἀνατολῆς*» τοῦ κ. Μιχ. Ἀργυρόπουλου.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

— Στ. Σίδερη : περιμένομε πάντα ἀπάντησιν. Ἄλλη μιὰ φορὰ παρακαλοῦμε τοὺς συνδρομητὰς τῆς Σάμου νὰ μᾶς ἐξοφλήσουν τὴς καθυστερούμενες συνδρομὰς ἢ νὰ μᾶς ἐπιστρέψουν τὰ φύλλα ποῦ λαβαν.— Θεόδ. Κοτρώτην : ὁ α' καὶ β'. τόμος τῆς Ἀνθολογίας ἔχει ἐξαντληθεῖ. Λευκώματα Φωσκόλου καὶ Μαρκοῦ ὡς ἔχομε στείλει δνὸ φορὰς. Περιμένομε νὰ στείλετε πᾶ τὴν καθυστερούμενη συνδρομὴ σας.— Χρ. Γυφτάκη καθ. : δημοσιεύθηκα στὴν «*Ἑλλ. Ἐπιθεώρησις*». Περιμένομε τὴν συνδρομὴ σας.— Ζαμπᾶν (Πέρα) : βιβλία ὡς ἐστάλησαν ἀλλὰ δὲν ἔχομε νέα σας.— Πολύβιον Μητρόπουλον : τὸ «*πᾶρε με*» κοινοτοπὴς δὲν εἶναι φιλολογικὴ ἐργασία αὐτή.— Τὸ «*γῆδες βράδυ*» κοινότητα.— Περιμένομε τὴ συνδρομὴ σας.— Μαρί Ποταμιάτου : ἡ ἀρχὴ τῆς «*Πεθαμένης εὐτυχίας*» πολὺ καλὴ, μᾶς ἔκανε νὰ πιστεύομε πὼς θάταν ὀλοκλήρη ἔτσι. Δουλεῦτε το καλύτερα.— Ζαφειρόπουλον (Κέρκυρα) : τὰ διαβάσαμε μὲ συμπάθεια, ὅπως κάνομε γιὰ ὅλους τοὺς Ἑπτανήσιους. Ἐσαστε τόσο νέος ὥστε τὰ ποιήματά σας νὰ μὴ κριθοῦν αὐστηρᾶ. Δημοσιεύομε ἐδῶ πὸ κάπως καλύτερο :

Ἄραγε νᾶναι ἡ φύση,
τὰ μύρια τῆς τραγοῦδια,
καὶ τὰ γλυκὰ λουλούδια,
πὸ τὴν φτωχὴν ψυχῇ,

Ξυπνοῦν τὴς ἀναμνήσεις
καὶ τὴ γλυκεῖα ἐλπίδα
μᾶς ποθητῆς ἀχτίδας
γιὰ ὁμορφὴν ζωῇ ;

Ἡ μήπως τοῦ κυμάτου
κι' ἀπὸ τὸν πόντο πέρα
ἔρχεται καθ' ἑσπέρα
μεγάλογλῶχη ἢ φωνή ;

μπορεῖ, δυστυχημένε,
καὶ τὸ γλυκὸ τ' ἀγέρι
πὸ ἀπ' τὰ ξένα μέρη
τοῦ μισμοῦ τῆ γῆ.

κάθε βραδυὰ φουσώντας
νὰ φέρη ἀπὸ κείνη
καὶ στὴν καρδιά ν' ἀφήνη
γλυκὸ χαιρετισμό !

— Σταῦρον Σταυρίδην : «*Τὰ Χριστούγεννα τῆς μάνας*» ἦταν θέμα γιὰ νὰ γραφῆ ἕνα καλὸ κομμάτι : Ἄν τὸ διορθώσετε θὰ πάη τὰ Χριστούγεννα. - Περιμένομε τὴν συνδρομὴν σας. - Π. Τζανεῖτον : σὶὸ «*μὴ, μὴ γιὰ τὴ θά φύγω*» ἢ refrain καλὴ, ἀλλὰ ἡ ἀνάγκη τῆς ὀρμῆς δημιουργεῖ πλεῖστες ἀκυρολεξίαις.— Κώσταν Οἰκονόμου : καλὸ ἀλλὰ γιὰ νὰ ἐγκριθεῖ πρέπει νὰ γίνετε συνδρομητῆς.— Δίλαν Καρακάλου : καὶ τὰ δύο ὥρατᾶ εὐχαριστοῦμε περιμένομε καὶ τὴν ὕλικὴν ὑποστήριξή σας.— Νώνταν Λιώκη : συμπαθητικὸ τὸ ποίημά σας, πρέπει ὅμως νὰ δουλευτεῖ πρώτα πολὺ.— Κώσταν Χριστάκη : «*Στοῦ γιοῦ τῆς τὸ μνήμα*» ἐνεκρίθη ἀλλὰ θὰ μπεῖ μὲ τὴ σειρὰ του.— Γεώργ. Κανελλόπουλον : γενῆτε πρώτα συνδρομητῆς με ἀ θὰ ὡς πῶμε τὴν κρίση μας.— Δημ. Θερεϊανόν : Νόστιμα ὄλα δημοσιεύομε ἐδῶ κείνο «*Ἀπ' τὸ βίο τοῦ Δε-Βιάζη*» :

Ἀπ' τὸ βίο σου πέρνω τὸ στίχο
τὴν ὁδὴν σου Δε-Βιάζη ν' ἀρχίσω
τὴν ἀλήθεια γυμνὴ θὰ λαλήσω,
γιὰ τὸ τόσο πολὺ ἀγαπῶ,
ὡς ἐπίσης καὶ σὺ ἀγαποῦσες,
καὶ μ' ἀφέλεια πάντα λαλοῦσες,
πούσουν δίκαιος τρόπους γιομάτος,
ἀγαθὸς καὶ εἰς ὄλα λαμπρὸς,
νὰ ἐργάζεσαι ἤθελες μόνο
καὶ νὰ φαίνεσαι πάντα φαιδρὸς.

Ἡ καρδιά σου ἦτανε ἄιθος
ἀνοικτὸ τὴν ἀγῆ πρὸ γελεί,
καὶ ἡ φῆμη τώρα τιμᾶει
ναὶ τὴν τέχνη γιὰ ἦσσαν σοφός.
Καὶ πτωχὰ εἰς τὸν κόσμον ἐξούσες
τῆς μαθήσεως μύστη μεγάλε,
ὅπου ἔγραψες τόσο πολλὰ,
ἀθάνατος πάντα θὰ μείνης.

— Ἄσην Μακροχωρίτην, Ἀ. Παπαδόπουλου : γενῆτε πρώτα συνδρομητῆς.— Ἄν. Δρίβαν : «*Ὁ στοχασμοῖ*» θὰ πᾶνε προσεχῶς. — Βάσον Ἰωαννίδην : τὰ «*λόγια τοῦ γλάρου*» σχοινοτενὲς καὶ τὸ λεκτικὸν τοῦ ἀσυμβίβαστο μὲ τὸν τόνο τοῦ δημοτικοῦ τραγοῦδιου πὸν προσπαθεῖ νὰ ἔχει. Τὸ νόημα ὅμως καλὸ. - Στείλετε τὴν συνδρομὴ σας.— Β. Παναγόπουλον : Τί νὰ κάνομε τὸ διήγημά σας ;

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

ROYAL EXCHANGE ASSURANCE

Ἡ πρώτη

Ἀγγλική Ἀσφαλιστική Ἐταιρία ΠΥΡΟΣ

Ἐργαζομένη ἀπὸ τοῦ 1720 μὲ Κεφάλαια ἰδικά της

Λίρας 18.000.000.

Πράκιωρ ἐν Ζακύνθω Δ. Β. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1841

Κεφάλαια Μετοχικά καὶ Ἀποθεματικά Δρχ. 1.205.000.000.—
Καταθέσεις (τῆ 31ῃ Δεκεμβρίου 1930) » 7.150.000.000.—

Κεντρικὸν Κατάστημα ἐν Ἀθήναις
ὑποκαταστήματα εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα
Πρακτορεῖον ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ: 51 Maiden Lane
Γραφεῖον ἐν Σικάγῳ: 33 S. Clark Street
Ἀνταποκρίται εἰς ὅλας τὰς χώρας τοῦ ἐξωτερικοῦ

Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ἐκτελεῖ πάσης φύσεως τραπεζικὰς ἐργασίας εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ τὸ ἐξωτερικὸν ὑπὸ ἐξαιρετικῶς συμφέροντος ὄρους. Δέχεται δὲ καταθέσεις (εἰς πρώτην ζήτησιν, ἐπὶ προθεσμία καὶ ταμιευτηρίου) εἰς δραχμὰς καὶ ξένα νομίσματα μὲ λίαν εὐνοϊκὰ ἐπιτόκια.

HELLENIC BANK TRUST COMPANY NEW YORK, 51 MAIDEN LANE.

Ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, συμφώνως μὲ τοὺς νόμους τῆς Πολιτείας τῆς Νέας Ὑόρκης, πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐν Ἀμερικῇ Ἑλλήνων.

Κεφάλαια ὀλοσχερῶς καταβεβλημένα \$ 1.500.000.—

Χρησιμοποιούντες
τὴν ὀδοντοκρέμαν
"ΚΟΛΥΝΟΣ",
επιτυγχάνετε τὰ ἐξῆς
πλεονεκτήματα:

1ον) Ἀπόλυτον ἀντισηψίαν καὶ ἀπολύμανσιν τοῦ στόματος. 2ον) Εὐχάριστον συναίσθημα γεύσεως καὶ δροσερότητος τοῦ στόματος ἐπὶ ὥρας. 3ον) Ἄκραν οἰκονομίαν χρήματος καθ' ὅσον ἐν σωληνάριον "ΚΟΛΥΝΟΣ", διαρκεῖ δύο φορὰς περισσότερον οἰουδήποτε ἄλλου, περιέχοντος τὴν αὐτὴν ποσότητα οἰασθήποτε ἄλλης ὀδοντοπάστας. Καὶ τέλος εἶναι ἐντελῶς ἀβλαβῆς κατὰ τὴν χρῆσιν.

ΔΙΑΡΚΗΣ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ
ΜΩΡΙΣ ΦΑΡΑΤΖΗ
ἌΔΟΣ ΕΥΡΙΠΠΙΔΟΥ 4-ΑΘΗΝΑΙ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ
ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΗΣ ΛΑΪΚΗΣ
ΤΡΑΠΕΖΗΣ

Ἐπὶ πλέον τῶν καταθεσῶν μου, ἔχω τὸν τόκον μου 4 ο), ἔχω τὰ χρήματά μου ὅποτε τὰ χρειασθῶ, κ' ἔχω ἐπὶ πλέον μίαν

ΔΩΡΕΑΝ

ἀσφάλειαν δι' ἀρρώστειας καὶ ἀτυχήματα τῆς ζωῆς, ὅτω ἂν ἀρρωστήσω παίρνω τὸν τόκον μου καὶ ἐπὶ πλέον ἡμερησίαν ἀποζημίωσιν.

ΔΩΡΕΑΝ

Ἄν ἀποθάνω ἢ οἰκογένειά μου θὰ εἰσπράξῃ καὶ τὴν κατάθεσίν μου καὶ τὴν ἀποζημίωσιν.

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ
ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΗΣ ΛΑΪΚΗΣ
ΤΡΑΠΕΖΗΣ

Προφθάστε να στείλετε
κί' άλλες φωτογραφίες.....

.... διότι όσον περισσότερες
στείλετε τόσες πιο πολλές έπι-
τυχίες μπορεί να έχετε.....

ΣΤΟ ΔΕΚΟΝΗ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟ

KODAK
ΤΩΝ 10.000.000 Δραχ.

ΦΙΛΜ ΚΟΔΑΚ

ΤΟ

ΠΛΕΟΝ

ΑΣΦΑΛΕΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΑΛΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΚΑΡΑΥΙ ΕΚΔΟΣΗ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

